Samling af Afgørelser

RETTENS DOM (Sjette Afdeling)

15. juli 2015*

»Konkurrence — karteller — det europæiske marked for forspændingsstål — fastsættelse af priser, opdeling af markedet og udveksling af følsomme forretningsoplysninger — afgørelse, som fastslår en overtrædelse af artikel 101 TEUF — enkelt, kompleks og vedvarende overtrædelse — forældelse — retningslinjerne for beregning af bøder af 2006 — moderselskabet tilregnes ansvaret for overtrædelsen — proportionalitet — princippet om individuelle straffe og sanktioner — fuld prøvelsesret«

I sagerne T-389/10 og T-419/10,

Siderurgica Latina Martin SpA (SLM), Ceprano (Italien), ved advokaterne G. Belotti og F. Covone,

sagsøger i sag T-389/10,

Ori Martin SA, Luxembourg (Luxembourg) ved advokat P. Ziotti,

sagsøger i sag T-419/10,

mod

Europa-Kommissionen i sag T-389/10 først ved B. Gencarelli, V. Bottka og P. Rossi, derefter ved V. Bottka, P. Rossi og G. Conte, som befuldmægtigede, og i sag T-419/10 først ved B. Gencarelli, V. Bottka og P. Rossi, derefter ved V. Bottka, P. Rossi og G. Conte, som befuldmægtigede,

sagsøgt,

angående en påstand om annullation og ændring af Kommissionens afgørelse K(2010) 4387 endelig af 30. juni 2010 om en procedure efter artikel 101 TEUF og EØS-aftalens artikel 53 (sag COMP/38344 – Forspændingsstål), som ændret ved Kommissionens afgørelse K(2010) 6676 endelig af 30. september 2010 og ved Kommissionens afgørelse K(2011) 2269 endelig af 4. april 2011,

har

RETTEN (Sjette Afdeling)

sammensat af afdelingsformanden, S. Frimodt Nielsen (refererende dommer), og dommerne F. Dehousse og A.M. Collins,

justitssekretær: ekspeditionssekretær J. Palacio González,

på grundlag af den skriftlige forhandling og efter retsmødet den 30. juni 2014,

* Processprog: italiensk.

afsagt følgende

Dom[1] *[udelades]*

Retsforhandlinger og parternes påstande

44 Ved stævning indleveret til Rettens Justitskontor den 13. september 2010 har SLM anlagt søgsmål i sag T-389/10.

45 Ved stævning indleveret til Rettens Justitskontor den 14. september 2010 har Ori Martin anlagt søgsmål i sag T-419/10.

46 Ved afgørelse af 29. oktober 2010 har Retten (Første Afdeling) oplyst sagsøgerne om, at de havde mulighed for at ændre deres anbringender og påstande for at tage hensyn til de ændringer, der er indført ved den første ændringsafgørelse. SLM og Ori Martin har ikke benyttet sig af denne mulighed.

47 Ved afgørelse af 6. juni 2011 har Retten anmodet Kommissionen om at fremlægge den anden ændringsafgørelse.

48 Den 22. juni 2011 har Kommissionen fremsendt den anden ændringsafgørelse.

49 Ved afgørelse af 30. juni 2011 har Retten (Første Afdeling) oplyst sagsøgerne om, at de havde mulighed for at ændre deres anbringender og påstande for at tage hensyn til de ændringer, der er indført ved den anden ændringsafgørelse.

50 SLM og Ori Martin har fremsat deres bemærkninger til den anden ændringsafgørelse, som de var adressater for, i deres replik, der blev indgivet den 13. april 2011.

51 Den 20. oktober 2011 har Kommissionen indleveret sine duplikker på processproget samt sine bemærkninger til SLM og Ori Martins bemærkninger til den anden ændringsafgørelse, hvorefter den skriftlige forhandling blev afsluttet.

52 Efter at sammensætningen af Rettens afdelinger er blevet ændret med virkning fra den 23. september 2013, er den refererende dommer blevet tilknyttet Sjette Afdeling, og de foreliggende sager er følgelig blevet henvist til denne afdeling.

53 De foreløbige rapporter som omhandlet i artikel 52, stk. 2, i Rettens procesreglement af 2. maj 1991 er blevet forelagt Sjette Afdeling den 8. november 2013.

54 Retten har i sag T-389/10 ved afgørelse af 17. december 2013 anmodet parterne om at fremsætte bemærkninger vedrørende en række foranstaltninger med henblik på sagernes tilrettelæggelse.

55 Ved skrivelser af henholdsvis 28. januar og 28. februar 2014 er SLM og Kommissionen fremkommet med bemærkninger til disse foranstaltninger. Kommissionen har imidlertid tilkendegivet i sit svar, at den ikke fuldt ud kunne efterkomme visse anmodninger om fremlæggelse af dokumenter som følge af den omstændighed, at den havde modtaget dokumenterne i forbindelse med behandlingen af anmodninger om bødenedsættelse. SLM har fremsat bemærkninger til Kommissionens tilkendegivelse.

1 — Der gengives kun de præmisser i nærværende dom, som Retten finder det relevant at offentliggøre.

56 Den 16. maj 2014 har Retten som led i foranstaltninger om bevisoptagelse vedtaget i medfør af artikel 65 i Rettens procesreglement af 2. maj 1991 pålagt Kommissionen at fremlægge de dokumenter, som den havde afvist at fremlægge i forbindelse med foranstaltningerne med henblik på sagernes tilrettelæggelse vedtaget den 17. december 2013.

57 Retten har samme dag som led i foranstaltninger med henblik på sagernes tilrettelæggelse anmodet Kommissionen om at fremlægge visse dokumenter vedrørende undersøgelse eller forfølgelse af overtrædelsen under den administrative procedure.

58 Den 27. maj henholdsvis den 6. juni 2014 har Kommissionen fremlagt de anmodede dokumenter.

59 Retten har i sag T-419/10 ved afgørelse af 17. december 2013 anmodet parterne om at fremsætte bemærkninger til en række foranstaltninger med henblik på sagernes tilrettelæggelse.

60 Ved skrivelser af henholdsvis 28. januar og 30. januar 2014 er Ori Martin og Kommissionen fremkommet med bemærkninger i denne anledning.

61 Parterne har afgivet mundtlige indlæg og besvaret de skriftlige og mundtlige spørgsmål fra Retten under retsmødet den 30. juni 2014. Parterne er desuden blevet opfordret til at fremsætte deres bemærkninger til en eventuel forening af nærværende sager T-389/10 og T-419/10 med henblik på dommen i overensstemmelse med artikel 50, stk. 1, i Rettens procesreglement af 2. maj 1991.

62 I sag T-389/10 har SLM nedlagt følgende påstande:

— Den anfægtede afgørelse annulleres.

— Den bøde, som selskabet er pålagt solidarisk med Ori Martin, fastsættes på ny i lyset af den anden ændringsafgørelse.

— Som led i bevisoptagelsen anordnes i medfør af artikel 65, litra c), og artikel 68 ff. i procesreglementet af 2. maj 1991 afhøring af eller vidneudsagn fra repræsentanter fra Redaelli og ITC vedrørende følgende spørgsmål: »Er det korrekt, at SLM ikke deltog i de møder, der drejede sig om det omhandlede kartel før slutningen af 1999?«, og Kommissionen anmodes om at fremlægge en liste over antallet af tjenestemænd, herunder de direktører og kontorchefer, der behandlede sagen mellem starten i 2002 og juni 2010.

— Kommissionen tilpligtes at godtgøre de renter, der er påløbet de allerede betalte beløb.

— Kommissionen tilpligtes at betale sagens omkostninger.

63 Kommissionen har nedlagt følgende påstande:

— Kommissionen frifindes, og begæringerne om bevisoptagelse forkastes.

— SLM tilpligtes at betale sagens omkostninger.

64 I sag T-419/10 har Ori Martin nedlagt følgende påstande:

— Den anfægtede afgørelse annulleres, for så vidt som virksomheden tilregnes ansvaret for den sanktionspålagte adfærd.

— Den bøde, som virksomheden er blevet pålagt, annulleres eller nedsættes.

— Kommissionen tilpligtes at betale sagens omkostninger.

65 Kommissionen har nedlagt følgende påstande:

— Frifindelse.

— Ori Martin tilpligtes at betale sagens omkostninger.

Retlige bemærkninger

66 Da parterne er blevet hørt herom under retsmødet (præmis 61 ovenfor), har Retten besluttet at forene disse sager med henblik på dommen i henhold til artikel 50 i procesreglementet af 2. maj 1991.

67 SLM har til støtte for sit søgsmål fremsat flere anbringender.

68 De to første anbringender fremsættes som anbringender, der kan medføre en annullation af den anfægtede afgørelse – for så vidt som den vedrører SLM – og de vedrører dels en tilsidesættelse af princippet om en rimelig frist, dels en tilsidesættelse af princippet om god forvaltningsskik.

69 De øvrige påberåbte anbringender fremsættes som anbringender, der kan medføre en nedsættelse af den omtvistede bøde. Disse anbringender vedrører for det første en urigtig anvendelse af retningslinjerne af 2006 i stedet for retningslinjerne for beregningen af bøder i henhold til artikel 15, stk. 2, i forordning nr. 17 og artikel 65, stk. 5, i EKSF-traktaten (EFT 1998 C 9, s. 3, herefter »retningslinjerne af 1998«), for det andet en tilsidesættelse af den lovbestemte grænse på 10% af omsætningen og begrundelsespligten i denne henseende, for det tredje en tilsidesættelse af begrundelsespligten med hensyn til fastlæggelsen af grovheden og forhøjelsen med henblik på afskrækkelse, for det fjerde en tilsidesættelse af proportionalitetsprincippet, for det femte en urigtig bedømmelse af varigheden af SLM's deltagelse i kartellet, for det sjette en manglende hensyntagen til formildende omstændigheder for SLM, for det syvende en manglende hensyntagen til SLM's erklæringer, for det ottende en manglende hensyntagen til SLM's manglende betalingsevne og for det niende overtrædelsens forældelse.

70 SLM har efter den anden ændringsafgørelse ændret sine anbringender for at påberåbe sig et nyt aspekt af tvisten, der vedrører Kommissionens beregningsfejl ved fastlæggelsen af den del af bøden, som SLM skal holdes eneansvarlig for, og den del, som SLM og Ori Martin holdes solidarisk ansvarlige for.

71 Det fremgår af SLM's bemærkninger vedrørende foranstaltningerne med henblik på sagens tilrettelæggelse, at der ikke længere er anledning til at tage stilling til de oprindeligt fremsatte anbringender om dels en tilsidesættelse af den lovbestemte grænse på 10% af omsætningen og begrundelsespligten i denne henseende – bortset fra når de fremsættes for at fastlægge de konsekvenser, som de argumenter, der er fremsat i denne henseende, kan have på fordelingen af udgifter til fordel for SLM – dels den manglende hensyntagen til SLM's manglende betalingsevne. Dette blev taget til efterretning under retsmødet.

72 Ori Martin har til støtte for sit søgsmål gjort tre anbringender gældende. Det gøres med det første anbringende gældende, at der er indtrådt forældelse af overtrædelsen. Det andet anbringende omhandler en tilsidesættelse af flere regler, der finder anvendelse for, at Ori Martin som praktisk taget eneejer af SLM kan tilregnes ansvaret for en overtrædelse. Med det tredje anbringende anfægtes visse aspekter af beregningen af bøden og rejses tvivl om muligheden for at anvende retningslinjerne af 2006 i stedet for retningslinjerne af 1998.

73 SLM's og Ori Martins argumentation overlapper hinanden med hensyn til forældelse, muligheden for at anvende retningslinjerne af 2006 i stedet for retningslinjerne af 1998 og visse aspekter af beregningen af bøden. Disse argumenter vil blive behandlet samlet.

A – *Overtrædelsens forældelse*

1. *Parternes argumenter*

74 SLM og Ori Martin har gjort gældende, at Kommissionens beføjelse til at pålægge bøder er forældet i nærværende sag. Forældelsesfristen begyndte at løbe den 19. september 2002, den dag, hvor overtrædelsen ophørte, og udløb den 19. september 2007. Ingen af de handlinger, som Kommissionen foretog efter denne dato og inden klagepunktsmeddelelsen, dvs. Kommissionens begæringer om oplysninger om virksomhedernes omsætning, dens stillingtagen til anmodningerne om bødenedsættelse og en kontrolundersøgelse, der blev udført den 7. og 8. juni 2006 i en revisors lokaler, havde været nødvendige for at undersøge sagen eller forfølge overtrædelsen. Fremsendelsen af klagepunktsmeddelelsen den 30. september 2008 fandt dermed sted efter udløbet af den frist på fem år, regnet fra den dag, hvor overtrædelsen er ophørt, som er fastsat i artikel 25 i forordning nr. 1/2003.

75 Kommissionen har bestridt denne argumentation.

2. *Rettens bemærkninger*

76 Det fremgår af artikel 25 i forordning nr. 1/2003, at Kommissionens beføjelse til at pålægge bøder forældes efter fem år ved overtrædelser af bestemmelserne i artikel 101 TEUF. Forældelsesfristen regnes fra den dag, hvor overtrædelsen er ophørt.

77 Hver gang Kommissionen tager skridt til at undersøge eller forfølge overtrædelsen, afbrydes denne forældelsesfrist imidlertid. Kommissionens skriftlige begæringer om oplysninger og skriftlige fuldmagter til at foretage kontrolundersøgelser, som Kommissionen har udstedt til sine repræsentanter, er opregnet som eksempler på skridt, der afbryder forældelsesfristen.

78 Artikel 25 i forordning nr. 1/2003 fastsætter i denne henseende klart, at forældelsesfristen afbrydes med virkning fra den dag, hvor det pågældende skridt meddeles mindst én af de virksomheder eller virksomhedssammenslutninger, der har medvirket ved overtrædelsen, og at denne afbrydelse har virkning over for alle virksomheder og virksomhedssammenslutninger, der har medvirket ved overtrædelsen.

79 Det bemærkes, at Kommissionen i det foreliggende tilfælde inden for fristen på fem år, regnet fra den 19. september 2002, som er den dag, hvor overtrædelsen ophørte, fremsendte flere begæringer om oplysninger for at undersøge eller forfølge overtrædelsen til forskellige virksomheder, der har deltaget i overtrædelsen.

80 Som eksempler, der er nævnt af Kommissionen i dennes svar på Rettens spørgsmål på dette punkt, fremgår det af sagens akter, at Kommissionen den 19. april 2006 fremsendte en begæring om oplysninger til ITC, der bl.a. omhandlede den rolle, som en italiensk revisor spillede i kartellet. Det er endvidere ubestridt, at Kommissionen den 7. og 8. juni 2006 foretog en kontrolundersøgelse, hvor den beslaglagde flere dokumenter, der er oplistet i bilag 5 til den anfægtede afgørelse, og som gjorde det muligt for Kommissionen at underbygge vigtige aspekter vedrørende club Italia.

81 Kommissionen har ved denne fremgangsmåde gyldigt afbrudt forældelsesfristen med hensyn til alle de virksomheder, der deltog i overtrædelsen før den 19. september 2007. Kommissionens beføjelse til at pålægge bøder var herefter ikke forældet, da den vedtog klagepunktsmeddelelsen den 30. september 2008, eller da den vedtog den oprindelige afgørelse den 30. juni 2010.

82 Anbringenderne vedrørende forældelse skal således forkastes som ugrundede.

B – *Anvendelsen af retningslinjerne af 2006 i stedet for retningslinjerne af 1998*

1. *Parternes argumenter*

83 SLM og Ori Martin har anfægtet, at Kommissionen anvendte retningslinjerne af 2006 for at pålægge sanktioner for handlinger, der er begået før nævnte retningslinjers offentliggørelse. Navnlig har SLM anført, at anvendelsen af en strengere straffelov med tilbagevirkende kraft tilsidesætter det strafferetlige legalitetsprincip og princippet om, at straffelove ikke må have tilbagevirkende kraft. Kommissionen kan bl.a. ikke gøre reglen om tidsmæssig anvendelse i punkt 38 i retningslinjerne af 2006 gældende over for en tredjemand, idet disse nye retningslinjer ikke blev vedtaget i samarbejde med andre institutioner eller medlemsstater. Anvendelsen af retningslinjerne af 2006 på SLM's situation er ligeledes udtryk for forskelsbehandling, eftersom de fleste af de virksomheder, der har fået pålagt en sanktion for handlinger, der kan sammenlignes med dem, der lægges SLM til last på grundlag af retningslinjerne af 2006, blev pålagt lavere bøder på 1-5% af deres omsætning. Bødens størrelse skal derfor ændres af Retten under hensyntagen til retningslinjerne af 1998, der var gældende på tidspunktet for de faktiske omstændigheder og ved iværksættelsen af den administrative procedure.

84 Kommissionen har bestridt denne argumentation.

2. *Rettens bemærkninger*

85 Artikel 7, stk. 1, i den europæiske konvention til beskyttelse af menneskerettigheder og grundlæggende frihedsrettigheder, der blev undertegnet i Rom den 4. november 1950, med overskriften »Ingen straf uden retsregel« bestemmer følgende:

»Ingen kan kendes skyldig i et strafbart forhold på grund af en handling eller undladelse, der ikke udgjorde en forbrydelse efter national eller international ret på det tidspunkt, da den blev begået. Der kan heller ikke pålægges en strengere straf end den, der var anvendelig på det tidspunkt, da lovovertrædelsen blev begået.«

86 Der findes en lignende bestemmelse i Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder, der i artikel 49, stk. 1, bestemmer:

»Ingen kan kendes skyldig i et strafbart forhold på grund af en handling eller undladelse, som ikke udgjorde en forbrydelse efter national ret eller international ret på det tidspunkt, da den blev begået. Der kan heller ikke pålægges en strengere straf end den, der var anvendelig på det tidspunkt, da lovovertrædelsen blev begået. Hvis der, efter at en lovovertrædelse er begået, i loven fastsættes en mildere straf, skal denne anvendes.«

87 Artikel 53 i chartret om grundlæggende rettigheder præciserer hertil, at den førnævnte bestemmelse ikke må fortolkes som en begrænsning af eller et indgreb i de grundlæggende menneskerettigheder og frihedsrettigheder, der anerkendes i bl.a. de internationale konventioner, som Unionen eller alle medlemsstaterne er parter i, herunder den europæiske konvention til beskyttelse af menneskerettigheder og grundlæggende frihedsrettigheder.

88 På baggrund heraf skal det bemærkes, at artikel 15, stk. 2, i Rådets forordning (EØF) nr. 17 af 6. februar 1962, første forordning om anvendelse af bestemmelserne i [artikel 101 TEUF] og [102 TEUF] (EFT 1959-1962, s. 81), fastsatte:

»2. Ved beslutning kan Kommissionen pålægge virksomheder og sammenslutninger af virksomheder bøder på mindst 1 000 [EUR] og højst 1 000 000 [EUR], idet sidstnævnte beløb dog kan forhøjes med 10% af omsætningen i det sidste regnskabsår i hver af de virksomheder, som har medvirket ved overtrædelsen, såfremt de forsætligt eller uagtsomt:

a) overtræder bestemmelserne i artikel [101, stk. 1, TEUF] eller [102 TEUF] […].

Ved fastsættelsen af bødens størrelse skal der tages hensyn til både overtrædelsens grovhed og varighed.«

89 Denne bestemmelse blev ophævet med virkning fra den 1. maj 2004 i henhold til artikel 43 i forordning nr. 1/2003 og erstattet med nævnte forordnings artikel 23, stk. 2 og 3, der bestemmer:

»2. Kommissionen kan ved beslutning pålægge virksomheder og virksomhedssammenslutninger bøder, hvis de forsætligt eller uagtsomt:

a) overtræder artikel [101 TEUF] eller [102 TEUF] […]

Bøden kan for hver af de virksomheder, som har deltaget i overtrædelsen, ikke overstige 10% af den samlede omsætning i det foregående regnskabsår.

[…]

3. Ved fastlæggelse af bødens størrelse skal der tages hensyn til både overtrædelsens grovhed og varighed.«

90 Kommissionen offentliggjorde derefter den 1. september 2006 retningslinjerne af 2006 i EU-Tidende. Dette dokument fremstiller den metode, som Kommissionen agter at følge, når den fastlægger størrelsen på en bøde, der pålægges en virksomhed, som har overtrådt bestemmelserne i artikel 81 EF (nu artikel 101 TEUF). Punkt 38 i retningslinjerne af 2006 er affattet således:

»[…] [Retningslinjerne af 2006] gælder for alle sager, hvor der meddeles klagepunkter, efter at retningslinjerne er offentliggjort i EU-tidende, uanset om bøden skal pålægges efter artikel 23, stk. 2, i forordning nr. 1/2003 eller artikel 15, stk. 2, i forordning nr. 17.«

91 Retningslinjerne af 2006 erstatter således retningslinjerne af 1998.

92 Det følger i denne henseende af fast retspraksis, at selv om interne vejledende regler vedtaget af administrationen, der skal fremkalde retsvirkninger over for tredjemand, såsom erhvervsdrivende, der kan begå overtrædelser af artikel 101 TEUF, for så vidt ikke kan anses for retsregler, der er ufravigelige som følge af deres natur, fastsætter de dog vejledende regler, som vedkommende myndighed ikke kan fravige i konkrete tilfælde uden at angive grunde, som er i overensstemmelse med princippet om ligebehandling (dom af 28.6.2005, Dansk Rørindustri m.fl. mod Kommissionen, C-189/02 P, C-202/02 P, C-205/02 P – C-208/02 P og C-213/02 P, Sml., EU:C:2005:408, præmis 209 og 210).

93 Det følger heraf, at retningslinjerne af 2006, der udgør sådanne vejledende regler, er omfattet af begrebet »ret« som omhandlet i artikel 7, stk. 1, i konventionen til beskyttelse af menneskerettigheder og grundlæggende frihedsrettigheder og artikel 49, stk. 1, i chartret om grundlæggende rettigheder (jf. i

denne retning analogt dom Dansk Rørindustri m.fl. mod Kommissionen, nævnt i præmis 92 ovenfor, EU:C:2005:408, præmis 216, og af 18.5.2006, Archer Daniels Midland og Archer Daniels Midland Ingredients mod Kommissionen, C-397/03 P, Sml., EU:C:2006:328, præmis 20).

94 Selv om disse bestemmelser ikke kan fortolkes således, at de forbyder en gradvis klarlægning af reglerne om straffeansvar, kan de imidlertid være til hinder for en anvendelse med tilbagevirkende kraft af en ny fortolkning af en bestemmelse, hvorved et strafbart gerningsindhold fastlægges (jf. i denne retning og analogt dom Dansk Rørindustri m.fl. mod Kommissionen, nævnt i præmis 92 ovenfor, EU:C:2005:408, præmis 217, og den retspraksis fra Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol, der er nævnt i anførte doms præmis 215).

95 Det følger heraf, at i modsætning til det af Kommissionen anførte, er den omstændighed, at retningslinjerne af 2006 overholder det maksimum på 10% af omsætningen, der er fastsat i artikel 15, stk. 2, i forordning nr. 17, som finder anvendelse på de faktiske omstændigheder, der giver anledning til nærværende dom, ikke i sig selv tilstrækkelig til at godtgøre, at anvendelsen af nævnte retningslinjer af 2006 ikke tilsidesatte princippet om, at straffelove ikke må have tilbagevirkende kraft.

96 Dette princip kan således være tilsidesat i tilfælde af anvendelsen af en fortolkning, der ikke med rimelighed kunne forudses på det tidspunkt, da den sanktionspålagte overtrædelse blev begået (dom Dansk Rørindustri m.fl. mod Kommissionen, nævnt i præmis 92 ovenfor, EU:C:2005:408, præmis 218).

97 Det følger af det ovenstående, at retningslinjerne skal anses for en fortolkning, der stammer fra Kommissionen, vedrørende den handlemåde, som den har forpligtet sig til at udvise, når den påtænker at pålægge bøder, og det fremgår af retspraksis, at Kommissionens ændringer af sådanne fortolkninger er forenelige med princippet om, at straffelove ikke må have tilbagevirkende kraft og retssikkerhedsprincippet, når disse ændringer med rimelighed kan forudses.

98 Det fremgår ligeledes af retspraksis, at rækkevidden af begrebet om, hvad der kunne forudses, i vidt omfang afhænger af indholdet af den relevante bestemmelse, det område, den omfatter, samt antallet af dens adressater og disses karakter. Loven kan være forudsigelig, uanset at den berørte person finder det nødvendigt at søge faglig bistand med henblik på i et efter sagens omstændigheder rimeligt omfang at kunne vurdere de følger, en bestemt handling vil kunne have. Dette gælder særlig for erhvervsdrivende, der er vant til at måtte udvise stor forsigtighed ved udøvelsen af deres erhverv, af hvem det kan forventes, at de udviser særlig omhu ved vurderingen af de risici, som deres ulovlige handlinger indebærer (jf. i denne retning dom Dansk Rørindustri m.fl. mod Kommissionen, nævnt i præmis 92 ovenfor, EU:C:2005:408, præmis 219 og den deri nævnte retspraksis).

99 Imidlertid kræver en effektiv gennemførelse af konkurrencereglerne, at Kommissionen til enhver tid kan tilpasse bødeniveauet efter konkurrencepolitikkens krav. Det følger heraf, at virksomheder, der er parter i en administrativ procedure, som kan give anledning til en bøde, hverken kan have en berettiget forventning om, at Kommissionen ikke vil overskride det hidtil anvendte bødeniveau, eller en forventning med hensyn til en metode for bødeberegningen (jf. dom Archer Daniels Midland og Archer Daniels Midland Ingredients mod Kommissionen, nævnt i præmis 93 ovenfor, EU:C:2006:328, præmis 21 og 22 og den deri nævnte retspraksis).

100 Følgelig bør virksomhederne i denne sag tage i betragtning, at Kommissionen til enhver tid kan beslutte at forhøje størrelsen af bødebeløbene i forhold til sin tidligere praksis. Det anførte gælder ikke kun, når Kommissionen gennemfører en forhøjelse af bødebeløbene i individuelle tilfælde, men også, hvis denne forhøjelse gennemføres ved, at der i konkrete tilfælde anvendes vejledende regler, der har generel rækkevidde, som f.eks. retningslinjerne (jf. dom Archer Daniels Midland og Archer Daniels Midland Ingredients mod Kommissionen, nævnt i præmis 93 ovenfor, EU:C:2006:328, præmis 23 og 24 og den deri nævnte retspraksis).

101 Sådanne virksomheder har således ikke grundlag for at antage, at Kommissionen efter at have vedtaget retningslinjerne af 1998 på intet tidspunkt kunne anvende nye retningslinjer på verserende sager uden at tilsidesætte virksomhedernes berettigede forventninger. Det skal imidlertid efterprøves, om betingelserne for at anvende retningslinjerne af 2006 opfylder de krav om retssikkerhed og forudsigelighed, der er opstillet i retspraksis.

102 Det skal i denne henseende bemærkes, at retningslinjerne af 2006 i medfør af punkt 38 gælder for alle sager, hvor der meddeles klagepunkter, efter at retningslinjerne er offentliggjort i EU-tidende. Denne offentliggørelse fandt sted den 1. september 2006, og da klagepunktsmeddelelsen i sagen først blev meddelt den 30. september 2008, blev størrelsen af den pålagte bøde derfor beregnet efter den metode, der er fastsat i retningslinjerne af 2006.

103 For det første skal SLM's argument om, at Kommissionen ikke har kompetence til at vedtage reglen om tidsmæssig anvendelse i punkt 38 i retningslinjerne af 2006 og gøre den gældende over for en tredjemand, forkastes. Muligheden for at gøre denne regel gældende, der bidrager til overholdelsen af retssikkerhedsprincippet ved klart og objektivt at præcisere betingelserne for tidsmæssig anvendelse af retningslinjerne af 2006, følger af den mulighed, som er indrømmet Kommissionen i retspraksis til at pålægge sig selv begrænsninger ved at præcisere de betingelser, hvorunder den agter at udøve den skønsbeføjelse, som den er tillagt i forordning nr. 1/2003, og som udgør det retlige grundlag for den anfægtede afgørelse (jf. i denne retning dom Dansk Rørindustri m.fl. mod Kommissionen, nævnt i præmis 92 ovenfor, EU:C:2005:408, præmis 211 og 213, og af 2.2.2012, Denki Kagaku Kogyo og Denka Chemicals mod Kommissionen, T-83/08, EU:T:2012:48, præmis 108).

104 For det andet skal det undersøges, om vedtagelsen af retningslinjerne af 2006 frembød en tilstrækkelig grad af forudsigelighed som omhandlet i den retspraksis, der er henvist til i præmis 96-100 ovenfor.

105 I denne henseende består den primære nyskabelse med retningslinjerne af 2006, som det fremgår af punkt 5-7 deri, i den omstændighed, at udgangspunktet for beregningen af bødens størrelse tages i et grundbeløb, der beregnes på grundlag af værdien af de afsatte varer eller tjenester, som overtrædelsen omfatter, overtrædelsens varighed og grovhed, ved at lade bøden omfatte et specifikt beløb med henblik på at afskrække virksomhederne fra overhovedet at indlade sig på en ulovlig adfærd. Det må således fastslås, at retningslinjerne af 2006 bygger på kriterierne om grovhed og varighed, der er defineret i forordning nr. 17 og gentaget i forordning nr. 1/2003, hvilke kriterier allerede blev taget i betragtning i retningslinjerne af 1998 (jf. i denne retning dom Denki Kagaku Kogyo og Denka Chemicals mod Kommissionen, nævnt i præmis 103 ovenfor, EU:T:2012:48, præmis 114).

106 Desuden er den mulighed, at en påpasselig erhvervsdrivende ikke er i stand til på forhånd at fastlægge det præcise niveau for de bøder, som Kommissionen vil pålægge i hver enkelt konkret sag, ikke i sig selv i strid med kravet om forudsigelighed, der er iboende princippet om, at straffelove ikke må have tilbagevirkende kraft. De formål om bekæmpelse og afskrækkelse, der forfølges med konkurrencepolitikken, begrunder således, at det undgås, at virksomhederne er i stand til præcist at bedømme de fordele og ulemper, som de ville kunne drage ved at deltage i en overtrædelse. Det er tilstrækkeligt, at virksomhederne, om nødvendigt med juridisk bistand, kan forudse kriterierne for og størrelsesordenen af de bøder, som de pålægges, tilstrækkeligt præcist. Som det netop er blevet fastslået, følger de kriterier, som gælder i henhold til retningslinjerne af 2006, af de kriterier, der er nævnt i forordning nr. 17, hvilke kriterier allerede blev taget i betragtning i retningslinjerne af 1998 (jf. i denne retning dom af 22.5.2008, Evonik Degussa mod Kommissionen, C-266/06 P, EU:C:2008:295, præmis 55, og Denki Kagaku Kogyo og Denka Chemicals mod Kommissionen, nævnt i præmis 103 ovenfor, EU:T:2012:48, præmis 118).

107 Det må på dette grundlag konkluderes, at retningslinjerne af 2006 og især den nye metode for bødeberegningen, som de indeholder, såfremt det antages, at denne har haft en skærpende virkning med hensyn til størrelsen af de pålagte bøder, med rimelighed kunne forudses af virksomheder som SLM på det tidspunkt, da den pågældende overtrædelse blev begået. Følgelig har Kommissionen ikke

ved i den anfægtede afgørelse at anvende retningslinjerne af 2006 til at beregne størrelsen af en bøde, der skal pålægges for en overtrædelse, som er begået før nævnte retningslinjers vedtagelse, tilsidesat princippet om forbud mod tilbagevirkende kraft (jf. i denne retning dom Denki Kagaku Kogyo og Denka Chemicals mod Kommissionen, nævnt i præmis 103 ovenfor, EU:T:2012:48, præmis 117 og 124).

108 Det følger heraf, at anbringendet vedrørende anvendelsen af retningslinjerne af 2006 i stedet for retningslinjerne af 1998 skal forkastes, uden at det er fornødent at tage stilling til spørgsmålet, om SLM med rette kan anføre, at en sådan anvendelse har givet anledning til en bøde, der er højere end den bøde, som selskabet ville være blevet pålagt, hvis den havde været beregnet i henhold til retningslinjerne af 1998.

109 Som det blev bemærket i præmis 99 og 100 ovenfor, er de principper, som SLM har påberåbt sig, ikke til hinder for anvendelsen af retningslinjer, som eventuelt har en skærpende virkning med hensyn til størrelsen af de pålagte bøder for de begåede overtrædelser under betingelse af, at den politik, som gennemføres herved, med rimelighed kunne forudses på det tidspunkt, da de omhandlede overtrædelser blev begået (jf. dom af 12.12.2007, BASF og UCB mod Kommissionen, T-101/05 og T-111/05, Sml., EU:T:2007:380, præmis 233 og 234 og den deri nævnte retspraksis, og Denki Kagaku Kogyo og Denka Chemicals mod Kommissionen, nævnt i præmis 103 ovenfor, EU:T:2012:48, præmis 126 og den deri nævnte retspraksis).

110 Det skal under alle omstændigheder bemærkes, at idet SLM har begrænset sig til at sammenfatte de beregningsfaktorer, som Kommissionen lagde til grund i den anfægtede afgørelse, har selskabet fortsat ikke godtgjort, at størrelsen af den bøde, som det kunne være blevet pålagt efter den metode, der er fastlagt i retningslinjerne af 1998, nødvendigvis ville have været lavere. SLM har i det foreliggende tilfælde således nøjedes med at henvise til visse forskelle, der eksisterer mellem retningslinjerne af 2006 og retningslinjerne af 1998 (ekstrabeløbet, hvordan overtrædelsens varighed tages i betragtning, indholdet af de formildende omstændigheder), uden at angive, hvilket resultat Kommissionen kunne være kommet til ved en anvendelse af retningslinjerne af 1998, hvor udgangspunktet for beregningen af bøden ligeledes afviger fra udgangspunktet i retningslinjerne af 2006.

111 Tilsvarende gælder, at det for at svare SLM, der har anfægtet den strenge anvendelse af retningslinjerne af 2006, som selskabet finder, at det uretmæssigt har været genstand for, idet det har anført, at denne anvendelse udgør en tilsidesættelse af ligebehandlingsprincippet, er tilstrækkeligt at bemærke, at et sådant spørgsmål skal holdes adskilt fra spørgsmålet, om anvendelsen af retningslinjerne af 2006 er forenelig med princippet om forbud mod forskelsbehandling. De argumenter, som SLM i denne sammenhæng har anført, vil blive behandlet nedenfor i forbindelse med de identiske argumenter, som selskabet har fremført med hensyn til de elementer, som Kommissionen tog i betragtning ved anvendelsen af disse retningslinjer for at fastlægge den omtvistede bødes størrelse.

112 Anbringendet om en urigtig anvendelse af retningslinjerne af 2006 i stedet for retningslinjerne af 1998 skal dermed forkastes som ugrundet.

C – De elementer, der er taget i betragtning ved beregningen af bødens størrelse, og behandlingen af de beviser, der er fremlagt for Kommissionen

113 Flere af de af SLM fremsatte anbringender vedrører de elementer, der er taget i betragtning af Kommissionen ved fastlæggelsen af bødens størrelse. Disse anbringender omhandler »en manglende begrundelse ved fastsættelsen af sanktionen«; anvendelsen, efter 2000, af SLM's europæiske omsætning for at fastsætte bødens grundbeløb; en »manglende begrundelse ved fastlæggelsen af den af virksomhederne udviste grovhed for at fastsætte grundbeløbet« og en »manglende begrundelse ved fastsættelsen af det ekstrabeløb, der er fastsat i retningslinjernes punkt 25« og en tilsidesættelse i

denne henseende af princippet ne bis in idem; en tilsidesættelse af proportionalitetsprincippet og ligebehandlingsprincippet med den begrundelse, at sanktionen ikke tager tilstrækkeligt hensyn til »den angivelige grovhed af overtrædelsen«, »dens virkninger«, »sektorens økonomiske sammenhæng«, Kommissionens tidligere praksis eller »de faktiske omstændigheder, der lægges SLM og andre berørte virksomheder til last«; en urigtig bedømmelse af varigheden af SLM's deltagelse i overtrædelsen; en manglende hensyntagen til de formildende omstændigheder, der er forbundet med den omstændighed, at selskabets markedsandele var små, samarbejdet med Kommissionen, SLM's »begrænsede rolle« i overtrædelsen og den manglende hensyntagen til de erklæringer, der er fremsat i henhold til anmodningen om bødenedsættelse.

114 Retten har for at lette behandlingen af disse anbringender foreslået, hvilket SLM har accepteret, at samle disse anbringender på grundlag af de forskellige faser, som Kommissionen er gået igennem for at fastlægge bødens størrelse, dvs. dels de elementer, der er taget i betragtning for at fastsætte grundbeløbet (afsætningens værdi, grovhed, varighed, ekstrabeløb), dels de elementer, der kan tages i betragtning for at justere dette beløb (formildende omstændigheder og samarbejdsmeddelelsen, betalingsevne). SLM's tværgående klagepunkter vedrørende en tilsidesættelse af begrundelsespligten eller af proportionalitetsprincippet og ligebehandlingsprincippet vil også blive taget i betragtning.

115 SLM har desuden under dække af et anbringende om en tilsidesættelse af princippet om god forvaltningsskik henvist til fire aspekter i sagens akter, hvoraf det fremgår, at Kommissionen på en partisk og urimelig måde forkastede de beviser, som SLM har fremlagt, for at tillægge andre elementer, som Kommissionen havde til sin disposition, større vægt. Disse aspekter vedrører den behandling, som de fakturaer, som SLM fremlagde under den administrative procedure, blev undergivet, den betydning, som møder i club Italia, hvor der ikke er oplysninger om SLM's deltagelse, er blevet tillagt, og betydningen af tidspunkterne for opnåelse af de tekniske godkendelser, der var nødvendige for at markedsføre forspændingsstål i forskellige medlemsstater i Unionen, og af det tidspunkt, hvor kontrollen udført af den person, der af medlemmerne af club Italia var blevet betroet denne opgave, blev påbegyndt.

116 Det skal i denne henseende bemærkes, at de fire aspekter, som SLM har påberåbt sig ovenfor, ligeledes vedrører forskellige anbringender, der angår de elementer, der er taget i betragtning ved beregningen af bødens størrelse, hvorfor de vil blive behandlet samlet.

117 Samlet set har disse argumenter til formål at anfægte Kommissionens afgørelse, hvori det fastslås, at SLM deltog i en række aftaler og former for samordnet praksis i sektoren for forspændingsstål fra den 10. februar 1997 til den 19. september 2002 uden at tage hensyn til indholdet og varigheden af den deltagelse, som er medgivet af SLM, der dels har anført, at selskabet ikke deltog i overtrædelsen før slutningen af 1999, dels, at dets deltagelse på det tidspunkt var begrænset til Italien, og at det derefter blot overvejede at deltage med hensyn til andre områder.

118 Ori Martin har i forbindelse med sit anbringende vedrørende visse aspekter af beregningen af bødens størrelse gjort gældende, at Kommissionen anlagde flere fejlskøn ved anvendelse af retningslinjerne af 2006, og at den har tilsidesat artikel 23 i forordning nr. 1/2003, proportionalitetsprincippet og ligebehandlingsprincippet, princippet om straffens personalitet, legalitetsprincippet og begrundelsespligten. Ori Martin har i det væsentlige fremsat tre klagepunkter i henhold til dette anbringende: Det første vedrører en urigtig bedømmelse af grovheden af den overtrædelse, der lægges SLM til last, det andet omhandler en ulovlig anvendelse af det ekstrabeløb, der er fastsat i punkt 25 i retningslinjerne af 2006, og det tredje vedrører det omstændighed, at visse formildende omstændigheder ikke er blevet taget i betragtning.

119 Disse klagepunkter vil blive behandlet samtidig med de klagepunkter, som SLM har fremsat vedrørende de samme spørgsmål.

120 Det bemærkes nærmere bestemt, at sagsøgerne under dække af en kritik af det resultat, der er kommet ud af Kommissionens bedømmelse under hensyntagen til den metode, som er fastsat i retningslinjerne af 2006 for at fastlægge bødens størrelse, har gjort gældende, at der ikke er taget behørigt hensyn til de særlige kendetegn ved SLM's deltagelse i overtrædelsen, der både fandt sted på et sent tidspunkt og var begrænset.

1. *Indledende bemærkninger*

a) Indholdet af den anfægtede afgørelse

121 Det fremgår af den anfægtede afgørelses artikel 1, at SLM og Ori Martin har overtrådt artikel 101 TEUF og EØS-aftalens artikel 53 ved fra den 10. februar 1997 til den 19. september 2002 for SLM's vedkommende og fra den 1. januar 1999 til den 19. september 2002 for Ori Martins vedkommende at have deltaget i »en række aftaler og former for samordnet praksis i sektoren for forspændingsstål på det indre marked og fra den 1. januar 1994 inden for EØS« (herefter »kartellet« eller »den enkelte overtrædelse«, hvorved en sådan overtrædelse ligeledes er kompleks og vedvarende i henhold til den sædvanligvis anvendte terminologi).

Kartellets komponenter og karakteriseringen af den enkelte overtrædelse

122 I 122. betragtning til den anfægtede afgørelse beskrives kartellet som »et paneuropæisk arrangement, der består i en såkaldt Zurich-fase og en såkaldt europæisk fase og/eller i nationale/regionale arrangementer alt efter omstændighederne«. 123.-135. betragtning til den anfægtede afgørelse beskriver kort disse forskellige aftaler og former for samordnet praksis, som derefter fremstilles detaljeret og bedømmes i forhold til artikel 101, stk. 1, TEUF og EØS-aftalens artikel 53.

123 Kartellet består kort sagt af følgende arrangementer:

— Club Zurich, dvs. den første fase i den paneuropæiske aftale. Denne aftale varede fra den 1. januar 1984 til den 9. januar 1996 og omhandlede kvoter pr. land (Tyskland, Spanien, Frankrig, Italien, Østrig og Benelux), fordeling af kunder, fastsættelse af priser og udveksling af følsomme forretningsoplysninger. Medlemmer heraf var Tréfileurope, Nedri, WDI, DWK og Redaelli, der repræsenterede flere italienske virksomheder i det mindste fra 1993 og 1995, som derefter fik følgeskab af Emesa i 1992 og Tycsa i 1993.

— Club Italia, et nationalt arrangement, der varede fra den 5. december 1995 til den 19. september 2002. Denne aftale omhandlede fastsættelse af kvoter for Italien samt eksport fra dette land til resten af Europa. Dens medlemmer var de italienske virksomheder Redaelli, ITC, CB og Itas, som efterfølgende fik følgeskab af Tréfileurope og Tréfileurope Italia (den 3.4.1995), SLM (den 10.2.1997), Trame (den 4.3.1997), Tycsa (den 17.12.1996), DWK (den 24.2.1997) og Austria Draht (den 15.4.1997).

— Aftalen vedrørende syd, et regionalt arrangement, som blev forhandlet og indgået i 1996 af de italienske virksomheder Redaelli, ITC, CB og Itas med Tycsa og Tréfileurope med henblik på fastlæggelse af omfanget af hver deltagers tilstedeværelse i landene i syd (Belgien, Spanien, Frankrig, Italien og Luxembourg) og påtagelse af ansvaret for at forhandle samtlige kvoter med de andre producenter fra Nordeuropa.

— Club Europe, dvs. den anden fase af den paneuropæiske aftale. Denne aftale blev indgået i maj 1997 af Tréfileurope, Nedri, WDI, DWK, Tycsa og Emesa (benævnt »de permanente medlemmer« eller »de seks producenter«) og ophørte i september 2002. Aftalen havde til formål at overvinde krisen i club Zurich, at dele nye kvoter (beregnet for perioden fra fjerde kvartal 1995 til første kvartal 1997),

fordele kunder og fastsætte priser. De seks producenter aftalte regler for koordinering, som omfattede udnævnelse af koordinatorer med ansvaret for gennemførelse af arrangementer for flere lande og for koordineringen med andre interesserede virksomheder, som var aktive i de berørte lande, eller vedrørende de samme kunder. Deres repræsentanter mødtes desuden regelmæssigt på forskellige niveauer med henblik på at overvåge gennemførelsen af arrangementerne. De udvekslede følsomme forretningsoplysninger. I tilfælde af en afvigelse i forhold til den aftalte adfærd blev der anvendt en ordning med kompensation.

— Koordineringen af kunden Addtek. Inden for rammerne af dette paneuropæiske arrangement fandt der også bilaterale (eller multilaterale) kontakter sted mellem »de seks producenter«, hvortil lejlighedsvis sluttede sig de italienske producenter, og Fundia, og de deltog i fastsættelse af priser og tildeling af kunder på ad hoc basis, hvis de havde interesse heri. Tréfileurope, Nedri, WDI, Tycsa, Emesa, CB og Fundia koordinerede f.eks. samtlige priser og mængder for kunden Addtek. Disse projekter vedrørte primært Finland, Sverige og Norge, men også Nederlandene, Tyskland, de baltiske stater og Central- og Østeuropa. Koordineringen af Addtek fandt allerede sted under club Zurich-fasen af paneuropæiske arrangement og fortsatte indtil i det mindste slutningen af 2001.

— Drøftelserne mellem club Europe og club Italia. I perioden fra i det mindste september 2000 til september 2002 mødtes de seks producenter, ITC, CB, Redaelli, Itas og SLM regelmæssigt med det mål at integrere de italienske virksomheder i club Europe som permanente medlemmer. De italienske virksomheder ønskede at øge den italienske kvote i Europa, mens club Europe ønskede at bevare status quo. Med henblik herpå blev der afholdt møder i club Italia for at fastlægge en fælles holdning, møder i club Europe for at undersøge denne holdning og for at fastlægge club Europes egen holdning og møder mellem club Europe og italienske repræsentanter for at fordele den italienske kvote vedrørende et specifikt marked. De involverede virksomheder udvekslede følsomme forretningsoplysninger. I forbindelse med omfordelingen af den europæiske kvote med henblik på at inkludere de italienske producenter blev disse virksomheder enige om at anvende en ny referenceperiode (fra 30.6.2000 til 30.6.2001). Disse virksomheder blev med hensyn til de italienske virksomheders samlede eksportmængde i Europa ligeledes enige om, at den skulle fordeles pr. land. Parallelt hermed drøftede de priser, idet medlemmerne af club Europa forsøgte at indføre den prisfastsættelsesmekanisme, som producenterne i club Italia anvendte, i hele Europa.

— Club España. Parallelt med det paneuropæiske arrangement og med club Italia aftalte fem spanske virksomheder (Trefilerías Quijano, Tycsa, Emesa, Galycas og Proderac (sidstnævnte fra maj 1994)) og to portugisiske virksomheder (Socitrel fra april 1994 og Fapricela fra december 1998) med hensyn til Spanien og Portugal, og for en periode fra i det mindste december 1992 til september 2002, at opretholde deres markedsandel på et stabilt plan, at fastsætte kvoter, at fordele kunder mellem sig, herunder med hensyn til offentlige bygge- og anlægskontrakter, og at fastsætte priser og betalingsvilkår. De udvekslede desuden følsomme forretningsoplysninger.

124 Ifølge Kommissionen har alle de arrangementer, der er beskrevet ovenfor, de kendetegn, der karakteriserer en enkelt overtrædelse af artikel 101 TEUF og EØS-aftalens artikel 53 (135. eller 609. betragtning til den anfægtede afgørelse eller afsnit 12.2.2 deri).

125 Kommissionen finder navnlig, at de nævnte arrangementer indgik i en samlet plan, der fastlagde rammerne for kartelmedlemmernes aktiviteter i alle de geografiske områder, og at »disse virksomheder begrænsede deres individuelle handelsadfærd for at realisere et enkelt konkurrencebegrænsende mål og et enkelt konkurrencebegrænsende kommercielt mål, nemlig at fordreje eller ophæve de normale konkurrencevilkår på markedet for forspændingsstål i EØS og indføre en generel balance bl.a. ved fastsættelse af priser og kvoter, fordeling af kunder og udveksling af følsomme forretningsoplysninger« (610. betragtning til den anfægtede afgørelse, jf. ligeledes afsnit 9.3 deri).

126 Kommissionen anførte herved følgende:

»Den plan, som DWK, WDI, Tréfileurope, Tycsa, Emesa, Fundia, Austria Draht, Redaelli, CB, ITC, Itas, SLM, Trame, Proderac, Fapricela, Socitrel, Galycas og Trefilerías Quijano (ikke alle på samme tid) tilsluttede sig, blev udviklet og gennemført i en periode på mindst 18 år gennem et kompleks af hemmelige arrangementer, specifikke aftaler og/eller samordnet praksis. Det eneste og fælles formål med planen bestod i at begrænse konkurrencen mellem deltagerne ved brug af lignende mekanismer for at opnå det nævnte mål (jf. afsnit 9.3.1). Selv om et arrangement gav anledning til problemer, fungerede andre fortsat normalt« (612. betragtning til den anfægtede afgørelse).

Elementer, der er lagt til grund med hensyn til SLM

127 Kommissionen fastslog i den anfægtede afgørelse, at SLM havde deltaget direkte i kartellet, og navnlig i club Italia, og i indlemmelsen af de italienske producenter i club Europe, fra den 10. februar 1997 til den 19. september 2002 (862. betragtning til den anfægtede afgørelse).

128 Kommissionen henviste i denne henseende til følgende elementer, der er fremstillet i 474.-478. betragtning til den anfægtede afgørelse i en del, som vedrører SLM's individuelle deltagelse i club Italia:

»(474) Hvad angår SLM viser talrige indikationer, at selskabet havde kendskab til den italienske aftale siden den 18. december 1995, hvor det blev besluttet bl.a. at informere SLM om de nye priser, der skulle anvendes i 1996 […]. Desuden blev der under mødet den 17. december 1996 […] omdelt en tabel med angivelse af tildeling af ton pr. kunde og hovedleverandørerne, nævnt ved navn, for et vist antal kunder på det italienske marked for 1997. Selv om kolonnerne vedrørende SLM er tomme, tyder den omstændighed, at selskabet tages i betragtning i tabellen, på, at der må have fundet drøftelser sted mellem parterne, eller at sådanne drøftelser i det mindste må have været planlagt. SLM's situation blev på ny drøftet under møderne den 17. januar 1997 og den 27. januar 1997. Den første beviste tildeling af en kvote til SLM fandt sted under mødet den 10. februar 1997, som Kommissionen følgelig anser for starttidspunktet for SLM's involvering i det italienske arrangement. ITC's håndskrevne notater […], der blev taget under dette møde, viser således en liste over mængder leveret (til levering) til visse kunder mellem SLM på den ene side og Redaelli, CB, Tycsa, ITC […] på den anden side. ITC's notater angiver udtrykkeligt, at CB og ITC havde modtaget salgsoplysninger vedrørende SLM fra [en repræsentant for SLM]. SLM's situation blev ligeledes drøftet den 7. april 1997. Der findes endvidere præcise beviser for SLM's deltagelse i mere end 100 møder, der omhandler det italienske marked, mellem den 15. april 1997 og september 2002. Når selskabet ikke var til stede, blev dets situation drøftet mellem de øvrige medlemmer af club Italia, hvilket godtgør selskabets fortsatte bidrag til og deltagelse i club Italia.

(475) SLM har selv bekræftet sin deltagelse i club Italia fra slutningen af 1999 indtil 2002 via [to repræsentanter for SLM] og medgivet, at i 2001 deltog selskabets direktion ligeledes i nogle møder mellem de europæiske producenter på hotel Villa Malpensa. SLM har endelig udtalt, at under et møde i Redaellis hovedsæde, i slutningen af 1998 eller i begyndelsen af 1999, blev selskabet opfordret til at deltage i regelmæssige møder eller i drøftelser om produktionsbegrænsninger. SLM afviste i første omgang at deltage, men besluttede efterfølgende at deltage i disse møder og drøftelser.

(476) SLM har imidlertid bestridt de konklusioner, som Kommissionen har draget med hensyn til starttidspunktet for deltagelsen i kartellet, idet selskabet har anført, at det alene deltog i club Italia fra slutningen af 1999. SLM har for det første gjort gældende, at selskabet ikke var til stede på mødet den 10. februar 1997. Kommissionen har imidlertid anført, at de dokumentbeviser, som den har til rådighed vedrørende mødet den 10. februar 1997 (ITC's

håndskrevne notater), viser en detaljeret tildeling af kvoter for visse kunder, herunder til SLM. Som forklaret ovenfor meddelte SLM's repræsentant selv oplysningerne […], hvilket godtgør, at SLM havde delt sine oplysninger inden mødet. Det kan således ikke lægges til grund, at selskabet ikke var til stede på dette møde.

(477) Selv om SLM den 4. marts 1997 udtrykte tvivl med hensyn til sin fremtidige stilling i kartellet, fortsatte selskabet med at deltage i møder i kartellet fra den efterfølgende måned, dvs. fra mødet den 15. april 1997, hvor priserne på råmaterialer og salgspriserne blev fastsat for Frankrig, Spanien og Tyskland, og der blev ført drøftelser om Redaellis afsætning til en række kunder samt om tilbud, som SLM og CB havde fremsat over for kunder. SLM fortsatte således med at deltage regelmæssigt i møderne i club Italia og med at føre drøftelser med de andre karteldeltagere indtil den dato, hvor Kommissionen foretog sine kontrolundersøgelser. I modsætning til det af SLM anførte kan selskabets »tvivl« på ingen møde fortolkes som en afbrydelse af dets deltagelse i kartellet.

(478) Selv om SLM ifølge Redaelli ikke havde tiltrådt aftalen om opdeling af det italienske marked fra starten, har ITC, Tréfileurope og CB bekræftet SLM's deltagelse i møder i club Italia. Samtidig med, at SLM var bekendt med den italienske aftale fra starten (via medlemmernes beslutning om at informere SLM), finder Kommissionen på grundlag af dokumentbeviserne […], at SLM's fortsatte deltagelse begyndte den 10. februar 1997 og blev bragt til ophør den 19. september 2002.«

129 I 649. og 650. betragtning til den anfægtede afgørelse, i den del, der vedrører det forhold, at der er tale om en enkelt, kompleks og vedvarende overtrædelse, har Kommissionen fremhævet følgende:

»(649) Hvad angår SLM har selskabet ud over at deltage i club Italia fra den 10. februar 1997 […] ligeledes taget del i drøftelserne om udvidelse af club Europe fra den 11. september 2000 […]. SLM har ikke bestridt sin tilstedeværelse på nævnte møde den 11. september 2000. Selv før denne dato vidste eller burde SLM imidlertid have vidst, at club Italia, som selskabet deltog i, var en integrerende del af en større plan, der ligeledes omfattede et paneuropæisk niveau. For det første er Kommissionen i besiddelse af et bevis for, at SLM på et tidligt stadium af sin deltagelse i club Italia havde mødtes med virksomheder, der deltog i andre klubber, såsom DWK, Tréfileurope (deltager i det paneuropæiske arrangement) og Tycsa (deltager i det paneuropæiske arrangement og i club España), og at selskabet havde ført drøftelser med dem om forholdene på det europæiske marked. Som eksempel kan nævnes, at de på deres møde den 15. april 1997 behandlede spørgsmålet om priser i flere europæiske lande (Frankrig, Spanien og Tyskland) og import og eksport. […]. Dernæst afholdt SLM den 29. november 1999 […] et møde med Redaelli, Austria Draht, Tréfileurope, Tycsa og DWK, hvor der ikke kun blev drøftet de priser, som to virksomheder, der deltog i club España, dvs. Emesa og Fapricela, anvendte for Spanien og Portugal, men også Addtek, den største kunde på det skandinaviske marked, som »club scandinave« var bygget op omkring […]. SLM deltog ligeledes i en drøftelse om situationen på det europæiske marked og de problemer, der var forbundet med dette marked, der fandt sted den 18. januar 2000 (med Redaelli, ITC, Itas, AFT/Tréfileurope Italia, CB, Nedri, Tycsa og Tréfileurope). Den 21. februar 2000 mødtes SLM med Redaelli, ITC, Itas, Tréfileurope Italia, CB, Tréfileurope, DWK og Tycsa (sidstnævnte via telefon), hvor bl.a. mængden i Spanien og en prisforhøjelse i Tyskland […] blev debatteret. Under et møde, der blev afholdt den 13. marts 2000 mellem SLM, Redaelli, ITC, Itas, CB, Tréfileurope Italia, DWK, Tycsa og Trame, blev situationen i Nederlandene og Schweiz drøftet. Den 15. maj 2000 udtalte Tréfileurope i SLM's, ITC's, Itas', Tréfileurope Italias, CB's, SLM's, Trames' og DWK's tilstedeværelse, at club Europe og club Italia begge var i krise. Endelig var SLM den 12. juni 2000 til stede på et møde sammen med Redaelli, ITC, ITAS, Tréfileurope Italia, CB, Trame, Tycsa og DWK, hvor det blev tilkendegivet, at club Europe klagede over Tycsa […].

(650) Det er således godtgjort i tilstrækkeligt omfang, at SLM i det mindste den 29. november 1999 vidste eller burde have vidst, at selskabet ved at deltage i club Italia tog del i en samlet plan, der omfattede forskellige niveauer, og som havde til formål at stabilisere markedet for forspændingsstål for at undgå prisfald.«

130 Kommissionen bemærkede i øvrigt som svar på SLM's bemærkninger med hensyn til selskabets deltagelse i club Italia følgende:

»(863)
SLM har bestridt at have deltaget i karteller og navnlig i club Italia indtil slutningen af 1999. SLM's deltagelse i club Italia fra den 10. februar 1997 er imidlertid klart godtgjort på grundlag af dokumentbeviser og flere anmodninger om bødenedsættelse fra ITC, Tréfileurope og CB […]. SLM har ligeledes anført, at selskabet til trods for sin deltagelse i visse møder i club Italia, anlagde en aggressiv handelspolitik, at det ikke havde godkendt en ulovlig aftale, og at når det delte oplysninger med konkurrenter, afgav det aldrig reelle og ægte oplysninger, selv om oplysningerne var troværdige. Det er i denne henseende tilstrækkeligt at bemærke, at enhver direkte eller indirekte kontakt mellem konkurrenter, der har til formål eller den virkning, at der udøves indflydelse på en reel eller potentiel konkurrents adfærd på markedet, eller at oplyse en sådan konkurrent om den adfærd, som de øvrige konkurrenter har besluttet at udvise eller påtænkt at udvise på markedet, er forbudt […]. Deltagelse i møder med et konkurrencebegrænsende indhold er følgelig i sig selv tilstrækkelig til at udløse et ansvar. Den omstændighed, at SLM ikke skulle have overholdt kartellets aftaler, er uden betydning. Snyderi er således uadskilleligt forbundet med ethvert kartel […]. Desuden har SLM selv medgivet, at selskabets formål med at deltage i møderne var at øge sit kundetal eller i det mindste at bevare sine nuværende kunder.«

131 Kommissionen anførte som svar på SLM's bemærkninger hvad angår club Europe følgende:

»(864)
SLM har i øvrigt bestridt at have deltaget i integrationen af italienske producenter i club Europe fra den 11. september 2000 til den 19. september 2002. SLM har i denne henseende anført, at selskabet kun deltog i ni ud af de 51 møder i club Europe på et meget sent stadium, og udelukkende efter at de andre italienske virksomheder havde insisteret herpå. SLM har videre anført, at det ikke havde nogen interesse i at deltage i club Europe, eftersom det ikke var i besiddelse af de krævede certificeringer for hovedparten af de involverede lande. Endelig skyldtes SLM's deltagelse i møderne i club Europe ifølge selskabet uagtsomhed.

(865)
Kommissionen har fastslået, at SLM i en periode på kun to år (mellem den 11.9.2000 og den 19.9.2002) med regelmæssige intervaller deltog i ni møder i club Europe […]. Det bemærkes, at SLM's deltagelse var forventet i to yderligere møder (den 23.7.2001 og den 25.7.2001). Det er herefter godtgjort, at SLM var en regelmæssig deltager i club Europe efter klubbens udvidelse. Under disse omstændigheder er grundene til eller de interesser, der lå til grund for SLM's deltagelse i kartelmøderne, eller den omstændighed, at selskabet ikke var i besiddelse af certificeringer for visse eller hovedparten af landene, uden betydning. Selv om SLM ikke var i besiddelse af certificeringer for alle de lande, der var dækket af kartellet, kan selskabets deltagelse i møderne vel have påvirket dets adfærd, herunder dets beslutninger om at ansøge om et certifikat […]. Under alle omstændigheder dækkede club Europe Italien og flere andre lande, hvori SLM foretog salg, således at SLM med sikkerhed havde en interesse i disse drøftelser. Kommissionen har endelig gentaget, at en angivelig uagtsomhed ikke gør det muligt for en virksomhed at unddrage sig sit ansvar for deltagelse i et kartel. Kommissionen har følgelig konkluderet, at SLM skal holdes ansvarlig for sin deltagelse i club Europe fra den 11. september 2000 til den 19. september 2002.

(866)
Det er under alle omstændigheder godtgjort at SLM deltog i club Italia fra den 10. februar 1997 […]. SLM holdes derfor ansvarlig for sin deltagelse i kartellet fra den 10. februar 1997 til den 19. september 2002.«

a) Ori Martins situation

132 Kommissionen omtalte – efter i 866. betragtning til den anfægtede afgørelse at have anført, at SLM blev holdt ansvarlig for sin deltagelse i kartellet fra den 10. februar 1997 til den 19. september 2002 – Ori Martins situation som følger:

»(867) Fra den 1. januar 1999 var SLM kontrolleret 100% af Ori Martin SA (der overdrog 2% til Ori Martin Lux SA den 31.10.2001).

(868) På grundlag af den omstændighed, at SLM var (næsten) 100% ejet af Ori Martin, fra den 1. januar 1999 til den 19. september 2002, er det Kommissionens opfattelse, at Ori Martin udøvede en afgørende indflydelse på SLM.

(869) Ori Martin har i sin besvarelse af klagepunktsmeddelelsen ikke bestridt de faktiske omstændigheder, som Kommissionen har bedømt, men har fastholdt, at selskabet ikke kan holdes solidarisk ansvarlig med SLM. Ori Martin har navnlig anført, at Kommissionen ikke i tilstrækkeligt omfang har påvist, at selskabet udøvede en afgørende indflydelse på SLM. Selskabet har anført, at en sådan formodning er i strid med princippet om personligt ansvar, og har gjort gældende, at Kommissionen ikke har ført bevis for, at Ori Martin var direkte eller indirekte involveret i overtrædelsen.

(870) Det er fast retspraksis […], at Kommissionen kan formode, at moderselskaber udøver en afgørende indflydelse på deres helejede datterselskaber. Når en sådan formodning er relevant, tilkommer det moderselskabet at afkræfte formodningen ved at fremføre beviser, der godtgør, at dets datterselskab selvstændigt har bestemt sin adfærd på markedet. Såfremt moderselskabet ikke er i stand til at fremlægge tilstrækkelige beviser, bekræftes formodningen, og der er et tilstrækkeligt grundlag for at tilregne ansvaret.

(871) Det anførte om, at moderselskabet ikke har deltaget direkte i den konkurrencebegrænsende adfærd og dets angivelige manglende kendskab, er ikke relevant. I modsætning til dette udsagn følger den omstændighed, at et moderselskab holdes ansvarlig for en overtrædelse begået af dets datterselskab, af det forhold, at de to enheder udgør en enkelt virksomhed i forbindelse med fællesskabsreglerne om konkurrence, og ikke af beviset for moderselskabets deltagelse eller kendskab til overtrædelsen.

(872) I forhold til princippet om personligt ansvar har Kommissionen endelig fastslået, at artikel 101 [TEUF] er adresseret til »virksomheder«, der kan omfatte flere retlige enheder. Princippet om det personlige ansvar er i denne sammenhæng ikke tilsidesat, så længe de forskellige juridiske enheder holdes ansvarlige på grundlag af omstændigheder, der vedrører deres egen rolle og deres egen adfærd inden for samme virksomhed. Moderselskabers ansvar fastlægges på grundlag af deres udøvelse af en effektiv kontrol med de af de faktiske omstændigheder materielt berørte datterselskabers handelspolitik (jf. afsnit 13).

(873) Ori Martin har endvidere anført, at selskabet ikke udøvede en afgørende indflydelse på SLM, som altid udførte sine aktiviteter selvstændigt i sektoren for forspændingsstål. Dette forhold bevises af den omstændighed, at det sidstnævnte ikke havde nogen pligt til at rapportere til Ori Marti, som desuden var et finansielt holdingselskab, som dermed ikke bestemte SLM's handelspolitik.

(874) Kommissionen har bemærket, at den omstændighed, at en virksomhed er et finansielt holdingselskab, ikke udelukker, at det kan udøve en afgørende indflydelse på sine datterselskaber. Ori Martin havde ligeledes en interesse og spillede en rolle i datterselskabet SLM i sin egenskab af aktionær i forhold til at beskytte sin interesse i den finansielle ejendom. Endelig bemærkes, at mens Ori Martin har anført, at selskabet ikke drev virksomhed i den sektor, der var dækket af kartellet, har Kommissionen fastslået, at nævnte selskabs datterselskab, Ori Martin SpA, selv drev virksomhed i stålsektoren, og at SLM's kommercielle aktiviteter dermed var forbundet med koncernens forretninger. Ori Martin kan under disse omstændigheder ikke kvalificeres som blot værende et holdingselskab, og selskabet kan under alle omstændigheder ikke unddrage sig sit ansvar.

(875) SLM og Ori Martin er følgelig adressater for den foreliggende afgørelse. SLM holdes ansvarlig for perioden fra den 10. februar 1997 til den 19. september 2002. Ori Martin holdes solidarisk ansvarlig for SLM's ulovlige adfærd for perioden fra den 1. januar 1999 til den 19. september 2002.«

Beregningen af den bøde, der er pålagt SLM og Ori Martin

133 Størrelsen af den bøde, der er pålagt SLM og Ori Martin, er blevet beregnet af Kommissionen i overensstemmelse med den metode, der er indeholdt i retningslinjerne af 2006 (920.-926. betragtning til den anfægtede afgørelse).

134 Kommissionen lagde følgende beregningsfaktorer til grund:

— Den værdi af afsætningen, som blev lagt til grund, er fastsat til 15,86 mio. EUR (femte betragtning til den første ændringsafgørelse).

— Den procentdel af værdien af SLM's afsætning, der er taget i betragtning for beregningen af grundbeløbet, er fastsat til 19% (953. betragtning til den anfægtede afgørelse).

— Varigheden af deltagelsen i kartellet er fem år og syv måneder for SLM og tre år og otte måneder for Ori Martin, hvilket medfører en multiplikationsfaktor på 5,58 for SLM og 3,66 for Ori Martin (syvende betragtning til den første ændringsafgørelse).

— Kommissionen har lagt en koefficient på 19% til grund for at fastsætte ekstrabeløbet (962. betragtning til den anfægtede afgørelse).

— Grundbeløbet er fastsat til 19,8 mio. EUR (91. betragtning til den første ændringsafgørelse).

— Der er hverken konstateret skærpende eller formildende omstændigheder.

— Bødens størrelse inden anvendelsen af loftet på 10% af omsætningen er fastsat til 19,8 mio. EUR (tiende betragtning til den første ændringsafgørelse).

— Der gives afslag på SLM's anmodning om en nedsættelse på grundlag af samarbejdsmeddelelsen (1126.-1129. betragtning til den anfægtede afgørelse).

— Bødens størrelse som fastsat efter en hensyntagen til loftet på 10% af omsætningen er nedsat til 15,956 mio. EUR for at sikre, at den bøde, som SLM holdes eneansvarlig for, overholder loftet på 10% af selskabets omsætning (17. og 19. betragtning til den anden ændringsafgørelse).

— Der var blevet givet afslag på den anmodning om nedsættelse for at tage hensyn til SLM's betalingsevne, som nævnte selskab har fremsat, på grundlag af det oprindelige beløb, der blev fast i den anfægtede afgørelse (1169.-1172. betragtning til den anfægtede afgørelse).

— Den endelige størrelse af den bøde, der er pålagt SLM, fastsættes til 15,956 mio. EUR for selskabets deltagelse i perioden fra den 1. januar 1999 til den 19. september 2002, hvoraf Ori Martin holdes solidarisk ansvarlig for et beløb på 14 mio. EUR [artikel 1 og 2 i den anfægtede afgørelse og 21. betragtning til og artikel 1, nr. 2), i den anden ændringsafgørelse], hvorefter SLM er eneansvarlig for betaling af 1,956 mio. EUR for sin deltagelse i kartellet i perioden fra den 10. februar 1997 til den 31. december 1998 [artikel 1 og 2 i den anfægtede afgørelse og 21. betragtning til og artikel 1, nr. 2), i den anden ændringsafgørelse].

b) Principperne

135 Det fremgår af artikel 49, stk. 3, i chartret om grundlæggende rettigheder, at straffens omfang skal stå i rimeligt forhold til overtrædelsen.

136 Artikel 101, stk. 1, TEUF og EØS-aftalens artikel 53, stk. 1, fastsætter i den henseende, at aftaler og samordnet praksis, som består i direkte eller indirekte fastsættelse af købs- eller salgspriser eller andre transaktionsvilkår, begrænsning af eller kontrol med produktion eller afsætning, er udtrykkeligt uforenelige med det indre marked. Overtrædelser af denne type, navnlig sådanne, som vedrører horisontale aftaler, er i retspraksis blevet kvalificeret som særligt grove, eftersom de har en direkte indvirkning på de væsentlige konkurrenceparametre på det pågældende marked (dom af 11.3.1999, Thyssen Stahl mod Kommissionen, T-141/94, Sml., EU:T:1999:48, præmis 675).

137 Artikel 23, stk. 2, i forordning nr. 1/2003 bestemmer, at Kommissionen kan pålægge virksomheder bøder, hvis de deltager i en sådan overtrædelse, under forudsætning af, at bøden ikke overstiger 10% af den samlede omsætning i det foregående regnskabsår. Samme forordnings artikel 23, stk. 3, fastsætter, at der ved fastlæggelse af bødens størrelse skal tages hensyn til både overtrædelsens grovhed og varighed.

138 I denne forbindelse fremgår det af fast retspraksis, at der ved fastsættelsen af størrelsen af bøden skal tages hensyn til alle de forhold, der kan indgå i bedømmelsen af de nævnte overtrædelsers grovhed, herunder bl.a. den rolle, som hver af de parter, der har deltaget i overtrædelsen, har spillet, og den risiko, som overtrædelser af denne art indebærer for gennemførelsen af Unionens mål. Når en overtrædelse er blevet begået af flere virksomheder, skal der foretages en undersøgelse af, hvor intensiv den enkelte virksomheds deltagelse har været (jf. dom af 8.7.1999, Hercules Chemicals mod Kommissionen, C-51/92 P, Sml., EU:C:1999:357, præmis 110 og den deri nævnte retspraksis).

139 Endvidere skal den omstændighed, at en virksomhed ikke har deltaget i samtlige de elementer, som skal være til stede, for at der er tale om et kartel, eller at den kun har spillet en mindre rolle i de elementer, som den har deltaget i, tages i betragtning ved vurderingen af overtrædelsens grovhed og i givet fald ved udmålingen af bødens størrelse (dom af 8.7.1999, Kommissionen mod Anic Partecipazioni, C-49/92 P, Sml., EU:C:1999:356, præmis 90, og af 7.1.2004, Aalborg Portland m.fl. mod Kommissionen, C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P og C-219/00 P, Sml., EU:C:2004:6, præmis 86).

140 Når der foreligger en enkelt overtrædelse i betydningen en kompleks overtrædelse, der består af et kompleks af aftaler og samordnet praksis på særskilte markeder, hvor lovovertræderne ikke alle er til stede eller kun kan have et delvist kendskab til den samlede plan, skal der pålægges individuelle sanktioner i den forstand, at de pålægges i forhold til de omhandlede virksomheders adfærd og kendetegn (jf. analogt dom af 7.6.2007, Britannia Alloys & Chemicals mod Kommissionen, C-76/06 P, Sml., EU:C:2007:326, præmis 44).

141 I denne sammenhæng indebærer proportionalitetsprincippet, at bøden skal udmåles i forhold til de elementer, der tages i betragtning både ved bedømmelsen af overtrædelsens grovhed som sådan og ved bedømmelsen af grovheden af den sanktionspålagte virksomheds deltagelse i overtrædelsen (jf. i denne retning og under hensyntagen til den sondring, der anlægges mellem overtrædelsens objektive grovhed, i henhold til punkt 22 og 23 i retningslinjerne af 2006, og grovheden af den sanktionspålagte virksomheds deltagelse i overtrædelsen, bedømt i lyset af denne virksomheds egne forhold i henhold til disse retningslinjers punkt 27 ff., dom af 27.9.2006, Jungbunzlauer mod Kommissionen, T-43/02, Sml., EU:T:2006:270, præmis 226-228 og den deri nævnte retspraksis).

142 I forbindelse med en sanktion, der er pålagt for overtrædelse af konkurrenceretten vedrørende karteller, skal Kommissionen således sørge for at pålægge individuelle straffe i forhold til overtrædelsen, idet den skal tage hensyn til hver enkelt overtræders særlige situation (jf. i denne retning dom af 15.9.2011, Lucite International og Lucite International UK mod Kommissionen, T-216/06, EU:T:2011:475, præmis 87 og 88, og af 14.5.2014, Donau Chemie mod Kommissionen, T-406/09, Sml., EU:T:2014:254, præmis 92). En overtræder, der ikke kan holdes ansvarlig for visse led af en enkelt overtrædelse, kan således ikke have haft en rolle i gennemførelsen af nævnte led. Som følge af det begrænsede omfang af overtrædelsen, der lægges den pågældende til last, er overtrædelsen af konkurrenceretten nødvendigvis mindre grov end den, der lægges de overtrædere, der har deltaget i alle led af overtrædelsen, til last.

143 I praksis kan en individuel udmåling af straffen i forhold til overtrædelsen foretages på forskellige stadier af fastsættelsen af bødens størrelse, som det er tilfældet i den anfægtede afgørelse.

144 For det første kan Kommissionen anerkende de særlige kendetegn ved en virksomheds deltagelse i overtrædelsen på det stadium, hvor den objektive grovhed af den enkelte overtrædelse bedømmes. I det foreliggende tilfælde var de elementer, som Kommissionen tog i betragtning på dette stadium, dels den materielle begrænsning (som i Fundias tilfælde, idet denne virksomhed kun havde deltaget i koordinationen vedrørende Addtek) eller den geografiske begrænsning (som i Socitrels, Fapricelas og Proderacs tilfælde, idet disse virksomheder kun havde deltaget i club España, der alene påvirkede Spanien og Portugal) af deltagelsen i den enkelte overtrædelse, dels den omstændighed, at der først på et sent tidspunkt blev opnået kendskab til den paneuropæiske dimension (maj 2001 for de nævnte virksomheder).

145 For det andet kan Kommissionen anerkende de særlige kendetegn ved en virksomheds deltagelse i overtrædelsen på det stadium, hvor de formildende omstændigheder, der er nævnt i punkt 29 i retningslinjerne af 2006, bedømmes i forbindelse med en samlet vurdering, hvor alle relevante omstændigheder tages i betragtning (jf. punkt 27 i retningslinjerne af 2006). Selv om ingen virksomhed har kunnet fremlægge bevis for, at overtrædelsen skyldtes uagtsomhed, har Kommissionen anerkendt, at Proderacs og Trames (Emme) rolle var væsentligt mere begrænset end den rolle, som de øvrige deltagere i kartellet spillede, og at de dermed kunne indrømmes en nedsættelse af bødens størrelse (5% i det foreliggende tilfælde).

146 For det tredje kan Kommissionen anerkende de særlige kendetegn ved en virksomheds deltagelse i overtrædelsen på et senere stadium end det stadium, hvor den objektive grovhed af overtrædelsen eller de formildende omstændigheder, som de berørte virksomheder har påberåbt sig, bedømmes. Det er således angivet i punkt 36 i retningslinjerne af 2006, at Kommissionen i visse tilfælde kan pålægge en symbolsk bøde, og den kan ligeledes, som angivet i disse retningslinjers punkt 37, fravige den generelle metode til fastsættelse af bøder, henset til bl.a. de særlige kendetegn i en given sag.

147 Kommissionen har i det foreliggende tilfælde hverken på stadiet for bedømmelsen af overtrædelsens grovhed som sådan eller på et senere tidspunkt i forbindelse med drøftelsen af de formildende omstændigheder eller på noget andet stadium taget hensyn til den særlige situation, som sagsøgerne har gjort gældende, ved fastsættelsen af bødens størrelse.

148 Heraf følger, at Kommissionen i fravær af den mindste formildende eller særlige omstændighed har anvendt den samme formel på sagsøgerne, som den anvendte for at pålægge de virksomheder, som har deltaget i alle de elementer, der udgør det samlede kartel, sanktioner, og ikke kun visse af disse virksomheder. Det drejer sig om følgende formel: 19% af værdien af den berørte virksomheds afsætning af forspændingsstål i EØS (for overtrædelsens grovhed som sådan) multipliceret med det antal år og måneder, som deltagelsen i overtrædelsen varede (varigheden af SLM's individuelle deltagelse i overtrædelsen eller den periode, hvor Ori Martin formodes at udøve en afgørende indflydelse på SLM), hvortil tillægges 19% af værdien af den berørte virksomheds afsætning af forspændingsstål i EØS som ekstrabeløb (ekstrabeløbet).

149 I sagsøgernes tilfælde blev resultatet af denne formel, dvs. 19,8 mio. EUR, nedsat til 15,956 mio. EUR for at sikre, at den bøde, som SLM holdes eneansvarlig for, overholder grænsen på 10% af selskabets omsætning.

150 Det er på baggrund af de ovenstående bemærkninger, at det skal undersøges, om SLM's og Ori Martins klagepunkter om, at Kommissionen ikke tog behørigt hensyn til de særlige kendetegn ved SLM's deltagelse i overtrædelsen, da den fastsatte bødens størrelse, skal undersøges.

2. *Den generelle begrundelsesmangel og det generelle klagepunkt om partiskhed*

151 SLM har indledningsvis bemærket, at selskabet stiller sig uforstående over for, hvordan Kommissionen er kommet frem til den fastlagte bødestørrelse og opdelingen heraf mellem SLM og Ori Martin. En sådan tilsidesættelse af begrundelsespligten bør føre til annullation og ændring af den anfægtede afgørelse.

152 Det fremgår imidlertid, at de oplysninger, som Kommissionen anførte i den anfægtede afgørelse, og som er sammenfattet i præmis 133 og 134 ovenfor, sætter SLM i stand til at erkende de forskellige elementer, der er taget i betragtning for at fastlægge bødens størrelse. Det fremgår ligeledes af den anfægtede afgørelse, at Kommissionen deri fremstillede de grunde, der gav denne institution anledning til at anse SLM og Ori Martin for solidarisk ansvarlige for en del af den bøde, som den pålagde som sanktion for SLM's deltagelse i overtrædelsen i perioden fra den 1. januar 1999 til den 19. september 2002 (867.-875. betragtning til den anfægtede afgørelse og præmis 132 ovenfor).

153 SLM har desuden foreholdt Kommissionen, at den altid valgte en afgørelse til ugunst for selskabet, når de elementer, som den var i besiddelse af, ikke var forenelige med Kommissionens synspunkt om, at SLM har begået en overtrædelse.

154 Henset til de oplysninger, der fremgår af den anfægtede afgørelse og navnlig i bilag 2 og 3 hertil, og som gengiver indholdet af de forskellige beviser, som Kommissionen havde indsamlet med hensyn til club Zurich/club Europe og club Italia, er der i denne henseende ikke grundlag for at hævde, at Kommissionen optrådte partisk eller uretfærdigt alene af den grund, at den foretrak den ene eller den anden af SLM's forklaringer. Der kan heller ikke udledes partiskhed af den omstændighed i sig selv, at den administrative procedure blev afsluttet med et resultat til ugunst for SLM.

155 De af SLM fremsatte anbringender vedrørende den generelle begrundelsesmangel og det generelle klagepunkt om partiskhed skal dermed forkastes som ugrundede.

3. *De elementer, der er taget i betragtning ved fastsættelsen af bødens grundbeløb (afsætningens værdi, grovhed, varighed, ekstrabeløb)*

156 Med hensyn til de elementer, der er taget i betragtning ved fastsættelsen af bødens grundbeløb, skal følgende klagepunkter undersøges: SLM's klagepunkt, som er fremsat i forbindelse med selskabets fjerde anbringende, og som omhandler værdien af afsætningen i relation til overtrædelsen; det femte

anbringende, som SLM har rejst, samt det første og det andet klagepunkt, som Ori Martin har gjort gældende vedrørende bedømmelsen af overtrædelsens grovhed og fastsættelsen af ekstrabeløbet; det sjette anbringende, som SLM har rejst, og som under dække af en påberåbelse af en tilsidesættelse af proportionalitetsprincippet og ligebehandlingsprincippet ligeledes omhandler bedømmelsen af overtrædelsens grovhed, og det syvende anbringende, som SLM har påberåbt sig, vedrørende bedømmelsen af overtrædelsens varighed.

a) Værdien af afsætningen i relation til overtrædelsen

Parternes argumenter

157 SLM har bemærket, at det fremgår af 865. betragtning til den anfægtede afgørelse, at selskabet først deltog i club Europe fra september 2000. Med hensyn til den forudgående periode burde afsætningen uden for Italien dermed ikke være blevet taget i betragtning ved fastlæggelsen af bødens størrelse. Den anfægtede afgørelse bør derfor ændres med henblik på kun at tage hensyn til værdien af afsætningen uden for Italien i den periode, hvor SLM deltog i club Europe.

158 Kommissionen har gjort gældende, at SLM i det mindste fra 1995 og indtil september 2002, parallelt med de paneuropæiske arrangementer, deltog i konkurrencebegrænsende møder vedrørende såvel Italien som eksport fra Italien til resten af Europa. Det er derfor objektivt begrundet at fastsætte grundbeløbet under hensyntagen til værdien af SLM's europæiske afsætning.

Rettens bemærkninger

159 Det følger af punkt 13 i retningslinjerne af 2006, at »[Kommissionen] [m]ed henblik på at fastsætte bødens grundbeløb anvender […] værdien af virksomhedens afsætning af varer eller tjenester, som er direkte eller indirekte forbundet med overtrædelsen, i det relevante geografiske område inden for EØS«. Kommissionen har i samme punkt præciseret, at den »[normalt] anvender […] virksomhedens afsætning i det seneste fulde regnskabsår, hvor den har deltaget i overtrædelsen«. Som det fremgår af punkt 37 i retningslinjerne af 2006, gælder det, at »[s]elv om der i disse retningslinjer redegøres for den generelle metode til fastsættelse af bøder, kan det [således] være berettiget, at Kommissionen fraviger denne metode […], hvis der gør sig særlige forhold gældende i en given sag«.

160 I det foreliggende tilfælde skal det for det første bemærkes, at Kommissionen for at definere det geografiske område, der er relevant for fastsættelsen af afsætningens værdi, i det væsentlige har henvist til det geografiske område, som club Zurich og derefter club Europe dækkede.

161 Kommissionen anførte således i 932. betragtning til den anfægtede afgørelse, at »fra 1984 til 1995 (club Zurich-perioden) dækkede [dette område] Tyskland, Frankrig, Italien, Nederlandene, Belgien, Luxembourg, Spanien og Østrig«, at »[f]ra 1992 (under club Españas arrangementer) omfattede det ligeledes Portugal«, og at »[f]ra 1996 til 2002 (perioden med krise i club Zurich, på det tidspunkt, hvor club Europe-arrangementet om kvoter var blevet forberedt, club Europe-perioden og udvidelsesperioden), dækkede det geografiske område de samme lande som i club Zurich-perioden, herunder Portugal samt Danmark, Sverige, Finland og Norge«.

162 Kommissionen præciserede for at tage hensyn til udviklingen af det geografiske område over tid imidlertid, at den udelukkede afsætningen i Portugal før den 15. december 1992 og afsætningen i Danmark, Finland, Sverige og Norge før den 9. januar 1996 fra den værdi af afsætningen, der blev taget i betragtning. Med henblik på at tage hensyn til tiltrædelsen til Den Europæiske Union og EØS-aftalens ikrafttrædelse præciserede Kommissionen ligeledes, at den tog afsætningen i Spanien før den 1. januar 1986 og afsætningen i Østrig, Finland, Sverige og i Norge før den 1. januar 1994 i

betragtning. Kommissionen tilkendegav endvidere vedrørende Fundia, hvis deltagelse i kartellet var begrænset til samarbejdet i forhold til Addtek, at den alene ville tage Fundias afsætning til denne kunde i betragtning (932., 933. og 935. betragtning til den anfægtede afgørelse).

163 Kommissionen tog således visse elementer i forbindelse med den tidsmæssige udvikling af kartellet, ændringen i de anvendelige reglers anvendelsesområde eller de nærmere omstændigheder ved en virksomheds deltagelse i overtrædelsen i betragtning i den anfægtede afgørelse for at sondre mellem to eller flere situationer, når det drejer sig om fastsættelse af den værdi af afsætningen, der skal tages i betragtning. En sådan fremgangsmåde er så meget desto mere nødvendig, når der er tale om en enkelt overtrædelse, som i realiteten er kompleks, af en type som den overtrædelse, der har givet anledning til en sanktion i den anfægtede afgørelse, og som forener »en række aftaler og former for samordnet praksis i sektoren for forspændingsstål på det indre marked og fra den 1. januar 1994 inden for EØS« i en periode fra den 1. januar 1984 til den 19. september 2002.

164 For det andet fremgår det af sagens akter, at den værdi af afsætningen, der tjener som Kommissionens udgangspunkt for fastlæggelse af bødens størrelse, dvs. 15,863 mio. EUR, svarer til værdien af SLM's afsætning af forspændingsstål i 2001 i forskellige stater, som selskabet er blevet anmodet om at afgive oplysninger om (dvs. Tyskland, Frankrig, Italien, Belgien, Nederlandene, Luxembourg, Spanien, Portugal, Danmark, Østrig, Sverige, Finland og Norge).

165 På det geografiske plan gik næsten hele SLM's afsætning til Italien (ca. 96,5% i alt), resten gik til Østrig, Tyskland eller Frankrig (ca. 3,5% i alt).

166 Det fremgår ligeledes af sagens akter, at SLM først opnåede de nødvendige tekniske godkendelser for at markedsføre forspændingsstål andre steder i Europa end Italien fra august 2000, for Tyskland og Frankrig, i juli 2001, for Østrig, og i januar 2002 for Nederlandene. Det var først ved slutningen af overtrædelsen, dvs. i juli 2006, for Spanien, og i april 2007, for Belgien, at SLM opnåede de nødvendige tekniske godkendelser for disse lande.

167 SLM præciserede desuden i sit svar af 9. september 2009 på en begæring om oplysninger fra Kommissionen, at afsætningen i Østrig før godkendelsen af selskabets produkter i juli 2001 var bestemt for »østrigske forretningskunder, som videresolgte disse produkter i andre lande end Østrig«. Det fremgår reelt af oplysninger fremsendt til Kommissionen, at SLM havde en afsætning i Østrig i 1999 og 2000.

168 For det tredje skal det, som SLM har gjort gældende, bemærkes, at Kommissionen i nærværende sag er af den opfattelse, at selv om SLM deltog i club Italia fra den 10. februar 1997 til den 19. september 2002, og at selskabet fra den 29. november 1999 vidste eller burde have vidst, at det ved at deltage i club Italia tog del i en samlet plan, kan det alene lægges til grund, at SLM deltog i club Europe fra den 11. september 2000 (650., 865. og 866. betragtning til den anfægtede afgørelse).

169 Der skal således sondres mellem to perioder for at tage hensyn til omstændighederne ved SLM's deltagelse i overtrædelsen: en første periode fra den 10. februar 1997 til den 10. september 2000, der svarer til SLM's deltagelse alene i club Italia, og en anden periode fra den 11. september 2000 til den 19. september 2002, hvor SLM ligeledes deltog i club Italia og i club Europe.

170 Hvad angår den anden periode er det, henset til det geografiske område, der er berørt af SLM's deltagelse i club Italia og i club Europe, objektivt begrundet at fastlægge bødens størrelse under hensyntagen til værdien af SLM's europæiske afsætning. Det fremgår således, at SLM i løbet af denne periode reelt havde en afsætning i Italien, men også i Østrig, Tyskland og Frankrig.

171 Hvad angår den første periode skal det imidlertid efterprøves, om det geografiske område, der er berørt af SLM's deltagelse i club Italia, giver anledning til at fastslå, at det er objektivt begrundet at fastlægge bødens størrelse under hensyntagen til værdien af SLM's europæiske afsætning.

172 Dette spørgsmål opstår ikke for afsætningen i Italien, der udgør 96,5% af den værdi af SLM's afsætning, som blev taget i betragtning ved fastlæggelsen af bødens størrelse, eftersom denne afsætning klart var genstand for club Italia under den første periode.

173 Hvad angår Østrig, der repræsenterer ca. 2% af den værdi af SLM's afsætning, der blev taget i betragtning ved fastlæggelsen af bødens størrelse, må det fastslås, at ingen af de oplysninger, der er påberåbt i nærværende sag, godtgør, at denne stat var genstand for drøftelser i club Italia i SLM's tilstedeværelse fra den 10. februar 1997 til den 10. september 2000. Retten har under retsmødet anmodet Kommissionen om at identificere de beviser, der gør det muligt at fastslå, at kvoter for eksport fra Italien til Østrig eller følsomme forretningsoplysninger om afsætning af forspændingsstål i Østrig i forbindelse med SLM's deltagelse i overtrædelsen blev nævnt i repræsentanter for SLM's tilstedeværelse, og Kommissionen har svaret, at den ikke var i stand til at fremlægge sådanne beviser.

174 I denne sammenhæng kan værdien af afsætningen i en stat, der ikke var genstand for drøftelserne i SLM's tilstedeværelse i club Italia, ikke tages i betragtning for hele varigheden af selskabets deltagelse i kartellet ved fastlæggelsen af bødens størrelse under hensyntagen til grovheden og varigheden af den overtrædelse, som SLM har begået. Værdien af SLM's afsætning i Østrig kan derfor kun tages i betragtning for en varighed, der svarer til den periode, hvor SLM deltog i club Europe.

175 Hvad angår Tyskland og Frankrig, der udgør ca. 1,5% af værdien af den afsætning for SLM, som skal tages i betragtning ved fastlæggelsen af bødens størrelse, er det med rette, at Kommissionen bemærkede, at club Italia ikke kun havde en national dimension, men også en ekstern dimension, idet der ved flere lejligheder fandt drøftelser sted, både med og uden en repræsentant for SLM tilstede, med henblik på at fastsætte kvoter for eksport fra Italien eller udveksle følsomme forretningsoplysninger om situationen i Tyskland eller Frankrig eller i andre stater.

176 For perioden fra den 10. februar 1997 til den 10. september 2000 fremgår det således ifølge det, som er rapporteret fra møderne i club Italia i bilag 3 til den anfægtede afgørelse, at den 15. april 1997, i en repræsentant for SLM's tilstedeværelse, havde drøftelserne bl.a. til formål at »[fastsætte] priser på råmaterialer og salgspriser i Frankrig, Spanien og Tyskland (i Tyskland fra september 1997 til januar 1998)«. Tilsvarende, denne gang uden deltagelse af en repræsentant for SLM, vedrørende et møde den 22. oktober 1997, hvor deltagerne »[udvekslede] oplysninger om priserne i Tyskland, Belgien og Nederlandene«, og et møde den 29. november 1999, hvor deltagerne »[drøftede] deres behov[,] det spanske marked [og] de i Spanien og Portugal anvendte priser«. Endvidere blev der på et møde den 21. februar 2000, hvor en repræsentant for SLM var til stede, drøftet »en forhøjelse af priserne »+40« i Tyskland«.

177 Selv om situationen i Tyskland og Frankrig i perioden fra den 10. februar 1997 til den 10. september 2000 blev nævnt sporadisk, fremgår det også, at SLM først kunne afsætte varer i disse stater fra august 2000, og at en sådan afsætning – henset til oplysninger, der i denne henseende er fremsendt af SLM til Kommissionen i selskabets besvarelse af 9. september 2009 af en begæring om oplysninger – først blev foretaget i 2000, for Tysklands vedkommende, og i 2001, for Frankrigs vedkommende.

178 Med henblik på at fastlægge bødens størrelse under hensyntagen til grovheden og varigheden af den overtrædelse, som SLM har begået, kan værdien af afsætningen i stater, hvor SLM ikke oprindeligt var til stede, eftersom selskabet ikke havde fået tilladelse til at markedsføre sine varer i disse stater, i denne sammenhæng ikke tages i betragtning for hele varigheden af selskabets deltagelse i kartellet. Værdien af SLM's afsætning i Tyskland og i Frankrig kan dermed først tages i betragtning fra den dato, hvor denne afsætning blev påbegyndt, dvs. i løbet af 2000 for Tysklands vedkommende og under alle omstændigheder først fra 2001 for Frankrigs vedkommende.

179 Sammenfattende konkluderes, at henset til den komplekse art af den omhandlede overtrædelse, der forener flere særskilte komponenter, herunder club Italia og club Europe, og med henblik på at tage hensyn til de omstændigheder, der gør sig gældende for SLM's deltagelse i den overtrædelse, som

selskabet lægges til last, er det ikke objektivt begrundet at tage udgangspunkt i SLM's samlede europæiske afsætning ved fastlæggelsen af bødens størrelse under hensyntagen til grovheden og varigheden af den overtrædelse, som SLM har begået.

180 Følgerne af det ovenstående for fastlæggelsen af bødens størrelse vil blive bedømt nedenfor i henhold til Rettens udøvelse af sin fulde prøvelsesret.

b) Fastsættelse af en del af afsætningens værdi under hensyn til overtrædelsens grovhed

Parternes argumenter

181 SLM og Ori Martin har anført, at Kommissionens afgørelse om at fastsætte den del afsætningens værdi, der skal tages i betragtning for bedømmelsen af overtrædelsens grovhed, til 19%, ikke er tilstrækkeligt begrundet og tilsidesætter proportionalitetsprincippet, ligebehandlingsprincippet og princippet om straffens personalitet. For det første burde den omstændighed, at SLM ikke var involveret i den europæiske dimension af kartellet, i det mindste indtil september 2000, være taget i betragtning i denne forbindelse. SLM deltog hverken i club Zurich, club España, aftalen vedrørende syd, aftalen vedrørende nord om de skandinaviske lande eller i udbudsprocedurerne vedrørende Addtek. Selskabet var heller ikke opført blandt de permanente medlemmer af club Europe, og det havde aldrig haft en koordinerende funktion i kartellet. Et niveau på 19% burde kun have været fastsat for de virksomheder, der havde taget initiativet til kartellet, og som var stærkt involveret i gennemførelsen heraf. For det andet burde Kommissionen ligeledes have taget overtrædelsens konkrete virkninger i betragtning for at bedømme grovheden heraf. For det tredje gælder, at ud over den omstændighed, at de bøder, der er pålagt som sanktion for overtrædelsen, er langt højere end de bøder, der tidligere er pålagt som sanktioner for karteller, og at disse bøder udgør mere end sektorens omsætning i 2001, er SLM blevet pålagt en sanktion, der er tre og en halv gange større end Redaellis sanktion, hvilken virksomhed deltog i kartellet siden 1984 på europæisk niveau og i Italien, seks gange større end Emmes sanktion, hvis deltagelse i kartellet havde lignende indhold og varighed som SLM's, syv gange større end CB's sanktion og fire gange større end ITC's sanktion, hvorved disse virksomheder var mere involverede i kartellet end SLM. Retten bør derfor nedsætte bøden betydeligt for at tage hensyn til SLM's reelle rolle i overtrædelsen og den omstændighed, at selskabets deltagelse i kartellet ikke havde nogen konkret indvirkning på markedet, og for at sikre, at SLM undergives den samme behandling som de øvrige virksomheder, der er pålagt sanktioner.

182 Kommissionen har bestridt denne argumentation.

Rettens bemærkninger

183 De forskellige klagepunkter, der er fremstillet ovenfor, er rettet mod den bedømmelse af overtrædelsens grovhed, som Kommissionen foretog under hensyntagen til den generelle metode, der er skitseret i retningslinjerne af 2006.

184 I denne henseende fastsætter punkt 19-23 i retningslinjerne af 2006:

»(19)
Bødens grundbeløb fastsættes på basis af en bestemt del af afsætningens værdi, som afhænger af overtrædelsens grovhed og multipliceres med det antal år, overtrædelsen har varet.

(20) Overtrædelsens grovhed vurderes fra sag til sag for alle typer overtrædelser, idet der tages hensyn til alle relevante forhold i den enkelte sag.

(21) Normalt vil den del af afsætningens værdi, der skal tages i betragtning, blive fastsat til et niveau, der kan udgøre op til 30%.

(22) For at afgøre, om den del af afsætningens værdi, der skal tages i betragtning i en given sag, skal ligge i den nedre eller øvre del af denne skala, vil Kommissionen tage hensyn til en række faktorer, såsom overtrædelsens art, virksomhedernes samlede markedsandel, overtrædelsens geografiske udstrækning og spørgsmålet om, hvorvidt overtrædelsen er blevet udmøntet i praksis eller ej.

(23) Horisontale aftaler om prisfastsættelse, markedsdeling og begrænsning af produktionen, som normalt er hemmelige, betragtes på grund af deres art som de mest alvorlige konkurrencebegrænsninger, og i henhold til konkurrencepolitikken skal de straffes strengt. Den del af afsætningen, der tages i betragtning i forbindelse med sådanne overtrædelser, befinder sig derfor normalt på den øvre del af skalaen.«

185 Kommissionen konkluderede i 953. betragtning til den anfægtede afgørelse, at på en skala, der kan gå til 30%, var den del af værdien af SLM's afsætning, der skulle tages i betragtning for at bedømme overtrædelsens grovhed, 19%.

186 Ifølge det i den anfægtede afgørelse anførte blev fastlæggelsen af denne del foretaget under hensyntagen til fire faktorer, der er nævnt som eksempler i punkt 22 i retningslinjerne af 2006.

187 For det første hvad angår overtrædelsens art bemærkede Kommissionen, at »alle virksomheder, med undtagelse af Fundia, var involveret i opdeling af markedet (fastsættelse af kvoter), tildeling af kunder og horisontal fastsættelse af priser«, og at »disse arrangementer henhører blandt de mest skadelige konkurrencehindringer, der påvirker de vigtigste konkurrenceparametre« (939. betragtning til den anfægtede afgørelse).

188 For det andet hvad angår den samlede markedsandel for de virksomheder, som overtrædelsen har kunnet påvises i forhold til, var det Kommissionens opfattelse, at nævnte markedsandel kunne »anslås til ca. 80%« (946. betragtning til den anfægtede afgørelse).

189 For det tredje hvad angår overtrædelsens geografiske dækningsområde fremhævede Kommissionen, at denne rækkevide »udviklede sig over tid«, at »fra 1984 til 1995 var Tyskland, Frankrig, Italien, Nederlandene, Belgien, Luxembourg, Spanien og Østrig omfattet heraf«, og at fra »1996 til 2002 dækkede overtrædelsen de samme lande og Portugal, Danmark, Sverige, Finland og Norge« (947. betragtning til den anfægtede afgørelse).

190 For det fjerde hvad angår udmøntningen af overtrædelsen i praksis bemærkede Kommissionen, at selv om arrangementerne ikke altid bar frugt, blev de alligevel gennemført (950. betragtning til den anfægtede afgørelse).

191 Det er på baggrund af disse konstateringer, at sagsøgernes argumentation skal undersøges.

192 For det første har SLM og Ori Martin gjort gældende, at Kommissionen for at fastlægge den omhandlede del af afsætningens værdi burde have taget i betragtning, at SLM havde et begrænset ansvar i overtrædelsen i forhold til de øvrige virksomheder, som var mere involverede eller havde været involveret i længere tid. Sagsøgerne har herved anført, at Kommissionen ikke har individualiseret sin begrundelse tilstrækkeligt for at tage hensyn til de særlige kendetegn ved SLM's deltagelse i overtrædelsen.

193 Henset til den generelle metode, der er skitseret i retningslinjerne af 2006, fremgår det imidlertid, at Kommissionen generelt foretager en sådan individuel udmåling af sanktionen, ikke på det indledende stadium med fastlæggelse af grundbeløbet, men på et senere stadium med justering af nævnte beløb, eller på et endnu senere stadium, hvis det viser sig at være nødvendigt.

194 På stadiet for fastlæggelsen af grundbeløbet må det fastslås, at Kommissionen ikke behandlede de virksomheder, der har indtaget en ledende eller koordinerende rolle i forbindelse med forskellige aspekter af den enkelte overtrædelse, anderledes end de virksomheder, som blot var involveret i overtrædelsen. Tilsvarende fandt Kommissionen ikke anledning til at sondre mellem de virksomheder, der i første omgang alene deltog i club Italia, og de virksomheder, som på samme tid deltog i club Italia og i club Zurich eller i club Europe, eftersom det var Kommissionens opfattelse, at »club Italias geografiske dækningsområde i vidt omfang overlapper de paneuropæiske aftalers dækningsområde« (949. betragtning til den anfægtede afgørelse).

195 I det foreliggende tilfælde har sagsøgerne ikke som sådan rejst tvivl om nogen af de fire konstateringer, som Kommissionen foretog for at begrunde afgørelsen om at fastsætte den del af afsætningens værdi, der skal tages i betragtning for at bedømme overtrædelsens grovhed, til 19%. Disse konstateringer er alle objektivt godtgjort, henset til de elementer i sagens akter, der er nævnt i denne henseende i den anfægtede afgørelse, og som gælder generelt for overtrædelsen og ikke specielt for SLM.

196 Når det gælder fastsættelsen af den del af afsætningens værdi, der skal tages i betragtning for at bedømme overtrædelsens grovhed, kan det desuden ikke hævdes, at Kommissionen ikke tog SLM's manglende deltagelse i club Zurich eller i andre aspekter af overtrædelsen i betragtning, eftersom denne del kun er anvendt fra det tidspunkt, hvor SLM deltog i overtrædelsen, og den gælder kun for SLM's afsætning i relation til overtrædelsen (jf. hertil præmis 159-180 ovenfor).

197 Det første klagepunkt må således forkastes som ugrundet.

198 For det andet hvad angår den betydning, som argumentet om, at kartellet ikke har haft den tilsigtede effekt på markedet, kan have, skal det bemærkes, at Kommissionen i nærværende sag har tilkendegivet, at når der foreligger aftaler og samordnet praksis, der har til formål at begrænse konkurrencen, er det ufornødent at tage deres konkrete indvirkninger på markedet i betragtning. Kommissionen anførte i det foreliggende tilfælde imidlertid, at sådanne virkninger kunne forventes, eftersom det var bevist, at de nævnte arrangementer i det mindste delvist var udmøntet i praksis (676.-681. betragtning til den anfægtede afgørelse).

199 Kommissionen har under alle omstændigheder ved fastlæggelsen af den del af afsætningens værdi, der skal tages i betragtning for at bedømme overtrædelsens grovhed, ikke nævnt overtrædelsens virkninger på markedet, men alene den omstændighed, at den var blevet udmøntet i praksis.

200 Det må desuden konstateres, at den del af afsætningens værdi, som Kommissionen lagde til grund i det foreliggende tilfælde, ligger i den nederste del af den høje ende af skalaen (fra 15 til 30%), mens Kommissionen præciserede i retningslinjerne af 2006 – efter at have anført, at et kartel af den type, der er omhandlet i det foreliggende tilfælde, betragtes som henhørende under de mest alvorlige konkurrencebegrænsninger, der skal straffes strengt – at i et sådant tilfælde vil den del af afsætningen, der skal tages i betragtning, generelt ligge i den høje ende af skalaen.

201 Det må under disse omstændigheder antages, at såfremt Kommissionen reelt havde konstateret konkrete virkninger, ville den have anvendt en del, der var højere end 19%.

202 Det andet klagepunkt skal dermed forkastes som uvirksomt, henset til det niveau for grovheden, som Kommissionen har valgt i nærværende sag, og de grunde, der er nævnt for at begrunde dette.

203 For det tredje skal det klagepunkt, der beror på det synspunkt, at de bøder, der er pålagt som sanktioner for overtrædelsen, samlet set er uforholdsmæssige i betragtning af Kommissionens tidligere praksis eller værdien af forspændingssektoren i Europa, uden videre forkastes. Et sådant spørgsmål, der omhandler den konkurrencepolitik, som Kommissionen anvender for at slå ned på karteller, falder uden for domstolsprøvelsen af den anfægtede afgørelse. Det er i det foreliggende tilfælde ikke

fornødent at tage stilling til den samlede størrelse af de bøder, som Kommissionen har pålagt hen over tid, eller at overveje den absolutte værdi af den samlede størrelse af de sanktioner, der er pålagt på grundlag af forspændingsstålkartellet.

204 Hvad angår det klagepunkt, der beror på de angivelige forskelle mellem SLM og den ene eller den anden virksomhed, der er pålagt en sanktion i den anfægtede afgørelse, skal det tilsvarende bemærkes, at domstolsprøvelsen på dette stadium vedrører den bedømmelse, som Kommissionen foretog i den anfægtede afgørelse ved fastlæggelsen af den del af værdien af afsætningen, der skal tages i betragtning for at bedømme overtrædelsens grovhed, til 19%. Denne bedømmelse blev imidlertid ikke foretaget under hensyntagen til det endelige resultat, dvs. den bøde, der i sidste ende blev pålagt, efter eventuelt at være blevet justeret for at tage højde for visse omstændigheder, men på et senere stadium, nemlig stadiet for fastlæggelsen af den del af afsætningens værdi, der skal tages i betragtning for at fastlægge bødens grundbeløb. Bødens endelige størrelse afhænger dermed af de elementer, der er relevante for hver enkelt af disse virksomheder såsom f.eks. samarbejdet i henhold til samarbejdsmeddelelsen eller det lovbestemte maksimale loft på 10% af den samlede omsætning. Da der i det foreliggende tilfælde ikke er fremsat argumenter, der giver anledning til at fastslå, at situationen for Redaelli, CB eller ITC er sammenlignelig med SLM's situation med hensyn til alle de elementer, der er taget i betragtning af Kommissionen for at bedømme situationen for disse virksomheder, skal dette klagepunkt forkastes som ugrundet.

205 Hvad endelig angår klagepunktet om en utilstrækkelig begrundelse skal det bemærkes, at der i afgørelsen i tilstrækkeligt omfang redegøres for de elementer, der er taget i betragtning ved fastlæggelsen af den del af SLM's afsætning, der er taget i betragtning ved bedømmelsen af overtrædelsens grovhed (936.-953. betragtning til den anfægtede afgørelse).

206 Artikel 296 TEUF kan i øvrigt ikke fortolkes således, at den pålægger Kommissionen i sine afgørelser at forklare grunden til, at den for så vidt angår beregningen af bøden ikke har anvendt en alternativ fremgangsmåde til den, der reelt blev anvendt i den anfægtede afgørelse (jf. i denne retning dom af 19.5.2010, IMI m.fl. mod Kommissionen, T-18/05, Sml., EU:T:2010:202, præmis 153 og den deri nævnte retspraksis).

207 Det fremgår af det ovenstående, at sagsøgernes klagepunkter med hensyn til den omhandlede del af afsætningens værdi fastlagt under hensyn til overtrædelsens grovhed skal forkastes.

c) Varigheden af SLM's deltagelse i kartellet

d) Parternes argumenter

208 SLM har nedlagt påstand om annullation af den anfægtede afgørelse, idet selskabet heri holdes ansvarlig for en deltagelse i club Italia fra februar 1997 i stedet for fra slutningen af 1999. Kommissionen tog navnlig ikke hensyn til flere grundlæggende omstændigheder, der kan tilbagevise datoen for påbegyndelsen af SLM's deltagelse i club Italia. For de første var der ikke en repræsentant for SLM til stede på mødet den 10. februar 1997. For det andet blev det under det efterfølgende møde den 4. marts 1997 meddelt, at SLM endnu ikke havde besluttet sig for at tilslutte sig club Italia, og Redaelli har desuden erklæret, at SLM ikke havde tilsluttet sig aftalen om opdeling af det italienske marked. For det tredje blev det på et møde, der blev afholdt i april 1998, oplyst, at SLM, der igen var fraværende, havde en aggressiv politik. For det fjerde fremgår det af Redaellis anmodning om bødenedsættelse af 20. marts 2003, at SLM først var begyndt at deltage i møderne i slutningen af 1999, hvilket er blevet bekræftet af Tréfileurope. For det femte vedrører de eneste fakturaer fra den person, der var ansvarlig for kontrollen, som blev fundet vedrørende SLM, kontroller udført fra marts 2000 og ikke i den forudgående periode.

209 Kommissionen har bestridt denne argumentation. Kommissionen har henvist til begrebet og indholdet af den enkelte overtrædelse, der fandt sted siden oprettelsen af club Zurich i 1984, hvilken klub SLM deltog i fra den 10. februar 1997, idet selskabet tilsluttede sig en allerede gennemført plan. Hvad angår mødet den 10. februar 1997 er der tale om SLM's første direkte deltagelse i kartellet, som det fremgår af fordelingen af kvoter og meddelelsen af oplysninger, der blev fremlagt af en repræsentant for SLM.

Rettens bemærkninger

210 SLM har ikke bestridt sin deltagelse i club Italia fra slutningen af 1999. Selskabet medgav denne deltagelse kort efter afviklingen af Kommissionens efterprøvelser i 2002. SLM har heller ikke for Retten bestridt at have deltaget i den sidste fase af club Europe, hvor denne klub blev integreret i club Italia, hvilken fase fandt sted fra september 2000 til den 19. september 2002.

211 SLM har derimod bestridt at have deltaget i club Italia i peroden fra den 10. februar 1997 til slutningen af 1999. Det kan ikke lægges til grund, at selskabet har deltaget i kartellet i denne periode.

212 Som allerede anført fremgår det af artikel 23, stk. 3, i forordning nr. 1/2003, at der ved fastlæggelse af bødens størrelse skal tages hensyn til både overtrædelsens grovhed og varighed.

213 I denne henseende har Kommissionen anført i punkt 24 i retningslinjerne af 2006, at »[f]or at tage fuldt hensyn til, hvor længe de enkelte virksomheder har deltaget i overtrædelsen, multipliceres det beløb, der fastsættes på grundlag af afsætningens værdi […], med det antal år virksomheden har deltaget i overtrædelsen«. Kommissionen har i samme punkt præciseret, at »[p]erioder på under seks måneder medregnes som et halvt år, og perioder på over seks måneder, men under et år, medregnes som et helt år.«

214 Som angivet i 956. betragtning til den anfægtede afgørelse har Kommissionen i det foreliggende tilfælde imidlertid foretrukket at tage hensyn til den reelle varighed af deltagelsen i overtrædelsen, udtrykt i hele år og måneder, ved at afrunde til en hel måned, fremfor at afrunde perioderne på den måde, der er foreslået i retningslinjerne.

215 Det fremgår desuden af retspraksis, at det påhviler Kommissionen at bevise ikke blot kartellets eksistens, men også dets varighed. Hvad særligt angår fremlæggelsen af bevis for en overtrædelse af artikel 101, stk. 1, TEUF påhviler det Kommissionen at føre bevis for de fastslåede overtrædelser og for, at der er indtruffet de omstændigheder, som overtrædelsen udgør (jf. dom af 17.5.2013, Trelleborg Industrie og Trelleborg mod Kommissionen, T-147/09 og T-148/09, Sml., EU:T:2013:259, præmis 50 og den deri nævnte retspraksis).

216 Såfremt der hos Retten foreligger en tvivl, skal dette komme den virksomhed til gode, der er adressat for afgørelsen, hvorved en overtrædelse fastslås. Retten kan derfor ikke konkludere, at Kommissionen har ført fornødent bevis for den pågældende overtrædelse, hvis den fortsat nærer tvivl vedrørende dette spørgsmål, navnlig i en sag, hvori der er nedlagt påstand om annullation eller omgørelse af en afgørelse, hvorved der pålægges en bøde. I denne sidstnævnte situation skal der nemlig tages hensyn til princippet om uskyldsformodning, som indgår blandt de grundlæggende rettigheder, der er beskyttet i Den Europæiske Unions retsorden, og som er knæsat i artikel 48, stk. 1, i chartret om grundlæggende rettigheder. Henset til arten af de omtvistede overtrædelser samt til karakteren af og strengheden af de hertil knyttede sanktioner, finder den principielle uskyldsformodning navnlig anvendelse på sager vedrørende tilsidesættelser af konkurrencereglerne, der gælder for virksomhederne, som vil kunne føre til at pålægge bøder eller tvangsbøder. Det er derfor nødvendigt, at Kommissionen fremlægger præcise og samstemmende beviser, der kan støtte den faste overbevisning, at den påståede overtrædelse er blevet begået (jf. dom Trelleborg Industrie og Trelleborg mod Kommissionen, nævnt i præmis 215 ovenfor, EU:T:2013:259, præmis 50 og den deri nævnte retspraksis).

217 Hver enkelt af de af Kommissionen fremlagte beviser skal ikke nødvendigvis opfylde disse kriterier i forhold til hver enkelt led i overtrædelsen. Det er tilstrækkeligt, at den række indicier, institutionen har påberåbt sig, ud fra en samlet betragtning opfylder dette krav (jf. dom Trelleborg Industrie og Trelleborg mod Kommissionen, nævnt i præmis 215 ovenfor, EU:T:2013:259, præmis 51 og den deri nævnte retspraksis).

218 Det er desuden hyppigt forekommende, at de aktiviteter, som en konkurrencebegrænsende aftale indebærer, gennemføres hemmeligt, at møderne afholdes hemmeligt, og at dokumenterne herom begrænses til et minimum. Selv i tilfælde, hvor Kommissionen opdager dokumenter, der udtrykkeligt viser en ulovlig kontakt mellem erhvervsdrivende, som f.eks. referater fra et møde, er disse derfor normalt kun brudstykkeagtige og spredte, hvorfor det ofte viser sig nødvendigt at rekonstruere visse enkeltheder ved hjælp af følgeslutninger. I de fleste tilfælde må den omstændighed, at der foreligger en konkurrencebegrænsende praksis eller aftale, udledes ved en slutning ud fra et vist antal sammenfaldende omstændigheder og indicier, der, når de betragtes samlet, og i mangel af en anden logisk forklaring, kan udgøre beviset for en tilsidesættelse af konkurrencereglerne (jf. dom Trelleborg Industrie og Trelleborg mod Kommissionen, nævnt i præmis 215 ovenfor, EU:T:2013:259, præmis 52 og den deri nævnte retspraksis).

219 Endelig er det i henhold til retspraksis et krav, at Kommissionen i mangel af beviser, der gør det muligt at foretage en direkte fastlæggelse af en overtrædelses varighed, i det mindste skal støtte sig på beviser, der vedrører faktiske omstændigheder, som tidsmæssigt ligger indbyrdes så nær, at det med rimelighed kan medgives, at denne overtrædelse er forløbet uafbrudt mellem to specifikke datoer (jf. dom Trelleborg Industrie og Trelleborg mod Kommissionen, nævnt i præmis 215 ovenfor, EU:T:2013:259, præmis 53 og den deri nævnte retspraksis).

220 Det er i det foreliggende tilfælde Kommissionens opfattelse, at SLM havde deltaget i overtrædelsen fra den 10. februar 1997 til den 19. september 2002 (artikel 1 i og 862. og 899. betragtning til den anfægtede afgørelse og præmis 127-131 ovenfor).

221 Ifølge Kommissionen gjorde følgende omstændigheder sig gældende i forbindelse med SLM's deltagelse i kartellet:

— SLM deltog i club Italia fra den 10. februar 1997 til den 19. september 2002 (866. betragtning til den anfægtede afgørelse og præmis 127, 128 og 130 ovenfor).

— SLM vidste eller burde have vidst i det mindste fra den 29. november 1999, at selskabet ved at deltage i club Italia tog del i en samlet plan, der omfattede forskellige niveauer, og som havde til formål at stabilisere markedet for forspændingsstål på paneuropæisk niveau for at undgå prisfald (649. og 650. betragtning til den anfægtede afgørelse og præmis 129 ovenfor), idet dette kendskab omfattede forskellige aspekter af den enkelte og vedvarende overtrædelse, herunder det skandinaviske aspekt, der blev drøftet på mødet den 29. november 1999.

— SLM skal holdes ansvarlig for sin deltagelse i club Europe fra den 11. september 2000 til den 19. september 2002 (865. betragtning til den anfægtede afgørelse og præmis 131 ovenfor).

– Om de elementer, der lå før mødet den 10. februar 1997

222 Kommissionen tilkendegav allerede inden, den henviste til mødet den 10. februar 1997, at den rådede over talrige indikationer, der gav den anledning til at konkludere, at SLM havde kendskab til club Italias eksistens (474. betragtning til den anfægtede afgørelse og præmis 128 ovenfor).

223 Det fremgår imidlertid, at ingen af de elementer, der er påberåbt af Kommissionen i denne henseende, i sig selv eller betragtet samlet, er overbevisende.

224 Det første element, som Kommissionen nævnte i 474. betragtning til den anfægtede afgørelser, henviser til to angivelser, der findes i et dokument, der fremstiller ITC's håndskrevne notater vedrørende mødet i club Italia den 18. december 1995, hvor Redaelli, CB, Itas og ITC fastsatte de priser, der skulle anvendes fra 1996 for hvert kvartal. Ifølge dette dokument, således som Kommissionen fortolker det, skulle tredjemandsvirksomheder informeres om disse nye priser. Det drejer sig om »fremmede/Trame/SLM« »eller »[repræsentanter for Tréfileurope, Trame og DWK]/SLM« (429. betragtning til den anfægtede afgørelse). Selv om dette dokument kan godtgøre de fire vigtigste medlemmer af club Italias (Redaelli, CB, Itas og ITC) hensigt om at udvide anvendelsesområdet for deres aftale, kræves der yderligere beviser for at godtgøre, at denne hensigtserklæring reelt blev fulgt, og dermed at i det mindste SLM havde kendskab til de nye priser, som fastsat af Redaelli, Itas, CB og ITC. Der foreligger ikke sådanne beviser i den foreliggende sag.

225 Det andet element, som Kommissionen påberåbte sig, henviser til tabeller, der viser tildelingen af ton pr. kunde og identificerer hovedleverandørerne på det italienske marked i 1997, hvilke tabeller blev omdelt på mødet i club Italia den 17. december 1996. Ifølge det, som Kommissionen anførte i 417. betragtning til den anfægtede afgørelse, »skulle virksomhederne Austria Draht, Trame, SLM og DWK ligeledes indgå i exceltabellerne, men kolonnerne med identiteten på deres kunder og de godkendte salg var tomme«. I 474. betragtning til den anfægtede afgørelse anførte Kommissionen tillige, at »[s]elv om kolonnerne vedrørende SLM er tomme, tyder den omstændighed, at selskabet tages i betragtning i tabellen, på, at der må have fundet drøftelser sted mellem parterne, eller at sådanne drøftelser i det mindste må have været planlagt«. I dette tilfælde gælder ligeledes, at da der ikke foreligger beviser, som godtgør, at SLM reelt var involveret i de drøftelser, der vedrørte selskabet, kan ovennævnte dokument ikke fortolkes således, at selskabet var involveret i sådanne drøftelser.

226 Det tredje element, som Kommissionen nævnte i 474. betragtning til den anfægtede afgørelse, henviser til de oplysninger om SLM, der fremgår af ITC's håndskrevne notater om mødet i club Italia den 17. (i virkeligheden den 19.) og den 27. januar 1997. Sådanne angivelser kan ikke bevise, at SLM havde kendskab til club Italia, før selskabet selv begyndte at deltage i denne klub. Den omstændighed, at kartelmedlemmer nævner en konkurrerende virksomhed i forbindelse med udarbejdelse af notater eller mødedeltagelse, er således ikke tilstrækkelig til at godtgøre, at denne virksomhed deltog i kartellet. I det foreliggende tilfælde er det desuden vanskeligt at vide, hvad henvisningen til SLM vedrører. Hvad angår notaterne om mødet den 19. januar 1997 – som ITC har medgivet er delvist ulæselige – synes henvisningen til »SLM/Trame« at omhandle et forsøg på at identificere en kundes leverandører, men denne angivelse er ledsaget af et spørgsmålstegn. Hvad angår notaterne vedrørende mødet den 27. januar 1997 indeholder de flere henvisninger til SLM, men de er ikke alle forståelige. Den mest klare synes at være, at SLM har foreslået »920« til en kunde, og at et andet tilbud blev afgivet af Trame. På dette punkt skal det dog bemærkes, at det i andre håndskrevne notat fra ITC vedrørende januar 1997 (hvori der også henvises til ovenfor nævnte »920«) kan læses, at kunden San Michele har tilkendegivet, at »SLM har givet denne et skriftligt tilbud på 940«. Denne angivelse illustrerer det, som SLM har anført i sine skriftlige indlæg om, at selskabets konkurrenter var i stand til via fælles kunder at indhente talrige oplysninger om SLM's afsætningsmængder og praktiserede priser. Det skal endvidere bemærkes, at den foreslåede pris synes noget under den pris, som medlemmerne af club Italia ønskede (under mødet den 18.12.1995 lå de påtænkte priser mellem 1300 og 1400, og ITC's håndskrevne notater af 27.1.1997 angiver Redaellis tilbud til 1090).

227 Det fremgår af det ovenstående, at de forskellige elementer, der ligger forud for mødet den 10. februar 1997, og som er anført i 474. betragtning til den anfægtede afgørelse, ikke godtgør, at »talrige indikationer [viser], [at SLM] havde kendskab til den italienske aftale siden den 18. december 1995«. Under alle omstændigheder har Kommissionen ikke holdt SLM ansvarlig for perioden før den 10. februar 1997.

– Om de elementer, der omhandler mødet den 10. februar 1997

228 Kommissionen anførte for at godtgøre det tidspunkt, hvor SLM påbegyndte sin deltagelse i club Italia, at »den første beviste tildeling af en kvote til SLM fandt sted under mødet den 10. februar 1997« (474. betragtning til den anfægtede afgørelse og præmis 128 ovenfor).

229 I afsnittet vedrørende dette møde, der findes i bilag 3 til den anfægtede afgørelse, anførte Kommissionen, at dette møde formentligt fandt sted i Redaellis lokaler med repræsentanter for Redaelli, CB, Itas og ITC til stede. SLM er ikke nævnt blandt deltagerne i dette møde.

230 Ifølge de beviser, som Kommissionen påberåbte sig i nævnte afsnit, omhandlede mødet i club Italia den 10. februar 1997 desuden følgende punkter:

— »ITC. Håndskrevne notater fra [A.] om mødet vedrørende udveksling af oplysninger om de vigtigste kunders køb og de anvendte priser« (»henvisningerne til udveksling af oplysninger«).

— »Ligeledes notater, der omhandler tildeling af kvoter til visse (navngivne) kunder mellem SLM på den ene side og Redaelli, CB, Tycsa, ITC/[A.] på den anden side« og den omstændighed, at »disse oplysninger blev fremlagt af CB ([C.]) og Itas ([Am.]), der selv havde modtaget oplysningerne vedrørende SLM fra [Ch.] selv, repræsentanten for SLM« (»henvisningerne til tildeling af »kvoter««).

— »Der henvises også til »den person, der var ansvarlig for kontrollen«: »[Pr.]: nr. 1, Redaelli nr. 2, Tréfileurope nr. 3, Itas nr. 4, CB nr. 5, Italcables« (»henvisningen til den person, der var ansvarlig for kontrollen«).

— »Der henvises endvidere til den omstændighed, at Trame […] solgte 930 ton til udlandet […]« (denne angivelse er ikke relevant for nærværende sag).

— »[A. (ITC)] har desuden noteret [K.s (Tréfileurope)], [T.s (DWK)], [Ch.s (SLM)], [C.s (CB)] og [Pr.s] telefonnumre. Næste møde er den 17.2.1997« (»henvisningen til repræsentanten for SLM's telefonnummer«).

231 Disse oplysninger stammer dels fra et dokument, der fremstiller ITC's håndskrevne notater vedrørende det omhandlede møde, dels fra ITC's anmodning om bødenedsættelse af 21. september 2002. Kommissionen råder på dette punkt dermed kun over én oplysningskilde, ITC, således som den har præciseret som svar på et spørgsmål fra Retten som led i foranstaltningerne med henblik på sagens tilrettelæggelse.

232 Det af Kommissionen i den anfægtede afgørelse anførte om, at »SLM's deltagelse i club Italia fra den 10. februar 1997 […] imidlertid [er] klart godtgjort på grundlag af dokumentbeviser og flere anmodninger om bødenedsættelse fra ITC, Tréfileurope og CB« (863. betragtning til den anfægtede afgørelse og præmis 130 ovenfor) kan dog synes vildledende, eftersom dette kun fremgår af ITC's anmodning om bødenedsættelse. De erklæringer, der med hensyn til SLM er fremsat i forbindelse med Tréfileuropes og CB's anmodninger om bødenedsættelse, omhandlede således ikke tidspunktet for påbegyndelsen af SLM's deltagelse i club Italia, men angav blot, at SLM havde deltaget i club Italia. Det fremgår endvidere af Redaellis og Tréfileuropes anmodninger om bødenedsættelse, at club Italia omfattede to perioder, nemlig en første periode, hvorunder den hårde kerne, der var sammensat af Redaelli, CB, Itas og ITC samt Tréfileurope, mødtes, og en anden periode, hvor andre virksomheder, herunder SLM, sluttede sig til de førstnævnte virksomheder.

233 Desuden kan den fortolkning, som Kommissionen anlagde i 474. betragtning til den anfægtede afgørelse af de beviser, som denne institution påberåbte sig vedrørende mødet i club Italia den 10. februar 1997, ikke fjerne den tvivl, der foreligger hos Retten.

234 For det første hvad angår indholdet af angivelserne vedrørende tildeling af kvoter skal det bemærkes, at udtrykket »tildeling af kvoter«, som Kommissionen har anvendt, er tvetydigt, eftersom det er vanskeligt at vide, om de mængder, der er nævnt i ITC's håndskrevne notater med hensyn til SLM og andre leverandører, henviser til mængder, der allerede er blevet leveret, eller mængder, der skal leveres. I ITC's anmodning om bødenedsættelse er det herom anført, at der var tale om fremsendelser foretaget af SLM.

235 Det kan i det foreliggende tilfælde ikke udelukkes, at de drøftelser, der blev ført på mødet den 10. februar 1997 mellem repræsentanter for Redaelli, CB, Itas og ITC, ikke drejede sig om at sikre afsætningen for SLM, hvilken virksomhed ikke var til stede på mødet, men snarere om at identificere SLM's kunder og vurdere selskabets relative betydning som leverandør til disse kunder i forhold til medlemmerne af club Italias betydning. Denne mulighed kunne i øvrigt forklare, hvorfor angivelserne vedrørende tildeling af kvoter er opdelt i to kolonner, en for SLM og en for Redaelli, CB, Tycsa og ITC.

236 For det andet hvad angår den kilde til oplysningerne vedrørende SLM, som nævnes i angivelserne vedrørende tildeling af kvoter, fremgår det af 474. betragtning til den anfægtede afgørelse, at »ITC's notater […] udtrykkeligt [angiver], at CB og ITC havde modtaget salgsoplysninger vedrørende SLM fra [en repræsentant for SLM]«. Ved en gennemlæsning af ITC's notater, som sandsynligvis er udarbejdet på tidspunktet for de faktiske omstændigheder, fremstår en sådan angivelse imidlertid ikke lige så klart. Det kan alene konstateres, at disse notater indledes med en henvisning til »SLM« med angivelse af navnet på en af virksomhedens repræsentanter med store bogstaver, hvorefter der redegøres for angivelserne vedrørende tildeling af kvoter. Det er i anmodningen om bødenedsættelse, at ITC har angivet, at oplysningerne vedrørende SLM var blevet meddelt af repræsentanterne for CB og Itas, som havde tilkendegivet, at de havde fået dem fra den nævnte repræsentant for SLM.

237 Omtalen af SLM skete således indirekte, eftersom den er baseret på, hvad repræsentanterne fra CB og Itas har oplyst over for ITC's repræsentant. Med henblik på at godtgøre, at denne omtale af SLM var berettiget, burde Kommissionen have forsøgt at efterprøve hos CB og Itas, om det, som ITC anførte fem år efter de faktiske omstændigheder, svarede til indholdet af dette møde. De beviser, som Kommissionen råder over i det foreliggende tilfælde, er ikke tilstrækkelige til at afvise, at SLM's opfattelse, hvorved selskabet har bestridt, at den er ophavsmand til sådanne oplysninger, og gjort gældende, at disse oplysninger nemt kunne være indhentet hos kunder eller konkurrenter (som det i et andet tilfælde blev fastslået i præmis 226 ovenfor), kan være plausibel.

238 For det tredje med hensyn til de øvrige oplysninger, der er gengivet i ITC's håndskrevne notater, viser det sig ligeledes, at det kan forekomme ulogisk at tildele kvoter til SLM uden samtidig, som det skete for Redaelli, Tréfileurope, CB, Itas og ITC, at sikre sig, at disse kvoter ville blive efterprøvet af den person, der var ansvarlig for kontrollen. Tilsvarende gælder, at selv om angivelsen af telefonnummeret på SLM's repræsentant kan indikere, at den pågældende kunne kontaktes efter mødet, udgør denne omstændighed ikke et bevis og kan forklares med et muligt ønske hos medlemmer af club Italia om at tage kontakt til SLM i fremtiden, når disse medlemmer var bedre i stand til at bedømme den rolle, som denne leverandør spillede på det italienske marked.

239 Endelig skal det under alle omstændigheder ligeledes bemærkes, at Kommissionen, som tilfældet var med de beviser, der lå før mødet den 10. februar 1997, ikke er i stand til at fremlægge det mindste bevis, der i tilstrækkeligt omfang kan godtgøre, at SLM var bevidst om, at selskabet deltog i club Italia, henset til drøftelserne mellem klubbens medlemmer om SLM's situation.

240 Det fremgår af det ovenstående, at da der ikke foreligger det mindste bevis, der kan underbygge indholdet, er beviserne vedrørende mødet den 10. februar 1997 ikke tilstrækkelige til, at det kan lægges grund, at SLM påbegyndte sin deltagelse i deltog i club Italia fra denne dato.

– Om de elementer, der ligger efter mødet den 10. februar 1997

241 Kommissionen henviste ligeledes til elementer, der ligger efter mødet den 10. februar 1997, til støtte for sin bedømmelse med hensyn til påbegyndelsestidspunktet for og varigheden af SLM's deltagelse i club Italia (474. betragtning og præmis 128 ovenfor).

242 Kommissionen forkastede i den anfægtede afgørelse nærmere bestemt flere argumenter, som SLM har gentaget for Retten. Det drejer sig således om den anførte angivelse om, at SLM stadig var i tvivl, som ITC har omtalt i sin anmodning om bødenedsættelse, de håndskrevne notater om mødet i club Italia den 4. marts 1997, argumentet om, at der ikke foreligger fakturaer udarbejdet af den person, der var ansvarlig for kontrollen hvad angår SLM før 2000, og indholdet af en erklæring fra Redaelli i dennes anmodning om bødenedsættelse af 20. marts 2003 (477. og 478. betragtning til den anfægtede afgørelse og præmis 128 ovenfor).

243 Hvad angår det af ITC anførte om de håndskrevne notater vedrørende mødet i club Italia den 4. marts 1997, hvor Redaelli, CB, Itas, ITC, Tréfileurope samt en person, der var ansat af den person, der var ansvarlig for kontrollen, var repræsenteret, tilkendegav ITC, at »producenterne under mødet blev informeret om, at […] Trame og DWK ønsker at deltage, og at de vil være til stede næste gang, mens SLM fortsat var i tvivl« (Durante l'incontro i produttori vengono informati che […] Trame et DWK vogliono partecipare ed interverranno la prossima volta, mentre la SLM è ancora in dubbio). Det er Kommissionens opfattelse, at SLM's tvivl på ingen måde kan fortolkes som en afbrydelse af selskabets deltagelse i club Italia.

244 Er sådan fortolkning er imidlertid ikke tilfredsstillende for Retten, eftersom Kommissionen på dette stadium stadig ikke er i stand til i tilstrækkeligt omfang at godgøre, at SLM deltog i club Italia på det tidspunkt. Derimod antyder ITC's udsagn, at SLM i marts 1997 stadig ikke havde indvilliget i at tilslutte sig club Italia.

245 SLM's deltagelse i club Italia fremgår imidlertid klart af det, der er anført fra mødet den 15. april 1997, hvor en repræsentant for SLM deltog, og hvor der blev ført en »en drøftelse om Redaellis salg til et vist antal kunder og om tilbud til kunder fremsat af SLM og CB, kunder og salgskvoter«, givet en »detaljeret gennemgang over salg foretaget af […] SLM […]« og ført en »drøftelse om tildeling af kvoter (med angivelse af en konkret procentsats) for disse virksomheder« (bilag 3 til den anfægtede afgørelse).

246 Desuden fremgår det af det, der er anført i den anfægtede afgørelse om mødet i club Italia den 30. september 1997, hvor en repræsentant for SLM var til stede, at »fastsættelse af salgskvoter, minimumspris og kriterier til fastsættelse af kvoter« blev nævnt. Mødet den 22. december 1997, hvor det ikke fremgår, at SLM var til stede, omhandlede lignende elementer vedrørende SLM, hvilket også gør sig gældende for møderne den 11. januar 1998, 29. januar 1998, 1. februar 1998, 5. marts 1998, 12. april 1998, 19. april 1998, 21. juni 1998, 3. september 1998, 27. september 1998, 15. november 1998, 29. november 1998, 14. december 1998, 20. januar 1999, 6. februar 1999, 24. februar 1999, 11. marts 1999, 30. marts 1999, 18. maj 1999, 15. juni 1999, 30. juni 1999, 16. juli 1999, 7. september 1999, 5. oktober 1999, 19. oktober 1999, 29. november 1999, 4. december 1999, 14. december 1999 og 18. januar 2000, hvor det er anført, at SLM var til stede.

247 Der blev efterfølgende afholdt andre møder indtil mødet den 16. september 2002, der blev afholdt i Milano (Italien), hvor en repræsentant for SLM var til stede, og hvor der blev ført drøftelser om bl.a. kvoter eller priser.

248 Den omstændighed, at en tabel, der var i Tréfileuropes besiddelse på et ikke nærmere præciseret tidspunkt i 1998, omhandlede tildeling af kunder i 1998 ved at nævne SLM, men uden at anføre oplysninger vedrørende dette selskab, som det omhyggeligt er anført i bilag 3 til den anfægtede

afgørelse, kan i denne sammenhæng ikke rejse tvivl om det, der kan udledes af alle de førnævnte elementer, dvs. at Kommissionen tilstrækkeligt overbevisende har godtgjort over for Retten, at SLM fra den 15. april 1997 deltog i drøftelser i club Italia, der havde et klart konkurrencebegrænsende formål.

249 Tilsvarende gælder, at den omstændighed, at den person, der var ansvarlig for kontrollen, ikke fremlagde fakturaer vedrørende SLM før 2000, eller indholdet i erklæringen fremsat af Redaelli i dennes anmodning om bødenedsættelse, hvoraf det fremgår, at SLM ikke deltog i club Italia fra denne klubs påbegyndelsestidspunkt, ikke er tilstrækkelig til at rejse tvivl om ovenstående konklusion.

250 Desuden skal det i parentes, som SLM har gjort gældende, bemærkes, at Kommissionen lagde til grund, at nævnte selskab først begyndte at deltage i club Europe i perioden fra den 11. september 2000 til den 19. september 2002 (865. betragtning til den anfægtede afgørelse og præmis 131 ovenfor), og at Kommissionen godtgjorde, at det først var fra den 29. november 1999, at SLM vidste eller burde have vidst, at selskabet ved at deltage i club Italia tog del i en samlet plan, der omfattede forskellige niveauer, og som havde til formål at stabilisere markedet for forspændingsstål på det paneuropæiske niveau for at undgå prisfald (650. betragtning til den anfægtede afgørelse og præmis 129 ovenfor). Det drejer sig således om elementer, der gør det muligt at karakterisere det særlige ved SLM's deltagelse i overtrædelsen, som adskiller sig fra deltagelsen af de andre virksomheder, der som Redaelli eller Tréfileurope har deltaget længere og med en større rolle i forskellige komponenter i den enkelte overtrædelse.

– Konklusion

251 Det fremgår af det ovenstående, at SLM's deltagelse i club Italia i stedet for den 10. februar 1997 første kan anses for tilstrækkeligt bevist fra den 15. april 1997 hvorved denne deltagelse ligeledes er godtgjort indtil september 2002.

252 Følgelig skal den anfægtede afgørelse annulleres på dette punkt, og der skal fratrækkes en periode på to måneder fra den 10. februar til den 14. april 1997 i den varighed af overtrædelsen, der lægges til grund for SLM. Denne periode er uden betydning for den periode, der lægges til grund for Ori Martin, eftersom ansvaret for den overtrædelse, der er begået af SLM, først blev lagt dette selskab til last fra den 1. januar 1999.

253 Hvad angår SLM skal følgende ligeledes bemærkes:

— Kommissionen lagde til grund, at SLM først deltog i club Europe i perioden fra den 11. september 2000 til den 19. september 2002 (865. betragtning til den anfægtede afgørelse og præmis 131 ovenfor).

— Fra den 29. november 1999 vidste eller burde SLM have vidst, at selskabet ved at deltage i club Italia tog del i en samlet plan, der omfattede forskellige niveauer, og som havde til formål at stabilisere markedet for forspændingsstål på paneuropæisk niveau for at undgå prisfald (650. betragtning til den anfægtede afgørelse og præmis 129 ovenfor).

254 Disse omstændigheder skal ligeledes tages i betragtning ved beregningen af størrelsen af den bøde, der skal pålægges SLM, eftersom det har vist sig, at Kommissionen ikke har sondret mellem omstændighederne ved SLM's deltagelse i kartellet: Selskabet deltog kun i club Italia mellem april 1997 og slutningen af november 1999, derefter på det paneuropæiske niveau fra december 1999 til september 2002.

255 Følgerne af det ovenstående for fastsættelsen af bødens størrelse vil blive bedømt nedenfor i forbindelse med Rettens udøvelse af sin fulde prøvelsesret.

e) Fastsættelse af en supplerende del af afsætningens værdi

Parternes argumenter

256 SLM og Ori Martin har gjort de samme argumenter som dem, der blev fremsat i forbindelse med bedømmelsen af grovheden hvad angår pålæggelse af det ekstrabeløb, der er fastsat i punkt 25 i retningslinjerne af 2006, gældende. Der findes ingen kriterier, der gør det muligt at forhøje bødens størrelse med 19% af værdien af SLM's afsætning. Dette valg skal ophæves, navnlig henset til SLM's begrænsede rolle. En skærpende foranstaltning, der alene er forbundet med en afskrækkende virkning, vil generelt set være urimelig og sammenlignelig med endnu en sanktion for de samme faktiske omstændigheder. Desuden vil fastsættelsen af en identisk procentsats for alle de virksomheder, der er adressater for afgørelsen, med undtagelse af Fundia, Socitrel, Fapricela og Proderac, uafhængig af deres involvering og individuelle roller, være i strid med ligebehandlingsprincippet.

257 Kommissionen har bestridt denne argumentation. Kommissionen har i det foreliggende tilfælde blot tilpasset bødens grundbeløb under hensyntagen til den horisontale art af det kartel, for hvilket der skal pålægges sanktioner, og dermed til den specifikke grovhed, uafhængig af omfanget af den ulovligt opnåede fordel. Der er på ingen måde anvendt en dobbelt sanktion.

Rettens bemærkninger

258 I punkt 25 i retningslinjerne af 2006 bestemmes følgende:

»Uafhængigt af, hvor længe en virksomhed har deltaget i overtrædelsen, vil Kommissionen […] lade bødens grundbeløb omfatte et beløb på mellem 15 og 25% af afsætningens værdi […] for at afskrække virksomhederne fra at bare det at indtræde i horisontale aftaler om prisfastsættelse, markedsdeling og begrænsning af produktionen. Kommissionen kan også opkræve et sådant ekstrabeløb i tilfælde af andre overtrædelser. For at fastslå, hvor stor en del af afsætningens værdi der skal tages i betragtning i et givet tilfælde, vil Kommissionen tage udgangspunkt i en række forskellige faktorer, især de i punkt 22 [i retningslinjerne af 2006] nævnte.«

259 I det foreliggende tilfælde fremgår det af den anfægtede afgørelse, at Kommissionen, efter at have henvist til indholdet af den ovenfor nævnte bestemmelse i 957. betragtning, i 962. betragtning udtalte, at »[i] betragtning af omstændighederne i sagen og navnlig de faktorer, der er drøftet i afsnit 19.1.3 [vedrørende grovheden], konkluderes, at et ekstrabeløb på 16% af afsætningens værdi for Fundia, 18% for Socitrel, Fapricela og Proderac og 19% for alle andre virksomheder [herunder SLM] er passende«.

260 Det må i denne henseende fastslås, at den overtrædelse, som SLM har deltaget i, er karakteriseret ved horisontale aftaler om prisfastsættelse, markedsdeling og produktionsbegrænsninger, som er de mest skadelige for konkurrencen inden for EU. I et sådant tilfælde har Kommissionen tilkendegivet, at den for at afskrække virksomhederne fra bare at indlade sig på en ulovlig adfærd vil supplere grundbeløbet med et beløb på mellem 15% og 25% af afsætningens værdi, hvilket den har gjort i nærværende sag ved at fastsætte dette beløb til 19% for så vidt angår SLM.

261 Et sådant ræsonnement, som der er redegjort for på forhånd, kan ikke anses for urimeligt eller sammenligneligt med endnu en sanktion, eftersom det blot gengiver de elementer, som Kommissionen agter at tage i betragtning, når den fastsætter bødens størrelse. Kommissionen har i denne henseende ikke overskredet de grænser, der er fastsat ved artikel 101 TEUF og artikel 23 i forordning nr. 1/2003 om gennemførelse heraf, ved at anføre, at den for at fastlægge bødens grundbeløb fandt det passende at medtage et specifikt beløb i bøden, uafhængigt af overtrædelsens varighed, med henblik på at afskrække virksomhederne fra bare at indlade sig på en ulovlig adfærd.

262 På samme måde som med bedømmelsen af overtrædelsens grovhed i forbindelse med fastsættelsen af bødens grundbeløb omhandler de elementer, som Kommissionen tager i betragtning på dette stadium af sin analyse, overtrædelsen i almindelighed. Det er først på et senere stadium, at Kommissionen skal justere grundbeløbet for at tage eventuelle formildende omstændigheder, herunder vedrørende den angiveligt begrænsede rolle, som sagsøgerne har påberåbt sig, i betragtning.

263 Da SLM har ikke har fremført elementer, der kan rejse tvivl om Kommissionens ræsonnement vedrørende arten af overtrædelsen, de berørte virksomheders kumulerede markedsandel, den geografiske udstrækning og gennemførelsen af overtrædelsen, der udgør de forskellige elementer, som er taget i betragtning i den anfægtede afgørelse i denne henseende, må det fastslås, at Kommissionen ikke kan kritiseres for, at den fandt det passende at medtage et specifikt beløb, uafhængig af overtrædelsens varighed, i bødens grundbeløb.

264 Hertil kommer, at selv om Kommissionen ikke er fremkommet med en specifik begrundelse hvad angår den del af afsætningens værdi, der blev anvendt med henblik på ekstrabeløbet, er en henvisning til analysen af de faktorer, der er anvendt til at bedømme grovheden, tilstrækkelig i denne henseende. De betragtninger, der omhandler undersøgelsen ud fra begrundelsen for den del, der er lagt til grund for at fastsætte den værdi af afsætningen, der anvendes til at bedømme overtrædelsens grovhed, gælder således også for bedømmelsen af den begrundelse, der er fremført for den del af afsætningens værdi, som skal anvendes til at fastsætte ekstrabeløbet med henblik på afskrækkende virkning (jf. i denne retning og analog dom af 11.7.2013, Ziegler mod Kommissionen, C-439/11 P, Sml., EU:C:2013:513, præmis 124).

265 Det fremgår af det ovenstående, at sagsøgernes klagepunkter om, at Kommissionen tog et ekstrabeløb i betragtning, da den fastsatte bødens grundbeløb under anvendelse af retningslinjerne af 2006, skal forkastes.

4. *De elementer, der skal tages i betragtning for at justere grundbeløbet*

266 I forbindelse med de elementer, der er taget i betragtning for at justere bødens grundbeløb, skal følgende klagepunkter undersøges: for det første argumenterne vedrørende de formildende omstændigheder, som er påberåbt af SLM og Ori Martin, og for det andet argumenterne vedrørende den bødenedsættelse, som SLM har påberåbt sig.

a) De formildende omstændigheder

Parternes argumenter

267 SLM og Ori Martin har anført, at det er med urette, at Kommissionen ikke har anerkendt, at der forelå formildende omstændigheder i forhold til SLM i henhold til punkt 29 i retningslinjerne af 2006. SLM har i denne henseende gjort gældende, at selskabet havde små markedsandele i Europa og i Italien (henholdsvis 3% og 10%), at selskabet først deltog på et sent tidspunkt og i begrænset omfang i overtrædelsen, og at det erkendte en god del af de påtalte faktiske omstændigheder et par dage efter kontrolundersøgelsen. SLM blev altid anset for en »outsider« af de øvrige deltagere i overtrædelsen som følge af sin aggressive forretningspraksis. Desuden deltog SLM ikke i hovedparten af de hemmelige møder, og selskabet led betydelige tab som følge af sin adfærd og den afstraffelse, som det blev udsat for af de virksomheder, der havde deltaget i overtrædelsen siden 1995. Ori Martin er af den opfattelse, at Kommissionen ikke tog i betragtning, at SLM først deltog på et sent tidspunkt og i begrænset omfang i overtrædelsen.

268 Kommissionen har bestridt denne argumentation.

Rettens bemærkninger

269 Punkt 29 i retningslinjerne af 2006 fastsætter:

»Bødens grundbeløb kan nedsættes, hvis Kommissionen fastslår, at der foreligger formildende omstændigheder, f.eks.:

— hvis den pågældende virksomhed fremlægger bevis for, at den bragte overtrædelsen til ophør, så snart da Kommissionen greb ind[; d]ette gælder ikke for hemmelige aftaler eller hemmelig praksis (især karteller)

— hvis den pågældende virksomhed fremlægger bevis for, at overtrædelsen skyldes uagtsomhed

— hvis den pågældende virksomhed fremlægger bevis for, at dens deltagelse i overtrædelsen er stærkt begrænset, og at den i den periode, hvor den har været deltager i de ulovlige aftaler, i praksis har undladt at anvende dem ved at udøve en konkurrencemæssig adfærd på markedet; selve den omstændighed, at en virksomhed har deltaget i overtrædelsen i en kortere periode end de øvrige virksomheder, betragtes ikke som en formildende omstændighed, fordi dette allerede er taget i betragtning ved fastsættelsen af bødens grundbeløb

— hvis den pågældende virksomhed samarbejder effektivt med Kommissionen uden for anvendelsesområdet for meddelelsen om samarbejde i kartelsager og ud over dens retlige pligt til at samarbejde

— hvis de offentlige myndigheder eller lovgivningen har tilladt eller fremmet en konkurrencebegrænsende adfærd.«

270 SLM har i det foreliggende tilfælde påberåbt sig tre typer af argumenter til støtte for, at Kommissionen burde have taget en eller flere formildende omstændigheder i betragtning ved fastlæggelsen af bødens størrelse. Det drejer sig for det første om, at selskabet havde små markedsandele i Europa og Italien, for det andet, at selskabet samarbejdede med Kommissionen, og for det tredje, at selskabet indtog en marginal rolle i kartellet både hvad angår varigheden af dets deltagelse og hvad angår indholdet. Sidstnævnte argument er ligeledes påberåbt af Ori Martin.

271 Hvad angår argumentet om, at SLM havde små markedsandele i de forskellige europæiske stater, der var påvirket af overtrædelsen (anslået til mindst 3%) og Italien (anslået til mindst 10%), skal det bemærkes, at den omstændighed, at et sådant argument ikke er udtrykkeligt nævnt blandt de formildende omstændigheder, der kan tages i betragtning ved fastlæggelsen af bødens størrelse, ikke er tilstrækkelig til at udelukke, at det kan være relevant. Punkt 29 i retningslinjerne opregner således blot, vejledende og ikke-udtømmende, en række formidlende omstændigheder, der kan tages i betragtning, som det fremgår af udtrykket »f.eks.«, der anvendes i nævnte punkt (jf. i denne retning dom af 25.10.2011, Aragonesas Industrias y Energía mod Kommissionen, T-348/08, Sml., EU:T:2011:621, præmis 279 og 280).

272 Det kan i det foreliggende tilfælde imidlertid ikke foreholdes Kommissionen, at den ikke tog SLM's begrænsede markedsandele i betragtning for at indrømme en nedsættelse af bødens størrelse som følge af formildende omstændigheder.

273 Ud fra et metodologisk synspunkt skal det først og fremmest fremhæves, at Kommissionen tog SLM's vægt i sektoren for forspændingsstål i betragtning ved fastlæggelsen af bødens størrelse, eftersom den anvendte værdien af denne virksomheds afsætning i relation til den omhandlede overtrædelse som udgangspunkt for beregningen.

274 Desuden er omfanget af markedsandele, som angivet af SLM, ikke som sådan ubetydeligt. Dette omfang skal ligeledes tilnærmes omfanget af de markedsandele, som alle deltagerne i overtrædelsen havde, hvilke deltagere repræsenterede ca. 80% af salget af forspændingsstål i EØS, hvorved Italien var det land, der havde det største forbrug af forspændingsstål, samt til efterspørgslens struktur, som var meget heterogen og sammensat af et meget lille antal store kunder (98.-102. betragtning til den anfægtede afgørelse og præmis 14-16 ovenfor).

275 Det må desuden fastslås, at SLM ikke har påberåbt sig elementer, der gør det muligt at godtgøre, hvorfor virksomhedens markedsandele i Europa eller i Italien som sådan begrunder en nedsættelse af bødens grundbeløb som følge af formildende omstændigheder.

276 I mangel af enhver argumentation i denne retning kan det ikke foreholdes Kommissionen, at den ikke rejste spørgsmålet, om SLM's små markedsandele efter sin art kunne begrunde, at Kommissionen tog særligt hensyn hertil som en formildende omstændighed ved fastlæggelsen af bødens størrelse.

277 Argumentet om, at der var grundlag for at tage hensyn til SLM's små markedsandele som en formildende omstændighed, hvilket Kommissionen burde have fastslået under anvendelse af punkt 29 i retningslinjerne af 2006, skal dermed forkastes som ugrundet.

278 Hvad angår argumentet om samarbejde med Kommissionen har SLM anført, at selskabet medgav sin deltagelse i en betydelig del af de påtalte forhold nogle dage efter kontrolundersøgelsen, hvilket ikke er bestridt af Kommissionen.

279 Det skal i denne henseende bemærkes, således som det er angivet i den anfægtede afgørelse, at Kommissionen ikke finder, at den omstændighed, at de faktiske omstændigheder ikke anfægtes, i sig selv et tilstrækkelig til at begrunde en nedsættelse af bødens størrelse som følge af formildende omstændigheder. Kommissionen har i denne henseende tilkendegivet, at den heller ikke er bundet af sin tidligere praksis, og at den er gået bort fra den nedsættelse som følge af, at de faktiske omstændigheder ikke blev anfægtet, som var fastsat i meddelelse om bødefritagelse eller bødenedsættelse i kartelsager (EFT 1996 C 207, s. 4) (1009. betragtning til den anfægtede afgørelse).

280 Det må under alle omstændigheder fastslås, at den omstændighed, at SLM har medgivet en del af de faktiske omstændigheder, der lægges selskabet til last, ikke efter sin art har lettet Kommissionens arbejde hvad angår fastlæggelsen af overtrædelsen, eftersom den del, som det drejer sig om, vedrører perioden fra 1999 til 2002, for hvilken Kommissionen allerede rådede over flere oplysningskilder og et stort antal beviser, som bl.a. blev beslaglagt ved den kontrolundersøgelse, der blev foretaget i september 2002. Den omstændighed, at SLM har medgivet de omhandlede faktiske omstændigheder, har således ikke haft betydning for fastlæggelsen af overtrædelsen i forhold til selskabet eller i forhold til de øvrige virksomheder, der var involveret i overtrædelsen.

281 Argumentet om, at der var grundlag for at tage hensyn til, at SLM har medgivet en del af de faktiske omstændigheder, som selskabet lægges til last, som en formildende omstændighed, som Kommissionen burde have fastslået under anvendelse af punkt 29 i retningslinjerne af 2006, skal dermed forkastes som ugrundet.

282 Det fremgår i denne henseende af sagens akter, at de elementer, som SLM meddelte Kommissionen i selskabets skrivelse af 25. oktober 2002 eller efterfølgende i sin besvarelse af klagepunktsmeddelelsen, ikke har haft nogen betydning for fastlæggelsen af overtrædelsen. Oplysningerne vedrørende udvidelsen af club Europe fra september 2000 til september 2002 stammer således i det væsentlige fra andre kilder.

283 Hvad angår argumentet om, at SLM indtog en marginal rolle i overtrædelsen både med hensyn til varigheden og indholdet, skal det indledningsvis bemærkes hvad angår den begrænsede varighed af SLM's deltagelse i overtrædelsen, at dette element allerede er blevet taget i betragtning på stadiet for fastlæggelsen af bødens grundbeløb, der tager hensyn til varigheden af hver enkelt virksomheds deltagelse i overtrædelsen.

284 Kommissionen har således anført i retningslinjerne af 2006, at »selve den omstændighed, at en virksomhed har deltaget i overtrædelsen i en kortere periode end de øvrige virksomheder, [ikke] betragtes […] som en formildende omstændighed, fordi dette allerede er taget i betragtning ved fastsættelsen af bødens grundbeløb«.

285 Selv om det ikke kan udelukkes, at en væsentlig forskel i varigheden af de forskellige berørte virksomheders deltagelse i overtrædelsen under visse omstændigheder kan tages i betragtning som en formildende omstændighed, er dette ikke tilfældet i nærværende sag. I denne sag deltog SLM fuldt bevidst i club Italia igennem flere år. Varigheden af denne deltagelse er tilstrækkelig lang til at godtgøre, at Kommissionen ikke behøvede at tage varigheden af SLM's deltagelse i overtrædelsen i betragtning som en formildende omstændighed.

286 Hvad angår den omstændighed, at SLM's indholdsmæssige deltagelse i overtrædelsen angiveligt var begrænset, og den betydning, som dette forhold bør have på fastlæggelsen af størrelsen af den bøde, som denne virksomhed pålægges, er parterne uenige om den betydning, som de hertil fremlagte beviser skal tillægges.

287 Det fremgår i denne henseende af punkt 29 i retningslinjerne af 2006, at Kommissionen for at konstatere, at der foreligger en sådan formildende omstændighed, kan anmode den berørte virksomhed om at »fremlægge[…] bevis for, at dens deltagelse i overtrædelsen er stærkt begrænset, og at den i den periode, hvor den har været deltager i de ulovlige aftaler, i praksis har undladt at anvende dem ved at udøve en konkurrencemæssig adfærd på markedet«.

288 Kommissionen har tidligere været af den opfattelse, at en virksomhed, der har spillet en »passiv rolle eller en rolle som medløber ved gennemførelsen af overtrædelsen«, kunne opnå en nedsættelse af bødens grundbeløb som følge af formildende omstændigheder (jf. punkt B.3 i retningslinjerne af 1998).

289 SLM finder, at selskabets deltagelse i kartellet opfylder disse definitioner. Selskabet har i det foreliggende tilfælde påberåbt sig sin aggressive forretningspraksis; de tab, som det har lidt på grund af sin adfærd som følge af de påførte straffe; den omstændighed, at de øvrige virksomheder, som deltog i overtrædelsen, i det mindste indtil 2000, ikke anså det for et medlem af kartellet; og den omstændighed, at det ikke havde deltaget i hovedparten af de hemmelige møder.

290 Kommissionen finder ikke, at SLM's deltagelse opfylder de nævnte definitioner.

291 Kommissionen angav således i 990. betragtning til den anfægtede afgørelse i forbindelse med behandlingen af argumentationen vedrørende en »mindre og/eller passiv rolle« følgende:

»SLM har vedvarende og regelmæssigt deltaget i og bidraget til transaktioner om fastsættelse af kvoter, tildeling af kunder, prisfastsættelse og udveksling af følsomme forretningsoplysninger på mere end 100 møder i club Italia mellem 1997 og 2002 […]. Desuden har ITC, Tréfileurope og CB i modsætning til det af SLM anførte bekræftet SLM's deltagelse i kartellet […]. SLM's rolle i kartellet kan dermed hverken kvalificeres som væsentligt begrænset eller udelukkende passiv eller af væsentligt mindre omfang.«

292 En gennemgang af de forskellige beviser, som Kommissionen har påberåbt sig, herunder de beviser, der er fremstillet i bilag 3 til den anfægtede afgørelse med hensyn til mødet den 15. april 1997, som fandt sted i en repræsentant for SLM's tilstedeværelse, og hvis indhold er blevet rapporteret af ITC og Tréfileurope, viser, at SLM blev opfattet som en aktør i kartellet væsentligt før 2000.

293 Desuden har det vist sig, som det ligeledes fremgår af den anfægtede afgørelse, at SLM deltog i et stort antal hemmelige møder, hvilket er tilstrækkeligt til, at selskabets deltagelse ikke kan kvalificeres som udelukkende passiv eller af væsentligt mindre omfang.

294 Kommissionen anførte endvidere i 1015. til 1022. betragtning til den anfægtede afgørelse i forbindelse med behandlingen af argumentationen vedrørende »undladelse af gennemførelsen/den stærkt begrænsede rolle«, at SLM som andre virksomheder havde gjort gældende, at selskabet ikke havde udmøntet de hemmelige aftaler i praksis, eller at det havde modarbejdet kartellet ved at udvise en konkurrencemæssig adfærd på markedet. Til støtte for dette udsagn er det anført, at SLM har fremlagt forskellige fakturaer og forhøjet sin omsætning.

295 Kommissionen anførte som svar følgende:

— »[H]ovedparten af de fremlagte beviser består primært i oplysninger, som kun er certificeret af underskriften fra den virksomhed, der fremlægger dem« (1018. betragtning til den anfægtede afgørelse).

— »[U]nder alle omstændigheder beviser det lejlighedsvise snyderi i forbindelse med fastsatte priser eller tildelte kunder ikke i sig selv, at en part ikke har udmøntet de hemmelige aftaler i praksis. Interne konflikter, rivalitet, og snyderi kendes ved ethvert kartel, navnlig når dette eksisterer igennem længere tid […]. Den omstændighed, at en virksomhed ikke måtte have overholdt visse aftaler, indebærer dermed ikke, at den ikke har anvendt nogle af de hemmelige aftaler og udvist en konkurrencemæssig adfærd på markedet (1018. betragtning til den anfægtede afgørelse).

— »[A]nvendelsen af de hemmelige aftaler blev sikret gennem et kontrolsystem […] og de meget hyppige kartelmøder mellem konkurrenter, under hvilke der regelmæssigt blev udvekslet fortrolige oplysninger, som satte parterne i stand til at sammenligne deres omsætninger og aftale og/eller ændre kvoter, priser og tildeling af kunder. Det er ubestridt, at […] SLM […] i lighed med alle de øvrige adressater for den foreliggende afgørelse deltog regelmæssigt i møder, hvor priser, kvoter og kunder blev drøftet og kontrolleret […]. Med hensyn til […] SLM […] henvises der endvidere til kontrol af selskabets afsætning, der blev foretaget af en ekstern revisor […]« (1019. betragtning til den anfægtede afgørelse).

296 Sammenfattende er Kommissionen af den opfattelse, at »det er klart, at ingen af parterne har bevist, at de reelt har undladt at gennemføre de ulovlige aftaler ved at udvise en konkurrencemæssig adfærd på markedet, eller i det mindste, at de klart og i væsentlig udstrækning overtrådte de forpligtelser, hvorved kartellet skulle gennemføres, i en sådan grad, at det forstyrrede selve dets funktion«, og at »det heraf følger, at det ikke kan lægges til grund, at der foreligger formildende omstændigheder på grundlag af en undladelse af at anvende aftalerne eller en stærkt begrænset rolle i kartellet« (1022. betragtning).

297 Det skal imidlertid bemærkes, at selv om det reelt fremgår af sagens akter, at SLM regelmæssigt deltog i hemmelige møder, og at selskabet var undergivet en kontrolmekanisme, er det ikke uvæsentligt at vide, om SLM efter disse møder og på trods af kontrolmekanismen udviste en konkurrencemæssig adfærd på markedet, som selskabet har hævdet. Kommissionens afvisning af SLM's argumentation med den begrundelse, at det fremgår af sagens akter, at selskabet deltog i overtrædelsen, er dermed ikke overbevisende.

298 Tilsvarende er argumentet om, at der ikke foreligger en »certificering« af de oplysninger, som SLM har fremsendt, ikke tiltrækkeligt til at frakende nævnte oplysninger enhver værdi. Hvis Kommissionen nærede den mindste tvivl med hensyn til, om de oplysninger, der kan udledes af de af SLM fremsendte fakturaer, er autentiske eller korrekte, eller den øgede omsætning, havde den mulighed for at anmode SLM om supplerende oplysninger eller at foretage sin egen undersøgelse af disse oplysninger.

299 Det må ikke desto mindre fastslås, at det fremgår af en gennemgang af nævnte fakturaer og af parternes bemærkninger i denne forbindelse under retsmødet, at disse fakturaer var meget fåtallige og blot vedrørte en meget kort periode i november 2001. Disse dokumenter kan dermed ikke påberåbes som relevante for at gøre gældende, at SLM i den periode, hvor selskabet var tilsluttet de ulovlige aftaler, reelt undlod at anvende dem ved at udvise en konkurrencemæssig adfærd på markedet. Kommissionen kan således i det foreliggende tilfælde med rette generelt henholde sig til, at »lejlighedsvis snyderi« ikke i sig beviser, at en part ikke har udmøntet de ulovlige aftaler i praksis.

300 Det er desuden uden at fremlægge det mindste bevis, at SLM har anført, at selskabet blev opfattet som en »outsider« af de øvrige deltagere i overtrædelsen som følge af sin aggressive handelspolitik, og at det af denne grund blev udsat for repressalier fra de øvrige deltagere i kartellet. Sådanne udsagn kan dermed ikke tages i betragtning.

301 Argumentet om, at Kommissionen havde grundlag for, henset til de dokumenter, der blev fremsendt under den administrative procedure, at antage, at SLM's deltagelse i overtrædelsen var stærkt begrænset som omhandlet i punkt 29 i retningslinjerne af 2006, skal derfor forkastes som ugrundet.

302 Det fremgår af det ovenstående, at sagsøgernes klagepunkter vedrørende de forskellige argumenter, der er påberåbt for at godtgøre, at der foreligger formildende omstændigheder som defineret i punkt 29 i retningslinjerne af 2006 skal forkastes.

b) De erklæringer, der er fremsat i forbindelse med anmodningen om bødenedsættelse

Den anfægtede afgørelse

303 Kommissionen har anført følgende i den anfægtede afgørelse:

»(1126)
SLM har anmodet om en nedsættelse af bøden, idet selskabet har meddelt oplysninger, der belaster det, i besvarelsen af Kommissionens første begæring om oplysninger, hvilket går ud over et almindeligt samarbejde. SLM har endvidere anført, at selskabet ikke kunne fremlægge yderligere oplysninger, idet det dels ikke på dette tidspunkt var i stand til at fastlægge de beviser, som Kommissionen allerede var i besiddelse af, dels, at selskabets rolle i overtrædelsen var marginal. SLM har endelig anført, at Kommissionen har anvendt selskabets erklæringer til at styrke sine konklusioner.

(1127)
Kommissionen gentager, at de fremlagte beviser for at begrunde en nedsættelse af bøden i henhold til samarbejdsmeddelelsen skal repræsentere en betydelig merværdi. Den omstændighed, at oplysningerne er selvinkriminerende, eller at Kommissionen har henvist til disse oplysninger, da den beskrev kartellet, er dermed ikke afgørende. Endvidere er en virksomhed, når den ansøger om bødenedsættelse, forpligtet til at forsyne Kommissionen med alle relevante oplysninger, som virksomheden er i besiddelse af, og den har større chance for at blive tildelt en bødenedsættelse, hvis den reagerer hurtigt. Den omstændighed, at SLM ikke måtte være i stand til at levere flere oplysninger, fordi den ikke kendte til de beviser, som Kommissionen allerede var i besiddelse af, er dermed ikke relevant.

(1128)
Hvad angår den betydelige merværdi af SLM's bidrag anmodede selskabet om en nedsættelse af bøden den 30. oktober 2002 samtidig med, at det besvarede en begæring om oplysninger fra Kommissionen. SLM bekræftede i sin besvarelse sin egen deltagelse i fire typer af møde, dvs. møderne i ESIS [Eurostress Information Service med hovedsæde i Düsseldorf], møderne mellem de italienske producenter på direktionsniveau mellem 1999 og 2002, møderne mellem de europæiske producenter på direktionsniveau/salgsafdelingsniveau i 2001 og møderne mellem de italienske producenter på repræsentantsniveau mellem 1999 og 2002. SLM's beskrivelse af disse møder fremgik imidlertid allerede af de eksisterende beviser, og selskabets erklæringer var vage.

(1129)
SLM har endvidere med hensyn til udvidelsen af club Europe forklaret, at der i 2001 fandt møder sted mellem europæiske og italienske producenter med henblik på at forhandle en status quo for italiensk eksport til det europæiske marked. SLM har erklæret at have deltaget i tre af disse møder og fremsendt referat af to møder, bl.a. mødet den 4. september 2001 (hvoraf fremgår, at der søgtes opnået en status quo for italiensk eksport og en stabilisering af priserne), der er omtalt flere gange i klagepunktsmeddelelsen. Flere elementer, der stammer fra tidligere kilder, repræsenterer imidlertid beviset for dette og andre møder, der forfølger samme formål. De af SLM afgivne oplysninger repræsenterer dermed ikke en betydelig merværdi.«

Parternes argumenter

304 SLM har gjort gældende, at Kommissionen med urette afviste at indrømme selskabet en bødenedsættelse i medfør af dets samarbejde under den administrative procedure. SLM har navnlig gjort gældende, at selskabet, henset til dets sekundære rolle i overtrædelsen, på det tidspunkt, hvor det besluttede sig for at samarbejde, ikke var bekendt med, hvilke beviser Kommissionen allerede havde i sin besiddelse med henblik på bedømmelsen af, som de afgivne svar repræsenterede en merværdi. Kommissionen kan imidlertid over for en virksomhed gøre gældende, at erkendte faktiske forhold og omstændigheder ikke repræsenterer en merværdi, hvis det var godtgjort, at denne virksomhed havde kendskab til faktiske forhold og omstændigheder, som Kommissionen via andre kilder havde tilført sagens akter. Dette var ikke tilfældet, da SLM erklærede over for Kommissionen, at der havde fundet mindst fire typer møder sted mellem producenter af forspændingsstål: dvs. i forbindelse med Eurostress Information Service (ESIS, brancheforening for producenter af forspændingsstål i Europa), mellem europæiske producenter, mellem de eneste italienske producenter, på ledelses – eller repræsentantniveau. SLM angav i disse erklæringer deltagerne, stederne, mødeindkaldelsernes oprindelse og indholdet (1128. betragtning til den anfægtede afgørelse). Disse erklæringer blev anvendt i klagepunktsmeddelelsen for at understøtte visse konklusioner (jf. klagepunktsmeddelelsens punkt 191 og 242), hvilket ikke ville være sket, såfremt disse erklæringer ikke repræsenterede en værdi.

305 Kommissionen har anført, at SLM ikke var berettiget til en nedsættelse af bødens størrelse, eftersom selskabet ikke havde leveret oplysninger med en betydelig merværdi. Desuden ville en nedsættelse af den bøde, der er pålagt SLM, være upassende, henset til selskabets beregnende adfærd og den vage karakter af de meddelte oplysninger.

Rettens bemærkninger

306 Det bemærkes, at Bundeskartellamt den 9. januar 2002 fremsendte Kommissionen dokumenter, hvoraf fremgik, at der forelå en overtrædelse af artikel 101 TEUF vedrørende forspændingsstål.

307 Desuden indrømmede Kommissionen fra den 19. juli 2002, dvs. endog før gennemførelsen af de kontrolundersøgelser, der blev foretaget den 19. og den 20. september 2002, DWK en betinget bødefritagelse som svar på en anmodning herom af 18. juni 2002. Efter disse kontrolundersøgelser

fremsatte flere virksomheder anmodninger om, at Kommissionen undergav dem en favorabel behandling til gengæld for deres samarbejde med Kommissionen, herunder ITC, fra den 21. september 2002, men også Redaelli, den 21. oktober 2002, og Nedri, den 23. oktober 2002.

308 Kommissionen tilkendegav i den anfægtede afgørelse, at ITC kunne indrømmes en bødenedsættelse på 50% for at have været den første virksomhed, der opfyldte de krav, som er fastsat i punkt 21 i samarbejdsmeddelelsen af 2002. Det er navnlig anført, at ITC leverede vigtige oplysninger om club Italia og de paneuropæiske arrangementer. Kommissionen tilkendegav ligeledes, at Nedri kunne indrømmes en bødenedsættelse på 25% for at have været den anden virksomhed, der opfyldte de nævnte krav. Andre virksomheder, ArcelorMittal Wire France, ArcelorMittal, ArcelorMittal Fontaine, ArcelorMittal Verderio, ArcelorMittal España, Emesa/Galycas og WDI, blev indrømmet en bødenedsættelse på 20% eller på 5%. De anmodninger, som blev fremsat af Tycsa, Redaelli og SLM vedrørende disse selskaber, blev forkastet.

309 Hvad angår SLM fremsatte dette selskab – samtidig med, at det besvarede en begæring om oplysninger fra Kommissionen, der blev fremsat i forbindelse med kontrolundersøgelserne – en anmodning om at blive omfattet af samarbejdsmeddelelsen af 2002 den 25. oktober 2002, hvilken anmodning blev registreret hos Kommissionen den 30. oktober. SLM fremsendte efterfølgende yderligere beviser til Kommissionen i sin besvarelse af klagepunktsmeddelelsen.

310 Det viser sig imidlertid, at de beviser, som SLM meddelte, kun har været af relativ nytte for Kommissionen, som efter kontrolundersøgelserne eller som følge af ITC's samarbejde allerede rådede over talrige beviser til godtgørelse af de forskellige dele af overtrædelsen, som SLM havde fremsat oplysninger om. Oplysningerne om udvidelsen af club Europe mellem september 2000 og september 2002 hidrører i det væsentlige fra andre virksomheder end SLM, eller hvis SLM nævnes, nævnes ligeledes talrige andre virksomheder, hvis bidrag ligger forud for SLM's bidrag (265. ff. betragtning til den anfægtede afgørelse).

311 Det fremgår af det foregående, at SLM's klagepunkter om, at der er grundlag for at indrømme selskabet en nedsættelse af bødens størrelse som modydelse for dets samarbejde med hensyn til at godtgøre overtrædelsen, skal forkastes.

5. *En hensyntagen til SLM's særlige situation*

312 SLM og Ori Martin har flere gange i forbindelse med deres argumentation gjort gældende, at Kommissionen ikke tog behørigt hensyn til den særlige situation for SLM. Det er sagsøgernes opfattelse, at denne virksomheds deltagelse ikke blot fandt sted på et sent tidspunkt, men denne deltagelse var også begrænset, hvilket Kommissionen burde have taget i betragtning på det ene eller det andet stadium af bødens fastlæggelse. Kommissionen har imidlertid ikke foretaget en sådan individualisering af sanktionen, idet den har anvendt den samme formel til fastlæggelse af bødens størrelse, som den anvendte til at pålægge sanktioner på de virksomheder, der, som Redaelli, har deltaget i alle aspekter af overtrædelsen og i hele overtrædelsens varighed.

313 Der er i den foreliggende sag grundlag for, at Retten undersøger, om Kommissionen ved at pålægge SLM en bøde på 19,8 mio. EUR inden anvendelsen af det lovbestemte loft på 10%, der bl.a. er beregnet under hensyn til SLM's samlede afsætning af forspændingsstål i EØS, overtrædelsens objektive grovhed som sådan, varigheden af SLM's deltagelse i club Italia at regne fra et møde, hvor SLM ikke var repræsenteret, og uden at anerkende nogen formildende omstændigheder (jf. præmis 134 ovenfor), foretog en passende bedømmelse af omstændighederne i sagen.

314 Som det fremgår af retspraksis og i overensstemmelse med princippet om en effektiv domstolsbeskyttelse, som proportionalitetsprincippet og princippet om individuelle straffe indgår i (jf. præmis 138-142 ovenfor), skal bøden således fastsættes under hensyntagen til elementer vedrørende

ikke kun overtrædelsen som sådan, men også den sanktionspålagte virksomheds reelle deltagelse i denne overtrædelse. Kommissionen eller, hvis denne ikke gør det, Retten skal således individualisere straffen i forhold til overtrædelsen ved at tage hensyn til SLM's særlige situation i forbindelse med den enkelte overtrædelse som karakteriseret af Kommissionen i den anfægtede afgørelse.

Omstændighederne ved deltagelsen i club Italia

315 Hvad angår deltagelsen i club Italia kan der anføres tre bemærkninger til bedømmelse af den sanktion, som SLM skal pålægges, henset til det ovenfor fremstillede med hensyn til de elementer, der skal tages i betragtning af Kommissionen ved fastlæggelsen af bødens størrelse.

316 For det første, som Kommissionen har gjort gældende, har de aftaler, der er indgået i forbindelse med club Italia, vel et geografisk dækningsområde, der rækker ud over Italien. Ud over det italienske element af denne klub har klubben også gjort det muligt for en række virksomheder, nemlig den hårde kerne, der er sammensat af Redaelli, CB, ITC og Itas (til stede i Italien) og Tréfileurope (til stede i Italien og i resten af Europa), men også SLM, at koordinere de italienske producenters eksportbestræbelser og samtidig fastlægge en fælles politik som reaktion på de tiltag, der er iværksat af producenterne i de øvrige europæiske lande (som Tycsa, Nedri og DWK, der undertiden mødte frem i club Italia), for at begrænse disse bestræbelser ved at foreslå de italienske producenter en kvote for eksport til resten af Europa.

317 Det må imidlertid fastslås, at i hele den periode, hvor SLM kun deltog i denne komponent af overtrædelsen (fra den 10.2.1997 til den 10.9.2000 ifølge Kommissionen), omhandlede de drøftelser, som blev ført i selskabets tilstedeværelse, ikke Østrig, og selv om de vedrørte Tyskland og Frankrig, blev drøftelserne ført på et tidspunkt, hvor SLM endnu ikke afsatte forspændingsstål i disse stater. Disse særlige forhold skal tages i betragtning ved bedømmelsen af størrelsen af den sanktion, der skal pålægges SLM.

318 For det andet hvad angår varigheden af SLM's deltagelse i club Italia kan denne deltagelse ikke anses for påbegyndt den 10. februar 1997, som det er lagt til grund af Kommissionen, men påbegyndelsestidspunktet skal udskydes til den 15. april 1997 for at opfylde kravene til det bevis, der kræves for at godtgøre deltagelsen i en overtrædelse. Dette skal ligeledes tages i betragtning ved fastlæggelsen af bødens størrelse.

319 For det tredje hvad angår omfanget af SLM's deltagelse i club Italia skal det bemærkes, at Kommissionen i den anfægtede afgørelse lagde til grund, at SLM fra den 29. november 1999 vidste eller burde have vidst, at selskabet ved at deltage i club Italia tog del i en samlet plan, der omfattede forskellige niveauer, og som havde til formål at stabilisere markedet for forspændingsstål på paneuropæisk niveau for at undgå prisfald (650. betragtning til den anfægtede afgørelse og præmis 129 ovenfor). Det var dermed først på et senere stadium end for de øvrige virksomheder, at SLM fik kendskab til den enkelte overtrædelse, som Kommissionen lægger selskabet til last.

320 Dette særlige forhold, som er nævnt i den anfægtede afgørelse, skal ligeledes tages i betragtning på stadiet for fastlæggelsen af bødens størrelse, eftersom SLM's situation herved adskiller sig fra situationen for de øvrige virksomheder, der er blevet pålagt en sanktion i nærværende sag, såsom Redaelli, der har deltaget i club Italia siden klubbens etablering, eller som havde kendskab til alle aspekter af den enkelte overtrædelse. Det bør dog bemærkes, at SLM's situation er ligeså forskellig fra situationen for de tre virksomheder, for hvilke Kommissionen har taget i betragtning, at de på et sent tidspunkt fik kendskab til den paneuropæiske dimension af overtrædelsen. Socitrel, Proderac og Fapricela, der var aktive i club España, fik først kendskab til den samlede plan i maj 2001, og ikke som SLM i november 1999. Det skal ligeledes bemærkes, at SLM ikke blot fik kendskab til den paneuropæiske dimension af overtrædelsen, men selskabet deltog også efterfølgende fuldt ud i overtrædelsen.

Omstændighederne ved deltagelsen i club Europe og de øvrige arrangementer

321 Det er ubestridt, at SLM ikke deltog i aftalen vedrørende syd, i club España, i koordineringen vedrørende kunden Addtek eller i club Zurich, der var forgængeren for club Europe.

322 Hvad angår club Europe skal det bemærkes, at SLM's deltagelse i dette aspekt af den enkelte overtrædelse kun blev lagt til grund for perioden fra den 11. september 2000 til den 19. september 2002, hvilket svarer til en periode, hvor SLM begyndte at have de nødvendige tilladelser til at markedsføre forspændingsstål i visse stater, der var genstand for club Europe, og hvor der blev ført drøftelser med club Italia om omfanget af de kvoter, der kunne indrømmes de italienske eksportører.

323 Det fremgår af det foregående, at SLM's deltagelse i overtrædelsen ikke var ensartet, men progressiv. SLM deltog først alene i club Italia, fra april 1997 til slutningen af november 1999, fik kendskab til den paneuropæiske dimension af den enkelte overtrædelse fra december 1999 og deltog derefter i club Europe fra september 2000 til september 2002.

324 Denne konstatering udgør et element, der burde være taget i betragtning af Kommissionen ved bedømmelsen af den sanktion, der skal pålægges SLM.

325 Det skal dog ligeledes bemærkes, at en sådan konstatering ikke indebærer, at SLM's deltagelse i overtrædelsen er så begrænset, som sagsøgerne har hævdet. Det fremgår således af sagens akter, at fra 2000 var SLM's rolle inden for club Italia, bl.a. hvad angår drøftelserne med club Europe med henblik på at fastlægge eksportkvoter, sammenlignelig med den rolle, som hovedaktørerne i club Italia, dvs. Redaelli, Itas, CB, ITC og Tréfileurope, spillede.

6. *Konklusion*

326 Det fremgår følgelig af det ovenstående, at den sanktion, der er pålagt SLM og til dels Ori Martin, er uforholdsmæssig derved, at den ikke er tilstrækkelig individualiseret, idet Kommissionen ikke tog visse særlige forhold ved situationen for denne virksomhed i betragtning, da den pålagde virksomheden en sanktion ved en bøde på 19,8 mio. EUR før anvendelsen af det lovbestemte loft på 10%.

327 Navnlig tager den sanktion, som Kommissionen pålagde, ikke hensyn til den omstændighed, at SLM først deltog på et sent tidspunkt og alene på en progressiv måde i den enkelte overtrædelse, idet selskabet i det væsentlige begrænsede sig til i første omgang at deltage i de arrangementer, der blev besluttet inden for club Italia med hensyn til det italienske marked. Det tilkom i det foreliggende tilfælde Kommissionen ved beregningen af bødens størrelse at tage i betragtning, at der ikke forelå aftaler, der satte SLM i stand til at foretage salg i visse medlemsstater før et bestemt tidspunkt, og at der ikke forelå elementer, der gav anledning til at antage, at SLM kunne være involveret i kartellet, selv før det begyndte at deltage i møderne i club Italia.

328 Den anfægtede afgørelses artikel 2, nr. 16), skal således annulleres, for så vidt som den pålægger sagsøgerne en uforholdsmæssig sanktion.

329 De konsekvenser, der skal drages af det ovenstående, vil blive undersøgt nedenfor i henhold til Rettens fulde prøvelsesret, hvis udøvelse der er anmodet om i det foreliggende tilfælde.

330 Under disse omstændigheder er der ikke længere anledning til at behandle parternes argumenter vedrørende klagepunktet om en tilsidesættelse af ligebehandlingsprincippet eller klagepunkterne vedrørende en tilsidesættelse af visse bestemmelser i retningslinjerne af 2006, der i det foreliggende tilfælde ikke kan rejse tvivl om resultatet af de ovenstående overvejelser.

D – *Den usædvanligt lange administrative procedure*

1. *Parternes argumenter*

331 SLM har gjort gældende, at den administrative procedure var for lang. I det foreliggende tilfælde varede den administrative procedure mere end otte år, og der forløb seks år mellem kontrolundersøgelserne, der blev foretaget den 19. september 2002, og fremsendelsen af klagepunktsmeddelelsen den 30. september 2008. Kommissionen havde imidlertid fra 2002 kendskab til et stort antal faktiske omstændigheder, som den derefter baserede den anfægtede afgørelse på, og en række virksomheder begyndte hurtigt at samarbejde. For SLM's vedkommende blev proceduren afsluttet for sent på grund af det store antal embedsmænd, der behandlede sagens akter, hvorfor selskabet anmodede Retten om at pålægge Kommissionen at fremsende det en liste med angivelse af antallet af embedsmænd, der havde behandlet sagen mellem 2002 til 2010. Det var efter mere end ti år vanskeligt for SLM at tage stilling til de faktiske omstændigheder, der lægges selskabet til last, ofte på en indirekte måde, på grundlag af håndskrevne dokumenter, der er udarbejdet af andre. Tilsvarende anvendte Kommissionen seks år på at afgøre, om den skulle imødekomme eller give afslag på selskabets anmodning om bødenedsættelse, der blev indgivet den 30. oktober 2002 og givet afslag på den 19. september 2008, hvilket har påvirket SLM's ret til at forberede en forsvarslinje rettidigt, således at det kan sikre den bedst mulige beskyttelse af sine interesser. Som følge af de administrative forsinkelser er SLM blevet forhindret i at forberede et passende forsvar hvad angår de første år af deltagelsen i kartellet, der blev lagt til grund for selskabet (1997 og 1998).

332 Kommissionen har bestridt denne argumentation. For så vidt angår anmodningen om en foranstaltning om bevisoptagelse har Kommissionen bemærket, at det i forhold til sagens kompleksitet ikke er relevant at kende antallet af embedsmænd, der havde ansvaret for sagen.

2. *Rettens bemærkninger*

333 Det skal indledningsvis bemærkes, at SLM har medgivet, at selskabet deltog i overtrædelsen fra 1999. Dette element skal taget i betragtning ved bedømmelsen af virkningerne af en eventuel tilsidesættelse af princippet om en rimelig frist.

334 Overholdelse af en rimelig frist ved gennemførelsen af administrative procedurer på området for konkurrencepolitik udgør et generelt EU-retligt princip, hvis overholdelse EU's retsinstanser sikrer (jf. dom af 19.12.2012, Heineken Nederland og Heineken mod Kommissionen, C-452/11 P, EU:C:2012:829, præmis 97 og den deri nævnte retspraksis).

335 Princippet om en rimelig frist er atter blevet fastslået i artikel 41, stk. 1, i chartret om grundlæggende rettigheder, hvorefter »enhver har ret til at få sin sag behandlet uvildigt, retfærdigt og inden for en rimelig frist af Unionens institutioner og organer« (dom af 5.6.2012, Imperial Chemical Industries mod Kommissionen, T-214/06, Sml., EU:T:2012:275, præmis 284).

336 Rimeligheden af varigheden af proceduren skal vurderes ud fra de særlige omstændigheder, der kendetegner de enkelte sager, herunder sagens baggrund, parternes adfærd under proceduren, hvad der står på spil for de forskellige berørte virksomheder og sagens komplekse karakter (jf. i denne retning dom af 20. april 1999, Limburgse Vinyl Maatschappij m.fl. mod Kommissionen, T-305/94 – T-307/94, T-313/94 – T-316/94, T-318/94, T-325/94, T-328/94, T-329/94 og T-335/94, Sml., EU:T:1999:80, præmis 126) samt i givet fald de oplysninger og begrundelser, som Kommissionen måtte fremkomme med vedrørende de undersøgelser, der er blevet gennemført under den administrative procedure.

337 Domstolen har fastslået, at den administrative procedure kan give anledning til en undersøgelse i to successive faser, som hver har sin egen indre logik. Den første fase, som strækker sig indtil klagepunktsmeddelelsen, har som starttidspunkt den dato, hvor Kommissionen, som udøver sin af EU-lovgiver tildelte kompetence, træffer foranstaltninger, der indebærer kritik for at have begået en overtrædelse, og som skal gøre det muligt for Kommissionen at tage stilling til procedurens tilrettelæggelse. Den anden fase strækker sig fra klagepunktsmeddelelsen til vedtagelsen af den endelige afgørelse. Den skal gøre det muligt for Kommissionen endeligt at tage stilling til den kritiserede overtrædelse (dom af 21.9.2006, Nederlandse Federatieve Vereniging voor de Groothandel op Elektrotechnisch Gebied mod Kommissionen, C-105/04 P, Sml., EU:C:2006:592, præmis 38)

338 Det fremgår af retspraksis, at en tilsidesættelse af princippet om en rimelig frist kan have to typer konsekvenser.

339 Når tilsidesættelsen af en rimelig frist har betydning for udfaldet af proceduren, kan en sådan tilsidesættelse for det første bevirke en annullation af den anfægtede afgørelse (jf. i denne retning dom af 21.9.2006, Technische Unie mod Kommissionen, C-113/04 P, Sml., EU:C:2006:593, præmis 48 og den deri nævnte retspraksis).

340 Det skal præciseres, at hvad angår anvendelsen af konkurrencereglerne kan overskridelsen af en vis rimelig frist kun udgøre en grund til annullation af afgørelser om konstatering af overtrædelser, såfremt det er godtgjort, at tilsidesættelsen af dette princip har påvirket de pågældende virksomheders ret til forsvar. En tilsidesættelse af forpligtelsen til at træffe afgørelse inden for en rimelig frist er bortset fra dette særlige tilfælde uden betydning for gyldigheden af den administrative procedure i henhold til forordning nr. 1/2003 (jf. dom af 16.12.2003, Nederlandse Federatieve Vereniging voor de Groothandel op Elektrotechnisch Gebied og Technische Unie mod Kommissionen, T-5/00 og T-6/00, Sml., EU:T:2003:342, præmis 74 og den deri nævnte retspraksis, som efter appel blev stadfæstet på dette punkt ved dom Nederlandse Federatieve Vereniging voor de Groothandel op Elektrotechnisch Gebied mod Kommissionen, nævnt i præmis 337 ovenfor, EU:C:2006:592, præmis 42 og 43).

341 Overholdelsen af retten til forsvar, hvilket princips grundlæggende karakter er blevet fremhævet flere gange i Domstolens praksis (dom af 9.11.1983, Nederlandsche Banden-Industrie-Michelin mod Kommissionen, 322/81, Sml., EU:C:1983:313, præmis 7), er imidlertid af afgørende betydning i procedurer som den i den foreliggende sag omhandlede, hvorfor det er vigtigt at undgå, at disse rettigheder lider uoprettelig skade på grund af undersøgelsesfasens udstrakte varighed, og at denne varighed kan være til hinder for, at der fremføres beviser til gendrivelse af adfærd, som efter sin art kan medføre, at de berørte virksomheder stilles til ansvar. Af denne grund skal undersøgelsen af, om de er blevet forhindret i at udøve deres ret til forsvar, ikke være begrænset til den fase, hvor denne ret har fuld virkning, nemlig den administrative procedures anden fase. Vurderingen af årsagen til, at retten til forsvar eventuelt er blevet tilsidesat, skal foretages for hele proceduren og dennes samlede varighed (dom Nederlandse Federatieve Vereniging voor de Groothandel op Elektrotechnisch Gebied mod Kommissionen, nævnt i præmis 337 ovenfor, EU:C:2006:592, præmis 50).

342 Når tilsidesættelsen af en rimelig frist er uden betydning for udfaldet af proceduren, kan en sådan tilsidesættelse foranledige Retten til inden for rammerne af sin fulde prøvelsesret i tilstrækkelig grad at opveje tilsidesættelsen som følge af overskridelsen af den rimelige frist for den administrative procedure ved at nedsætte den pålagte bøde (jf. i denne retning dom Technische Unie mod Kommissionen, nævnt i præmis 339 ovenfor, EU:C:2006:593, præmis 202-204, og dom af 16.6.2011, Heineken Nederland og Heineken mod Kommissionen, T-240/07, Sml., EU:T:2011:284, præmis 429 og 434, som efter appel blev stadfæstet ved dom Heineken Nederland og Heineken mod Kommissionen, nævnt i præmis 334 ovenfor, EU:C:2012:829, præmis 100).

343 Det følger af det foregående, at for at en administrativ procedure, der har varet i lang tid, kan udgøre en tilsidesættelse af princippet om en rimelig frist, skal denne varighed betegnes som uforholdsmæssig lang.

344 I den foreliggende sag bestod den administrative procedure af fire på hinanden følgende faser, hvoraf den første fase lå tidsmæssigt forud for klagepunktsmeddelelsen, og de tre efterfølgende faser lå efter denne meddelelse.

345 Den første fase begyndte den 9. januar 2002 med Bundeskartellamts fremsendelse til Kommissionen af de dokumenter, der er nævnt i præmis 23 ovenfor, og sluttede den 30. september 2008 med vedtagelsen af klagepunktsmeddelelsen.

346 Derefter begyndte den anden fase (jf. præmis 33-39 ovenfor), hvilken sluttede med vedtagelsen af den oprindelige afgørelse den 30. juni 2010.

347 Efter anlæggelse af en række søgsmål (nævnt i præmis 10 ovenfor) vedtog Kommissionen den 30. september 2010 en første ændringsafgørelse (jf. præmis 4 ovenfor) med henblik på at korrigere diverse fejl, som den havde konstateret i den oprindelige afgørelse, hvilket afsluttede den tredje fase af den administrative procedure.

348 Endelig afsluttedes den 4. april 2011 den fjerde fase af den administrative procedure med Kommissionens vedtagelse af den anden ændringsafgørelse, hvormed den indvilligede i at indrømme dels ArcelorMittal, ArcelorMittal Verderio, ArcelorMittal Fontaine og ArcelorMittal Wire France, dels SLM Ori Martin en nedsættelse af den pålagte bøde (jf. præmis 6 ovenfor).

349 Det skal anføres, at det foreliggende anbringende kun vedrører de to første faser af den administrative procedure.

350 Den 17. december 2013 tilstillede Retten inden for rammerne af foranstaltningerne med henblik på sagens tilrettelæggelse artikel 64 i procesreglementet af 2. maj 1991 Kommissionen et skriftligt spørgsmål med henblik på at opnå en detaljeret beskrivelse af de skridt, som den havde taget efter kontrolundersøgelserne, der fandt sted den 19. og den 20. september 2002, og indtil vedtagelsen af den oprindelige afgørelse.

351 Kommissionen efterkom denne opfordring ved dokument indleveret til Rettens Justitskontor den 28. februar 2014.

352 Rettens Justitskontor fremsendte en kopi af Kommissionens svar til sagsøgerne.

353 Kommissionen har i sit svar redegjort deltaljeret og overbevisende for de opgaver, den har opfyldt under hele den administrative procedure, og grundene til, at proceduren varede fra 2002 til 2010.

354 Flere faktorer forklarer varigheden af den administrative procedure i den foreliggende sag.

355 Der skal herved tages hensyn til varigheden af kartellet (mere end 18 år), dets geografiske vide udstrækning (kartellet vedrørte størstedelen af medlemsstaterne), kartellets geografiske og tidsmæssige tilrettelæggelse (de forskellige klubber), antallet af møder, som fandt sted i de forskellige klubber (mere end 500), antallet af berørte virksomheder (17), antallet af anmodninger om bødenedsættelse og det særligt store antal dokumenter, der i den forbindelse blev indhentet under kontrolundersøgelserne og udarbejdet på flere sprog, og som skulle undersøges af Kommissionen, de mange supplerende begæringer om oplysninger, som Kommissionen fremsendte til de forskellige berørte selskaber, efterhånden som kendskabet til kartellet udviklede sig, antallet af adressater for klagepunktsmeddelelsen (mere end 40), antallet af processprog (8) og de mange anmodninger vedrørende betalingsevne (14).

356 Det skal desuden bemærkes, at SLM ikke har godtgjort, hvordan selskabets ret til forsvar er blevet tilsidesat som følge af sagens varighed. Det herom anførte er irrelevant. Det af SLM anførte om, at selskabet blev forhindret i at forberede et passende forsvar hvad angår de første år af deltagelsen i

kartellet, der blev lagt til grund for selskabet (1997 og 1998), kan kun tilskrives SLM selv, eftersom selskabet fra efteråret 2002 var underrettet om den undersøgelse, som Kommissionen foretog vedrørende det kartel, som SLM blev foreholdt at have deltaget i. Hvad angår den omstændighed, at SLM på et sent tidspunkt modtog en besvarelse af sin anmodning om bødenedsættelse, gælder tilsvarende, at den tid, som Kommissionen brugte på sin besvarelse, burde have foranlediget SLM til at tage sine forholdsregler og opbygge sin forsvarslinje så hurtigt som muligt efter iværksættelsen af undersøgelsen i efteråret 2002. Hvad angår SLM's angivelige vanskeligheder ved at tage stilling til de faktiske omstændigheder, der lægges selskabet til last, som følge af den tid, der er gået, er der tale om et forhold, der i modsætning til det af SLM anførte burde have foranlediget selskabet til at handle hurtigt og ikke vente på, at beviser og personer skulle dukke op.

357 På baggrund af oplysningerne fremlagt af Kommissionen, der vidner om sagens særlige kompleksitet, må det konkluderes, at proceduren uanset den lange varighed ikke kan betegnes som uforholdsmæssig lang. Kommissionen har følgelig ikke tilsidesat en rimelig frist, hvorfor dette anbringende skal forkastes.

E – *Den omstændighed, at moderselskabet tilregnes ansvaret for overtrædelsen*

358 Ori Martin har gjort gældende, at Kommissionen med urette har holdt selskabet solidarisk ansvarlig for en del af overtrædelsen, hvilket, ifølge det anførte i 862.-875. betragtning til den anfægtede afgørelse, fremgår af formodningen for en afgørende indflydelse, som følger af den omstændighed, at Ori Martin ejede næsten hele kapitalen i SLM mellem den 1. januar 1999 og den 19. september 2002 (jf. præmis 132 ovenfor).

1. *Parternes argumenter*

359 For det første har Ori Martin gjort gældende, at henset til, at de elementer, der er fremført for at afkræfte formodningen for reel udøvelse af en afgørende indflydelse, var en relevans, har Kommissionen gjort en enkel formodning til en uafkræftelig formodning. Dette er i strid med artikel 101 TEUF, princippet om personligt ansvar, princippet om straffens personalitet og princippet om begrænset ansvar, der regulerer selskabsretten. Afkræftelsen af formodningen må ikke kræve, at der føres bevis for, at det er umuligt for moderselskabet at udøve en afgørende indflydelse på datterselskabet, men alene et bevis for, at denne indflydelse ikke er udøvet.

360 Den omstændighed, at Ori Martin i det foreliggende tilfælde i sin egenskab af aktionær havde en interesse og en rolle med hensyn til SLM i forhold til at beskytte sine finansielle interesser (874. betragtning til den anfægtede afgørelse), er ikke tilstrækkelig til at tilregne selskabet den af SLM udviste ulovlige adfærd. En sådan interesse er blot den sædvanlige følge af ejerskabet af en del af kapitalen i et selskab, uden at der i øvrigt nødvendigvis er tale om hele eller størstedelen af denne kapital. En overtrædelse kan i princippet ikke tilregnes en person, der ikke har begået overtrædelsen, eller denne overtrædelse kan under alle omstændigheder ikke tilregnes den pågældende, medmindre dette forinden udtrykkeligt er fastsat i en regel. Kommissionen skal bevise, at Ori Martin har haft til hensigt ved sin egen adfærd at bidrage til de fælles mål, deltagerne som helhed har fulgt, og at selskabet havde kendskab til de konkrete handlinger, som de øvrige virksomheder har planlagt eller foretaget med de samme mål for øje, eller at det med rimelighed havde kunnet forudse dem og været indstillet på at løbe den dermed forbundne risiko.

361 For det andet har Ori Martin anført, at de elementer, der er fremført for at afkræfte formodningen, er relevante i det foreliggende tilfælde. Ori Martin har altid optrådt som holdingselskab, og dets deltagelse i SLM var alene af finansiel karakter. Ori Martin har aldrig direkte udøvet virksomhed i forspændingsstålsektoren. Selskabet var således ikke involveret i SLM's ulovlige adfærd. Ori Martin har ikke eller kunne ikke have haft kendskab til SLM's konkurrencebegrænsende adfærd. Navnlig greb Ori Martin aldrig ind i SLM's strategiske valg eller investeringsafgørelser. Ori Martin har hverken

operationel struktur eller ansatte. De tre medlemmer af dens bestyrelse har ikke noget kendskab til stålsektoren. Den omstændighed, at Ori Martin ikke har grebet ind i SLM, er godtgjort ved referaterne fra bestyrelsesmøder og aktionærernes generalforsamling. Det var kun lejlighedsvis, at SLM henvendte sig til Ori Martin-koncernen for at købe valstråd (2% af købene i perioden 1995-2001). Ori Martin har endvidere påberåbt sig, at der ikke var »informationsstrømme« mellem selskabet og SLM. Desuden handlede den fysiske person, der var involveret i kartellet på SLM's vegne, på eget initiativ og helt selvstændigt. Den pågældende har aldrig spillet den mindste rolle hos Ori Martin.

362 For det tredje har Ori Martin gjort gældende, at Kommissionen i den anfægtede afgørelse ikke angav grundene til, at den omstændighed, at SLM ikke havde en forpligtelse til at stå til ansvar over for Ori Martin, ikke udgjorde et element, der kunne godtgøre, at SLM handlede selvstændigt. Henset til de beviser, der blev forelagt under den administrative procedure, burde Kommissionen have konkluderet, at SLM's adfærd ikke kunne tilregnes Ori Martin, idet det var helt udelukket, at førstnævnte selskab havde udøvet nogen indflydelse på datterselskabet. Disse beviser blev i det foreliggende tilfælde bedømt eller forkastet, uden at der blev foretaget en samlet bedømmelse, eller forkastet i så generelle vendinger, at det ikke var muligt at erkende hvorfor.

363 Kommissionen har bestridt denne argumentation. Ori Martin har ikke henvist til noget element, der gør det muligt at afkræfte formodningen for, at der er udøvet en afgørende indflydelse. Hvad angår den profil, som Ori Martins bestyrelsesmedlemmer har, og indholdet af referaterne fra Ori Martins bestyrelsesmøder og generalforsamlinger har Kommissionen gjort gældende, at da disse elementer ikke blev påberåbt i besvarelsen af klagepunktsmeddelelsen, men alene i stævningen, kan Ori Martin ikke påberåbe sig dem for at anfægte den bedømmelse, der er foretaget i den anfægtede afgørelse.

2. *Rettens bemærkninger*

364 Det fremgår af sagens akter, at Ori Martin ejede 100% af kapitalen i sit datterselskab SLM mellem den 1. januar 1999 og den 31. oktober 2001. Det fremgår ligeledes af sagens akter, at Ori Martin direkte ejede 98% af dette datterselskab og indirekte ejede 2% af dette datterselskab gennem Ori Martin Lux SA mellem den 1. november 2001 og den 19. september 2002 (867. betragtning til den anfægtede afgørelse).

365 Det fremgår desuden af den anfægtede afgørelse, at Kommissionen lagde til grund, at Ori Martin havde udøvet en afgørende indflydelse på SLM fra den 1. januar 1999 til den 19. september 2002, på grundlag af den omstændighed, at SLM var 100% eller næsten 100% ejet af Ori Martin i denne periode (868. betragtning til den anfægtede afgørelse).

366 Selv om den relation, der forener Ori Martin, moderselskabet, med SLM, datterselskabet, ikke er bestridt i nærværende sag, er dette ikke tilfældet med de konsekvenser, som Kommissionen drager heraf. Ori Martin har således nedlagt påstand om annullation af den anfægtede afgørelse, for så vidt som den tilregner Ori Martin ansvaret for SLM's ulovlige adfærd i nævnte periode. Denne tilregnelse er urigtig af de følgende grunde.

367 På det principielle plan har Ori Martin gjort gældende, at Kommissionen gengav arten og rækkevidden af formodningen for reel udøvelse af en afgørende indflydelse, som den er fastsat i retspraksis, urigtigt, idet Kommissionen lagde til grund, at henvisningen til moderselskabets næsten eksklusive ejerskab af et datterselskab er tilstrækkelig til, at det ikke skal godtgøres, at der reelt er udøvet en sådan indflydelse. Kommissionen kan ikke begrænse sig til at konstatere, at moderselskabet er aktionær for at tilregne det datterselskabets adfærd. Kommissionen skal bevise, at Ori Martin ligeledes var ansvarlig på den ene eller den anden måde ved at have til hensigt ved sin egen adfærd at bidrage til overtrædelsen eller ved ikke at kunne se bort fra overtrædelsen.

368 Ori Martin har i denne forbindelse dels påberåbt sig en tilsidesættelse af artikel 101 TEUF, af princippet om personligt ansvar og af princippet om straffens personalitet, hvorefter en omstændighed ikke kan tilregnes en person, der ikke har begået den, dels en tilsidesættelse af princippet om juridiske personer og begrænset ansvar, som inden for Unionen er anerkendt i selskabsretten, og som har til formål at begrænse ansvaret til det selskab, som står bag de omstændigheder, der ligger til grund for dette ansvar, og ikke til den koncern, som den er en del af.

369 På det praktiske plan har Ori Martin anført, at Kommissionen ikke foretog en korrekt bedømmelse af de forskellige beviser, der er påberåbt under den administrative procedure, som, hvis de var blevet behørigt vurderet, ville have påvist, at Ori Martin ikke kunne udøve en afgørende indflydelse på SLM's adfærd. Denne påvisning styrkes desuden af de supplerende argumenter, der er fremført for Retten i denne henseende.

370 Ori Martin har i denne forbindelse anført, at Kommissionen foretog en urigtig bedømmelse af de faktiske omstændigheder i det foreliggende tilfælde samt tilsidesatte begrundelsespligten, ligebehandlingsprincippet og princippet om god forvaltningsskik.

a) Formodningen for reel udøvelse af en afgørende indflydelse

371 Idet Ori Martin har gjort gældende, at Kommissionen for at godtgøre, at der foreligger en virksomhed som omhandlet i EU-retten, skulle have påvist, at moderselskabet reelt udøvede en sådan afgørende indflydelse, som Ori Martin kunne have som følge af den andel af kapitalen, som selskabet ejede i sit datterselskab, og at det var tilstrækkeligt, at Ori Martin beviste, at denne indflydelse ikke er blevet udøvet, for at afkræfte formodningen, uden at selskabet skulle bevise, at det var umuligt for det at udøve en sådan indflydelse (jf. præmis 359 ovenfor), har Ori Martin misforstået arten og rækkeviden af formodningen, som fastsat i retspraksis i et sådant tilfælde.

372 I henhold til fast praksis omfatter begrebet virksomhed således enhver enhed, som udøver økonomisk virksomhed, uanset denne enheds retlige status og dens finansieringsmåde. Domstolen har herved præciseret dels, at begrebet virksomhed i denne kontekst skal forstås som en økonomisk enhed, også når denne økonomiske enhed juridisk set udgøres af flere fysiske eller juridiske personer, dels, at når en sådan økonomisk enhed overtræder konkurrencereglerne, påhviler det den ifølge princippet om personligt ansvar at stå til regnskab for overtrædelsen (jf. dom af 10.9.2009, Akzo Nobel m.fl. mod Kommissionen, C-97/08 P, Sml., EU:C:2009:536, præmis 54-56 og den deri nævnte retspraksis, af 29.9.2011, Elf Aquitaine mod Kommissionen, C-521/09 P, Sml., EU:C:2011:620, præmis 53 og den deri nævnte retspraksis, og af 11.7.2013, Kommissionen mod Stichting Administratiekantoor Portielje, C-440/11 P, Sml., EU:C:2013:514, præmis 36 og 37 og den deri nævnte retspraksis).

373 Hvad angår spørgsmålet, under hvilke omstændigheder en juridisk person, som ikke er det selskab, som har begået overtrædelsen, kan sanktioneres, følger det ligeledes af fast retspraksis, at et datterselskabs adfærd kan tilregnes moderselskabet, bl.a. når datterselskabet, selv om det er en selvstændig juridisk person, ikke frit bestemmer sin adfærd på markedet, men i det væsentlige følger instrukser fra moderselskabet, navnlig under hensyn til de økonomiske, organisatoriske og juridiske forbindelser mellem disse to juridiske enheder (domme Akzo Nobel m.fl. mod Kommissionen, nævnt i præmis 373 ovenfor, EU:C:2009:536, præmis 58, Elf Aquitaine mod Kommissionen, nævnt i præmis 372 ovenfor, EU:C:2011:620, præmis 54, og Kommissionen mod Stichting Administratiekantoor Portielje og Gosselin Group, nævnt i præmis 372 ovenfor, EU:C:2013:514, præmis 38).

374 I en sådan situation, hvor moderselskabet og datterselskabet er en del af samme økonomiske enhed og således udgør én virksomhed i artikel 101 TEUF's forstand, kan Kommissionen rette en afgørelse, hvorved der pålægges bøder, til moderselskabet, uden at der kræves en konstatering af, at sidstnævnte var personligt impliceret i overtrædelsen (domme Akzo Nobel m.fl. mod Kommissionen, nævnt i

præmis 372 ovenfor, EU:C:2009:536, præmis 59, Elf Aquitaine mod Kommissionen, nævnt i præmis 372 ovenfor, EU:C:2011:620, præmis 55, og Kommissionen mod Stichting Administratiekantoor Portielje og Gosselin Group, nævnt i præmis 372 ovenfor, EU:C:2013:514, præmis 39).

375 Domstolen har i denne forbindelse præciseret, at i det særlige tilfælde, hvor et moderselskab ejer hele eller størstedelen af kapitalen i sit datterselskab, som har overtrådt Unionens konkurrenceregler, foreligger der en afkræftelig formodning for, at nævnte moderselskab reelt har udøvet en afgørende indflydelse på datterselskabet (herefter »formodningen for reel udøvelse af en afgørende indflydelse«) (domme Akzo Nobel m.fl. mod Kommissionen, nævnt i præmis 372 ovenfor, EU:C:2009:536, præmis 60, Elf Aquitaine mod Kommissionen, nævnt i præmis 372 ovenfor, EU:C:2011:620, præmis 56, og Kommissionen mod Stichting Administratiekantoor Portielje og Gosselin Group, nævnt i præmis 372 ovenfor, EU:C:2013:514, præmis 40).

376 Det er under disse omstændigheder tilstrækkeligt, at Kommissionen beviser, at hele eller næsten hele selskabskapitalen i et datterselskab ejes af moderselskabet, for at formode, at moderselskabet udøver en afgørende indflydelse på dette datterselskabs handelspolitik. Kommissionen vil derefter være i stand til at anse moderselskabet for solidarisk ansvarligt for betaling af den bøde, som er pålagt datterselskabet, medmindre dette moderselskab, som det påhviler at afkræfte den pågældende formodning, fører tilstrækkelige beviser med henblik på at bevise, at dets datterselskab optræder selvstændigt på markedet (domme Akzo Nobel m.fl. mod Kommissionen, nævnt i præmis 372 ovenfor, EU:C:2009:536, præmis 61, Elf Aquitaine mod Kommissionen, nævnt i præmis 372 ovenfor, EU:C:2011:620, præmis 57, og Kommissionen mod Stichting Administratiekantoor Portielje og Gosselin Group, nævnt i præmis 372 ovenfor, EU:C:2013:514, præmis 41).

377 Formodningen for reel udøvelse af en afgørende indflydelse har bl.a. til formål at skabe en balance mellem vigtigheden af, på den ene side, målet om at bekæmpe adfærd, der strider imod konkurrencereglerne, især artikel 101 TEUF, og at hindre gentagelse heraf og, på den anden side, kravene i visse generelle EU-retlige principper, såsom bl.a. princippet om uskyldsformodning, princippet om straffens personalitet, retssikkerhedsprincippet samt princippet om retten til forsvar, herunder princippet om parternes processuelle ligestilling. Det er bl.a. af denne grund, at formodningen er afkræftelig (dom Elf Aquitaine mod Kommissionen, nævnt i præmis 372 ovenfor, EU:C:2011:620, præmis 59).

378 Det skal i øvrigt bemærkes, at denne formodning bygger på konstateringen af, at et selskab, som ejer hele kapitalen i et datterselskab, bortset fra helt ekstraordinære omstændigheder, alene i lyset af denne kapitalandel kan udøve en afgørende indflydelse på dette datterselskabs adfærd, samt at en manglende effektiv udøvelse af en sådan indflydelse normalt kan undersøges mest hensigtsmæssigt i den virksomhedssfære, i forhold til hvilken formodningen eksisterer (dom Elf Aquitaine mod Kommissionen, nævnt i præmis 372 ovenfor, EU:C:2011:620, præmis 60).

379 Hvis det under disse omstændigheder var tilstrækkeligt for den berørte part at afkræfte nævnte formodning ved at fremføre enkle påstande, der ikke var underbyggede, ville formodningen stort set ikke have den tilsigtede virkning (dom Elf Aquitaine mod Kommissionen, nævnt i præmis 372 ovenfor, EU:C:2011:620, præmis 61).

380 Det fremgår ligeledes af retspraksis, at en formodning, selv om den er vanskelig at afkræfte, holdes inden for rimelige grænser, når den står i rimeligt forhold til det forfulgte mål, når der er mulighed for at føre modbevis, og retten til forsvar er sikret (dom Elf Aquitaine mod Kommissionen, nævnt i præmis 372 ovenfor, EU:C:2011:620, præmis 62 og den deri nævnte retspraksis).

381 Det fremgår ligeledes af retspraksis, at med henblik på at fastslå, om et datterselskab selvstændigt bestemmer sin adfærd på markedet, skal der tages hensyn til alle de faktorer, der er relevante for de økonomiske, organisatoriske og juridiske forbindelser mellem dette datterselskab og moderselskabet,

der kan variere efter de enkelte tilfælde, og som derfor ikke kan opregnes udtømmende (domme Akzo Nobel m.fl. mod Kommissionen, nævnt i præmis 372 ovenfor, EU:C:2009:536, præmis 74, Elf Aquitaine mod Kommissionen, nævnt i præmis 372 ovenfor, EU:C:2011:620, præmis 58, og Kommissionen mod Stichting Administratiekantoor Portielje og Gosselin Group, nævnt i præmis 372 ovenfor, EU:C:2013:514, præmis 60).

382 Heraf følger som bemærket ovenfor, at i særlige tilfælde, hvor – som i det foreliggende tilfælde – et moderselskab ejer hele eller størstedelen af kapitalen i sit datterselskab, som anses for at have overtrådt Unionens konkurrenceregler, foreligger der en afkræftelig formodning for, at nævnte moderselskab reelt har udøvet en afgørende indflydelse på datterselskabet.

383 I modsætning til det, som Ori Martin har gjort gældende (jf. præmis 360 ovenfor), gælder, at når et moderselskab og dets datterselskab er del af én virksomhed som omhandlet i artikel 101 TEUF, er det ikke nødvendigvis blot tilskyndelsen til overtrædelsen i forholdet mellem moderselskabet og datterselskabet, og endnu mindre førstnævntes inddragelse i den nævnte overtrædelse, som bemyndiger Kommissionen til at rette den afgørelse, hvorved der pålægges bøder, til moderselskabet, men den omstændighed, at de berørte selskaber udgør én virksomhed i artikel 101 TEUF's forstand (dom Elf Aquitaine mod Kommissionen, nævnt i præmis 372 ovenfor, EU:C:2011:620, præmis 88, jf. ligeledes præmis 374 ovenfor).

384 Kommissionen er endvidere ikke forpligtet til – med henblik på at lade formodningen for reel udøvelse af en afgørende indflydelse i et givent tilfælde gælde – at fremlægge yderligere indicier i forhold til dem, der beviser, at denne formodning er gældende og finder anvendelse (jf. dom Elf Aquitaine mod Kommissionen, nævnt i præmis 372 ovenfor, EU:C:2011:620, præmis 80 og den deri nævnte retspraksis).

385 Henset til den nævnte retspraksis må det fastslås, at Kommissionen med rette kunne påberåbe sig formodningen for reel udøvelse af en afgørende indflydelse i betragtning af den omstændighed, at Ori Martin ejede hele eller størstedelen af kapitalen i SLM fra den 1. januar 1999 til den 19. september 2002, uden at den behøvede at påberåbe sig andre elementer i denne henseende.

386 Det skal endvidere bemærkes, at henset til den nævnte formodnings afkræftelige karakter fører den ikke til, at der automatisk pålægges moderselskabet, som ejer hele aktiekapitalen i dets datterselskab, ansvar, hvilket ville være imod princippet om det individuelle ansvar, som EU-konkurrenceretten hviler på (jf. i denne retning dom af 20.1.2011, General Química m.fl. mod Kommissionen, C-90/09 P, Sml., EU:C:2011:21, præmis 51 og 52).

387 Ori Martin kan heller ikke hævde, at princippet om straffens personalitet er blevet tilsidesat i det foreliggende tilfælde. I henhold til dette princip, der finder anvendelsen i enhver administrativ procedure, som kan føre til sanktioner i medfør af EU-konkurrencereglerne, kan en virksomhed kun pålægges sanktioner for omstændigheder, der kan lægges virksomheden individuelt til last. Dette princip skal imidlertid forliges med virksomhedsbegrebet. Som bemærket ovenfor i præmis 383 er det ikke tilskyndelsen til overtrædelsen i forholdet mellem moderselskabet og datterselskabet, og endnu mindre førstnævntes inddragelse i den nævnte overtrædelse, som bemyndiger Kommissionen til at rette den afgørelse, hvorved der pålægges bøder, til moderselskabet, men den omstændighed, at de berørte selskaber udgør én virksomhed i artikel 101 TEUF's forstand (jf. i denne retning dom af 13.7.2011, General Technic-Otis m.fl. mod Kommissionen, T-141/07, T-142/07, T-145/07 og T-146/07, Sml., EU:T:2011:363, præmis 70 ff., stadfæstet ved appel).

388 Ori Martins argumentation, hvorefter Kommissionen, idet den holdt selskabet solidarisk ansvarlig, tilsidesatte det princip om begrænset ansvar, der følger af selskabsretten inden for Unionen, skal ligeledes forkastes. Det begrænsede ansvar for selskaber har således i det væsentlige til formål at skabe et loft for selskabernes finansielle ansvar og ikke at forhindre, at en virksomhed, der har begået en overtrædelse af konkurrencebestemmelserne, pålægges en sanktion gennem de juridiske enheder, der

udgør virksomheden, og navnlig det selskab, der har begået overtrædelsen og dets moderselskab, særligt når sidstnævnte ejer størstedelen af kapitalen i datterselskabet, og det ikke er i stand til at afkræfte formodningen for reel udøvelse af en afgørende indflydelse på nævnte datterselskab.

389 De af Ori Martin fremsatte klagepunkter på dette punkt skal dermed forkastes.

390 Da Ori Martin i det foreliggende tilfælde ejede hele eller størstedelen af kapitalen i SLM, påhviler det førstnævnte selskab at fremføre tilstrækkelige beviser, der kan godtgøre, at dets datterselskab forholdt sig selvstændigt på markedet, for at afkræfte formodningen for reel udøvelse af en afgørende indflydelse. Det skal dermed undersøges, om de elementer, som Ori Martin har fremført til støtte for sin påvisning, kan afkræfte nævnte formodning.

b) De beviser, der er påberåbt for at afkræfte formodningen

391 I henhold til retten til en effektiv domstolsbeskyttelse, der er fastsat i bl.a. chartret om grundlæggende rettigheder, som i overensstemmelse med artikel 6, stk. 1, TEUF har samme værdi som traktaterne, påhviler det Retten at sikre, at de forskellige elementer, der er påberåbt af en person, som er genstand for en sanktion, for at afkræfte formodningen for reel udøvelse af en afgørende indflydelse, undersøges behørigt.

392 Det skal i denne henseende som svar til Kommissionen, der har anført, at idet angivelserne om den profil, som Ori Martins bestyrelsesmedlemmer har, og indholdet af referaterne fra Ori Martins bestyrelsesmøder og generalforsamlinger ikke er blevet påberåbt i besvarelsen af klagepunktsmeddelelsen, men kun i stævningen, kan Ori Martin ikke gøre disse forhold gældende for at anfægte den ansvarstilregnelse, der er foretaget i den anfægtede afgørelse (jf. præmis 363 ovenfor), bemærkes, at EU-retten ikke indeholder nogen bestemmelse, der pålægger adressaten for en klagepunktsmeddelelse at bestride dens forskellige faktiske eller retlige omstændigheder i løbet af den administrative procedure for ikke at blive afskåret fra at gøre dette senere under den retslige procedure (dom af 1.7.2010, Knauf Gips mod Kommissionen, C-407/08 P, Sml., EU:C:2010:389, præmis 89).

393 Selv om en virksomheds udtrykkelige eller stiltiende erkendelse af faktiske eller retlige omstændigheder under den administrative procedure for Kommissionen kan tjene som yderligere bevismiddel ved sagens vurdering, kan den nemlig ikke begrænse selve den adgang til at anlægge sag for Retten, som en fysisk eller juridisk person råder over i henhold til artikel 263, stk. 4, TEUF (dom Knauf Gips mod Kommissionen, nævnt i præmis 392 ovenfor, EU:C:2010:389, præmis 90).

394 Det er i denne sammenhæng, at de forskellige elementer, som Ori Martin har påberåbt sig for at afkræfte formodningen for reel udøvelse af en afgørende indflydelse, skal undersøges.

395 For det første har Ori Martin gjort gældende, at selskabet altid har optrådt som holdingselskab, og at dets deltagelse i SLM alene var af finansiel karakter. Dette er imidlertid ikke tilstrækkeligt til at afkræfte den formodning, der er affødt af den omstændighed, at Ori Martin ejede hele eller størstedelen af SLM's kapital.

396 I sammenhæng med en koncern af selskaber er et holdingselskab, der bl.a. koordinerer de finansielle investeringer inden for koncernen, således et selskab, som kan samle deltagerne i forskellige selskaber, og hvis funktion er at sikre en enhed i ledelsen (jf. i denne retning dom af 8.10.2008, Schunk og Schunk Kohlenstoff-Technik mod Kommissionen, T-69/04, Sml., EU:T:2008:415, præmis 63, af 13.7.2011, Shell Petroleum m.fl. mod Kommissionen, T-38/07, Sml., EU:T:2011:355, præmis 70, og af 29.6.2012, E.ON Ruhrgas og E.ON mod Kommissionen, T-360/09, Sml., EU:T:2012:332, præmis 283).

397 I det foreliggende tilfælde fremgår det af udskrift af Luxembourgs handels- og selskabsregister og af selskabets stiftelsesdokument, som er fremsendt af Ori Martin til støtte for selskabets opfattelse, at selskabet er et aktieselskab i henhold til luxembourgsk ret, som blev dannet den 4. december 1998, og som har en kapital på 44 mio. EUR, hvilket er et anseligt beløb (minimumsstørrelsen af kapitalen for et aktieselskab i Luxembourg er 31 000 EUR). Denne kapital svarer til den værdi, som er blevet tillagt det bidrag i naturalier, som de tre aktionærer indskød ved dannelsen af selskabet, dvs. værdipapirer, der repræsenterer 90% af kapitalen i Ori Martin SpA og 100% af kapitalen i Finoger SpA (de to selskaber, der ejer SLM).

398 Selv om det lægges til grund, at Ori Martin hverken havde operationel struktur eller ansatte, som selskabet har hævdet – det havde dog et repræsentationskontor i Lugano (Schweiz) (jf. bilag 6, side 674) – forholder det sig ikke desto mindre således, at der ikke er tale om et fantomselskab, et tomt selskab, men om et selskab, der var tiltænkt en præcist formuleret rolle inden for selskabskoncernen Ori Martin som holdingselskab efter luxembourgsk ret.

399 Desuden fremgår det af artikel 2 i stiftelsesdokumentet, at Ori Martin havde følgende selskabsformål: »Selskabet har til formål at foretage tegninger, erhverve kapitalandele, forestå finansiering og varetage finansielle interesser under enhver form, i ethvert selskab eller holdingselskab, ethvert eller enhver luxembourgsk eller udenlandsk konsortium eller virksomhedskoncern samt forvaltning af de midler, det stilles til rådighed, og kontrol, styring og forøgelse af selskabets kapitalandele.«

400 Ori Martin har påberåbt sig denne vedtægtsbestemmelse i sin besvarelse af klagepunktsmeddelelsen for at gøre gældende, at det blot er et »selskab, der forvalter kapitalinteresser«. Det må imidlertid fastslås, at selskabets formål indebærer såvel erhvervelse af kapitalandele som forvaltning af de midler, det stilles til rådighed, men også »kontrol, styring og forøgelse af selskabets kapitalandele«. Det følger af denne bestemmelse, at Ori Martins deltagelse i et selskab dermed ikke er en passiv deltagelse fra en ikke-interesseret aktionærs side. Tværtimod er Ori Martin i henhold til vedtægten forpligtet til at kontrollere, styre og forøge selskabets kapitalandele, hvilket indebærer aktive skridt og ikke passivitet hvad angår opfølgningen på disse kapitalandele.

401 Ori Martin har desuden gjort gældende, at det fremgår af den profil, som de tre bestyrelsesmedlemmer har, at de var udpeget med henblik på en udelukkende finansiel forvaltning af selskabet, uden at det var tanken, at de skulle have mulighed for at gribe ind i driften af datterselskaberne. Disse bestyrelsesmedlemmer har endvidere ikke et kendskab til forspændingsstålsektoren, der ville have givet dem mulighed for effektivt at gribe ind. En gennemgang af referaterne fra selskabets bestyrelsesmøder og aktionærernes generalforsamling bekræfter dette.

402 Det fremgår imidlertid af resolutioner fra Ori Martins stiftende generalforsamling (bilag 4 til stævningen, s. 608), at antallet af bestyrelsesmedlemmer blev fastsat til tre, og at det oprindeligt drejede sig om »[A], bestyrelsesmedlem, med bopæl [i] Italien; [E], med kandidatgrad i handel og økonomi, med bopæl [i Luxembourg]; [L], privatansat, med bopæl [i Luxembourg]«. [E.] vil blive udnævnt til bestyrelsesformand den 21. december 1998.

403 Ifølge udskrift af Luxembourgs handels- og selskabsregister (bilag 1 til stævningen) var følgende bestyrelsesmedlemmer den 3. august 2010: [N.], med bopæl i Luxembourg, [W.], med bopæl i Luxembourg, og [A.], tillige bestyrelsesformand, med bopæl i Italien.

404 [A.] præsenteres således i henhold til vedtægterne som et bestyrelsesmedlem, hvilket giver anledning til at antage, at han råder over de kompetencer, der kræves for at bestyre selskabet under hensyntagen til bl.a. dets formål.

405 Det fremgår ligeledes af en gennemgang af referaterne fra Ori Martins bestyrelsesmøder, at bestyrelsen i adskillige tilfælde udstyrede [A.] med alle beføjelser til at repræsentere selskabet eller godkendte afgørelser, som dette bestyrelsesmedlem havde truffet. Det fremgår f.eks. af referatet af

bestyrelsesmødet den 15. september 1999, at nævnte bestyrelse gav [A.] alle beføjelser til at »repræsentere selskabet ved undertegnelsen af referater for alle datterselskabernes generalforsamlinger, der er afholdt i 1999« (bilag 6 til stævningen, s. 661). Det fremgår ligeledes af bestyrelsesmødet den 3. maj 2000, at nævnte bestyrelse gav [A.] alle beføjelser til at »repræsentere selskabet på ordinære og ekstraordinære generalforsamlinger hos følgende selskaber: […]SLM […]« (bilag 6 til stævningen, s. 670).

406 Desuden giver en undersøgelse af referaterne fra Ori Martins generalforsamlinger anledning til at bemærke, at det fremgår af bestyrelsens årsberetning til aktionærerne på den vedtægtsmæssige generalforsamling, der blev afholdt den 6. juni 2002, i afsnittet »vigtige begivenheder, der er indtrådt i regnskabsåret«, at »selskabet tilstræbte en omorganisering af sine datterselskaber efter aktivitetsområde« (bilag 6 til stævningen, s. 692).

407 Disse beviser giver anledning til at fastslå, at i det mindste [A.], som har taget vigtige beslutninger vedrørende Ori Martins aktiviteter, flere gange udtrykkeligt har fået mandat til at følge aktiviteterne udøvet af de forskellige datterselskaber til dette selskab. Ori Martin har ligeledes grebet ind i koncernen for at foretage en omorganisering, hvilket nødvendigvis indebærer et kendskab til aktiviteterne, i modsætning til det, som Ori Martin selv har givet udtryk for.

408 Ori Martin har for det andet gjort gældende, at der ikke var »informationsstrømme« mellem selskabet og SLM, og at selskabet ikke havde eller kunne have haft kendskab til SLM's ulovlige adfærd.

409 Med hensyn til sidstnævnte punkt er det allerede tilkendegivet, at et sådant element ikke kræves for at tilregne moderselskabet overtrædelsen. Hvad angår angivelsen om, at der ikke var »informationsstrømme«, som det allerede blev anført i besvarelsen af klagepunktsmeddelelsen, er denne angivelse ikke detaljeret. En sådan angivelse er imidlertid ikke relevant, eftersom det fremgår af det ovenstående, at [A.] var i stand til at kontrollere SLM i kraft af sine beføjelser som følge af sin vedtægtsmæssige opgave som bestyrelsesmedlem, og idet det fremgår af sagens akter, at den pågældendes beslutninger blev godkendt af bestyrelsen.

410 For det tredje gælder, at det ikke er en betingelse for, at en virksomhed tilregnes ansvar for en overtrædelse af artikel 101 TEUF, at der foreligger en handling begået af den pågældende virksomheds selskabsdeltagere eller direktører eller endog, at de har kendskab til denne overtrædelse, men derimod, at der er begået en handling af en person, som er bemyndiget til at handle på virksomhedens vegne (dom af 7.6.1983, Musique Diffusion française m.fl. mod Kommissionen, 100/80-103/80, Sml., EU:C:1983:158, præmis 97, og af 20.3.2002, Brugg Rohrsysteme mod Kommissionen, T-15/99, Sml., EU:T:2002:71, præmis 58).

411 Ori Martin har imidlertid ikke bestridt, at repræsentanterne for SLM inden for kartellet var gyldigt bemyndiget til at forpligte virksomheden. Den omstændighed, at de nævnte repræsentanter ikke havde varetaget nogen funktion i moderselskabet, er uden betydning, eftersom de var blevet bemyndiget til at forpligte datterselskabet, der deltog i overtrædelsen. Det anførte om, at disse personer havde handlet selvstændigt, kan, bortset fra at det ikke er underbygget, følgelig ikke fritage SLM og dermed Ori Martin fra deres ansvar.

412 Heraf følger, at ingen af de beviser, som Ori Martin har fremført, hver for sig eller samlet kan afkræfte formodningen for, at Ori Martin reelt har udøvet en afgørende indflydelse på SLM.

413 Hvad angår klagepunktet om en manglende begrundelse skal det bemærkes, at begrundelsespligten skal holdes adskilt fra spørgsmålet, om begrundelsen er korrekt.

414 Det følger af fast retspraksis, at den begrundelse, som kræves i henhold til artikel 296 TEUF, skal tilpasses karakteren af den pågældende retsakt og klart og utvetydigt angive de betragtninger, som den institution, der har udstedt den anfægtede retsakt, har lagt til grund, således at de berørte parter kan få

kendskab til grundlaget for den trufne foranstaltning, og således at de kompetente retsinstanser kan udøve deres prøvelsesret. Kravet om begrundelse skal bedømmes i forhold til omstændighederne i sagen. Det kræves ikke, at begrundelsen angiver alle de forskellige relevante faktiske og retlige momenter, da spørgsmålet, om en retsakts begrundelse opfylder kravene efter artikel 296 TEUF, ikke blot skal vurderes i forhold til ordlyden, men ligeledes til den sammenhæng, hvori den indgår, samt under hensyn til alle de retsregler, som gælder på det pågældende område. Navnlig er Kommissionen ikke forpligtet til at tage stilling til alle de argumenter, som de interesserede har fremført for den; den behøver kun at redegøre for de faktiske omstændigheder og retlige betragtninger, der har været afgørende med henblik på beslutningens opbygning (jf. dom af 4.3.2009, Associazione italiana del risparmio gestito og Fineco Asset Management mod Kommissionen, T-445/05, Sml., EU:T:2009:50, præmis 66 og 67 og den deri nævnte retspraksis).

415 Det fremgår tilstrækkeligt klart af 862.-875. betragtning til den anfægtede afgørelse, at Kommissionen angav grundene til, at den fandt, at de af Ori Martin fremførte argumenter ikke kunne afkræfte formodningen for reel udøvelse af en afgørende indflydelse. Den anfægtede afgørelse indeholder en tilstrækkelig begrundelse i denne henseende, og klagepunktet om en manglende begrundelse skal dermed forkastes.

416 Desuden, og for så vidt som anbringendet om en tilsidesættelse af princippet om god forvaltningskik skal holdes adskilt fra klagepunktet om en tilsidesættelse af begrundelsespligten, kan dette anbringende heller ikke tiltrædes.

417 Det skal bemærkes, at det følger af fast retspraksis, at de garantier, som Unionens retsorden giver under den administrative sagsbehandling, således bl.a. omfatter princippet om god forvaltningsskik, hvortil er knyttet kravet om, at den kompetente institution omhyggeligt og upartisk skal undersøge alle relevante forhold i den konkrete sag (dom af 21.11.1991, Technische Universität München, C-269/90, Sml., EU:C:1991:438, præmis 14, og af 29.3.2012, Kommissionen mod Estland, C-505/09 P, Sml., EU:C:2012:179, præmis 95).

418 Det må fastslås, at det følger af den anfægtede afgørelse, at Kommissionen omhyggeligt og upartisk undersøgte de argumenter, som Ori Martin fremsatte under den administrative procedure med henblik på at afkræfte formodningen for reel udøvelse af en afgørende indflydelse, og at den omstændighed, at den forkastede disse argumenter, ikke kan sidestilles med en tilsidesættelse af princippet om god forvaltningsskik.

419 Det kan endvidere ikke foreholdes Kommissionen, at den ikke, hverken individuelt eller samlet, har taget stilling til beviser, der ikke blev forelagt for den under den administrative procedure.

420 Til besvarelse af klagepunktet om en tilsidesættelse af ligebehandlingsprincippet skal det bemærkes, at Ori Martin i denne henseende har hævdet, at Kommissionen for andre selskaber, der var involveret i kartellet, tog i betragtning, at »der bestod rapporteringsveje« og »en forpligtelse for datterselskabet til at rapportere til moderselskabet«, hvilket ikke er tilfældet for Ori Martin. Selv om Ori Martin ganske vist i sin besvarelse af klagepunktsmeddelelsen (bilag 5 til stævningen, punkt 62) henviste til, at der ikke foreligger en »rapporteringsforpligtelse« for SLM i denne henseende, kan en hensyntagen til dette argument, selv hvis det anses for godtgjort, ikke rejse tvivl om det førnævnte ræsonnement, som fører til den konklusion, at Ori Martin har udøvet en afgørende indflydelse på sit datterselskab, og dette navnlig med henblik på at styre, kontrollere og forøge sine kapitalandele, som det fremgår af selskabets formål og bestyrelsesmedlemmernes aktiviteter.

421 Dermed skal de forskellige klagepunkter, der er fremført for at afkræfte formodningen for reel udøvelse af en afgørende indflydelse, forkastes.

422 Følgelig skal anbringendet vedrørende den omstændighed, at Ori Martin er blevet tilregnet ansvaret for den overtrædelse, som SLM har begået, forkastes som ugrundet i sin helhed.

423 Det er for det første med rette, at Kommissionen holdt Ori Martin og SLM solidarisk ansvarlige fra den 1. januar 1999 til den 19. september 2002 på grundlag af formordningen for reel udøvelse af en afgørende indflydelse som følge af, at Ori Martin ejede størstedelen af kapitalen i SLM, og for det andet, at Kommissionen fandt, at Ori Martin ikke havde afkræftet denne formodning.

424 Det fremgår i denne henseende af en gennemgang af de forskellige beviser, der er fremlagt for Retten, at det faktisk kan konkluderes, at Ori Martin reelt har udøvet en afgørende indflydelse på datterselskabet, og dette bl.a. med henblik på at styre, kontrollere og forøge sine kapitalandele, som det fremgår af selskabets formål og bestyrelsesmedlemmernes aktiviteter.

F – *SLM's anmodning om at få udbetalt renter for den overskydende del af den allerede betalte bøde*

425 SLM har i replikken fremsat bemærkninger vedrørende den anden ændringsafgørelse og anmodet Retten om at pålægge Kommissionen at godtgøre de renter, der er påløbet de allerede betalte beløb, som Kommissionen refunderede efter de ændringer, der blev foretaget ved den anden ændringsafgørelse.

426 Kommissionen har i duplikken givet afslag på denne anmodning med den begrundelse, at dette ville være urimeligt, at den nedsættelse af bødens størrelse, der blev foretaget i den anden ændringsafgørelse med henblik på at sikre, at bøden i det foreliggende tilfælde ikke er uforholdsmæssig i forhold til størrelsen og omfanget af den sanktionspålagte virksomheds afsætning, henhører under Kommissionens skønsbeføjelse, og at en udbetaling af renter ville føre til en yderligere nedsættelse af bødens størrelse, hvilket ville udgøre en dobbelt fordel for adressaterne for den anden ændringsafgørelse.

427 Som det blev anført i retsmødet, kan ingen af de argumenter, som Kommissionen har fremført, godtgøre, at SLM befinder sig en situation, hvor virksomheden vil opnå en uberettiget berigelse.

428 I det foreliggende tilfælde må det imidlertid fastslås, at den anden ændringsafgørelse, som nedsætter den bøde, der er pålagt SLM, ikke omhandler spørgsmålet om refundering af for meget betalte beløb med renter, såfremt den berørte måtte have anmodet om dette.

429 Desuden fremgår det ikke af den foreliggende sag, at SLM har indgivet en anmodning herom til Kommissionen, eller at denne har taget stilling til en sådan anmodning i en retsakt, der kan være bebyrdende og derfor kan anfægtes ved Retten.

430 Da Kommissionen ikke har taget stilling til en sådan anmodning fra SLM om udbetaling af renter af den overskydende del af bøden, som SLM havde betalt efter den oprindelige afgørelse og inden refunderingen som følge af den anden ændringsafgørelse, har Retten ikke kompetence til at træffe afgørelse vedrørende den påstand om meddelelse af påbud, som SLM har fremsat herom i sine bemærkninger til den anden ændringsafgørelse, idet en sådan kompetence ikke fremgår af artikel 263 TEUF eller artikel 261 TEUF, sammenholdt med artikel 31 i forordning nr. 1/2003.

431 Det fremgår af det ovenstående, at SLM's anmodning om udbetaling af renter for den overskydende del af den allerede betalte bøde skal forkastes.

G – *Påstandene vedrørende den sanktion, der er pålagt for deltagelse i overtrædelsen, Rettens udøvelse af sin fulde prøvelsesret og fastlæggelsen af bødens størrelse*

432 Den fulde prøvelsesret, som Retten i medfør af artikel 261 TEUF har fået tildelt ved artikel 31 i forordning nr. 1/2003, giver Retten beføjelse til ud over en simpel legalitetskontrol af sanktionen, som kun tillader, at annullationssøgsmålet forkastes, eller at den appellerede retsakt annulleres, at anlægge sin egen vurdering i stedet for Kommissionens og derfor at ændre den anfægtede retsakt, også selv

om den ikke annulleres, under hensyntagen til alle faktiske omstændigheder, ved bl.a. at ændre størrelsen af den pålagte bøde, når spørgsmålet om bødens størrelse forelægges den til vurdering (jf. i denne retning dom af 8.2.2007, Groupe Danone mod Kommissionen, C-3/06 P, Sml., EU:C:2007:88, præmis 61 og 62, og af 3.9.2009, Prym og Prym Consumer mod Kommissionen, C-534/07 P, Sml., EU:C:2009:505, præmis 86 og den deri nævnte retspraksis).

433 Sagsøgerne har bl.a. nedlagt påstand om, at Retten annullerer den anfægtede afgørelse, fastsætter størrelsen af den bøde, som SLM er pålagt solidarisk med Ori Martin, på ny, og annullerer eller nedsætter den bøde, som Ori Martin holdes solidarisk ansvarlig for.

434 Det fremgår allerede af det ovenstående, at der er grundlag for at annullere den anfægtede afgørelses artikel 1, nr. 16), for så vidt som SLM tilregnes deltagelse i en række aftaler og former for samordnet praksis i sektoren for forspændingsstål på det indre marked og inden for EØS fra den 10. februar 1997 til den 14. april 1997. Desuden har Retten fundet anledning til at annullere den anfægtede afgørelses artikel 2, nr. 16), for så vidt som sagsøgerne deri pålægges en uforholdsmæssig bøde som sanktion for SLM's deltagelse i den enkelte overtrædelse fra den 15. april 1997 til den 19. september 2002, idet denne bøde blev fastsat under hensyntagen til SLM's deltagelse i den i den anfægtede afgørelses artikel 1 omhandlede overtrædelse.

435 Det tilkommer ligeledes Retten at fastsætte størrelsen af den bøde, der skal pålægges SLM solidarisk, for en del, med Ori Martin i betragtning af SLM's deltagelse i den enkelte afgørelse.

436 Det bemærkes i denne henseende, at når Retten fastsætter en bøde, er der i sagens natur ikke tale om en præcis matematisk operation. Retten er endvidere hverken bundet af Kommissionens beregninger eller af dens retningslinjer, når den træffer afgørelse i henhold til sin fulde prøvelsesret, men skal foretage sin egen vurdering under hensyntagen til alle sagens omstændigheder (jf. dom af 5.10.2011, Romana Tabacchi mod Kommissionen, T-11/06, Sml., EU:T:2011:560, præmis 266 og den deri nævnte retspraksis).

437 Med henblik på at fastlægge størrelsen af den bøde, der i den foreliggende sag skal udgøre sanktionen for SLM's deltagelse i den enkelte overtrædelse, følger det af artikel 23 i forordning nr. 1/2003, at der ved fastlæggelse af bødens størrelse skal tages hensyn til både overtrædelsens grovhed og varighed, og det fremgår af princippet om individuelle straffe, at sanktionen skal tage hensyn til hver lovovertræders situation med hensyn til overtrædelsen. Dette skal navnlig gælde, når der er tale om en kompleks og langvarig overtrædelse af den type, som Kommissionen har fastslået i den anfægtede afgørelse, der er karakteriseret ved deltagernes heterogenitet.

438 I det foreliggende tilfælde finder Retten det passende at tage følgende omstændigheder i betragtning.

439 For det første fremgår det af sagens akter, at det er tilstrækkeligt bevist, at SLM deltog i flere møder i club Italia, der omhandlede tildeling af kvoter og fastsættelse af priser på det italienske marked. Sådanne arrangementer betragtes på grund af deres art som de mest alvorlige konkurrencebegrænsninger.

440 SLM's deltagelse i club Italia er et væsentligt element for bedømmelsen af sanktionen, og dette element er i sig selv betydningsfuldt i betragtning af det konkurrencebegrænsende formål med de drøftelser, der fandt sted i denne klub, både hvad for SLM angår drøftelserne vedrørende det interne aspekt af denne aftale og efterfølgende hvad angår drøftelserne vedrørende aftalens eksterne aspekt.

441 Retten finder i denne henseende, at der for at fastlægge bødens størrelse ikke er grundlag for at tage hensyn til værdien af den afsætning, der blev foretaget i stater, der ikke var berørt af kartellet, som SLM reelt og konkret deltog i fra den 15. april 1997 til den 10. september 2000.

442 Tilsvarende gælder, at eftersom de oplysninger, der kan udledes af ITC's håndskrevne notater vedrørende mødet den 10. februar 1997, for at tilregne SLM overtrædelsen ikke er understøttet af andre beviser, er der ikke grundlag for at anse SLM's deltagelse i club Italia for påbegyndt fra dette tidspunkt. En sådan deltagelse er imidlertid tilstrækkeligt godtgjort ved de beviser, der er til rådighed med hensyn til mødet den 15. april 1997, og denne deltagelse er, uden afbrydelse, godtgjort indtil den 19. september 2002.

443 For det andet kan det med føje lægges til grund, at SLM fra den 29. november 1999 vidste eller burde have vidst, at selskabet ved at deltage i club Italia tog del i en samlet plan, der omfattede forskellige niveauer, og som havde til formål at stabilisere markedet for forspændingsstål på paneuropæisk niveau for at undgå prisfald (650. betragtning til den anfægtede afgørelse og præmis 129 ovenfor).

444 Det kan ligeledes med føje lægges til grund, at SLM deltog i club Europe i perioden fra den 11. september 2000 til den 19. september 2002, hvilket svarer til den periode, hvor SLM begyndte at have de nødvendige tilladelser til at markedsføre forspændingsstål i visse stater, der var genstand for club Europe, og hvor der blev ført drøftelser med club Italia om omfanget af de kvoter, der kunne indrømmes de italienske eksportører.

445 Det var dermed først på et senere stadium end de øvrige virksomheder, at SLM fik kendskab til den enkelte overtrædelse, som Kommissionen lægger selskabet til last, og at det deltog i et andet aspekt af denne overtrædelse end club Italia. Dette relativt sene kendskab kan dog af de grunde, der er anført i præmis 320 ovenfor, ikke have nogen væsentlig betydning for fastlæggelsen af bødens størrelse.

446 Parallelt hertil bemærkes, at Kommissionen ikke har godtgjort, at SLM havde deltaget i aftalen vedrørende syd, i club España eller i koordineringen vedrørende kunden Addtek, der udgør væsentlige aspekter af den enkelte overtrædelse.

447 I betragtning af disse omstændigheder er det Rettens opfattelse, at en bøde på 19 mio. EUR er en effektiv sanktion over for SLM's ulovlige adfærd på en måde, der ikke er ubetydelig og er tilstrækkelig afskrækkende. Enhver bøde, som er højere end dette beløb, ville være uforholdsmæssig i forhold til den overtrædelse, som sagsøgerne lægges til last, ud fra en samlet betragtning af de omstændigheder, der karakteriserer SLM's deltagelse i den enkelte overtrædelse.

448 Nævnte bøde tager hensyn til den omstændighed, at SLM for en del af overtrædelsen ikke deltog i det eksterne aspekt af club Italia, og anser den 15. april 1997 for påbegyndelsestidspunktet. Retten har på denne måde taget tilstrækkeligt hensyn til SLM's progressive deltagelse i kartellet, idet det præciseres, at SLM fra starten deltog i et væsentligt aspekt af den enkelte overtrædelse, og at selskabet derefter deltog fuldt ud i kartellet på en måde, der kan sidestilles med hovedaktørerne i club Italias deltagelse.

449 Af de grunde, der er anført ovenfor, skal det til besvarelse af Ori Martins argumentation i denne henseende fastslås, at Ori Martin er solidarisk ansvarlig for betaling af en del af denne bøde. Henset til varigheden af den periode, hvor det formodes, at Ori Martin kunne udøve en afgørende indflydelse på SLM, skal det fastslås, at Ori Martin er solidarisk ansvarlig for betalingen af bøden op til 13,3 mio. EUR med hensyn til perioden fra den 1. januar 1999 til den 19. september 2002.

450 Denne bøde afspejler den omstændighed, som Kommissionen lagde til grund i den anfægtede afgørelse, at Ori Martin ikke kan anses for ansvarlig for hele den bøde, der er pålagt SLM.

451 Desuden kan den endelige bøde, der pålægges SLM individuelt, som følge af det lovbestemte loft på 10% af den samlede omsætning, der er fastsat i artikel 23, stk. 2, i forordning (EF) nr. 1/2003, ikke overstige 1,956 mio. EUR.

452 Henset til det ovenstående nedsættes den bøde, der er pålagt SLM, fra 19,8 mio. EUR til 19 mio. EUR (perioden fra den 15.4.1997 til den 19.9.2002), og det bestemmes, at Ori Martin er solidarisk ansvarlig for betaling af denne bøde op til 13,3 mio. EUR (perioden fra den 1.1.1999 til den 19.9.2002). Som følge af det lovbestemte loft på 10% af den samlede omsætning, der er fastsat i artikel 23, stk. 2, i forordning nr. 1/2003, fastsættes den bøde, der pålægges SLM individuelt, desuden til 1,956 mio. EUR (perioden fra den 15.4.1997 til den 31.12.1998).

453 Der er desuden ikke grundlag for, at Retten imødekommer de begæringer om bevisoptagelse (vidneudsagn fra repræsentanter for Redaelli og ITC; liste over tjenestemænd, der har haft ansvaret for sagen), som SLM har fremsat, idet disse foranstaltninger ikke fremstår som nødvendige for tvistens afgørelse.

454 Eftersom Retten har ændret den anfægtede retsakt under hensyntagen til alle de faktiske omstændigheder, idet den i henhold til sin fulde prøvelsesret har truffet afgørelse vedrørende størrelsen af den bøde, der er forelagt til dens bedømmelse, er det ikke længere fornødent at tage stilling til det anbringende, som SLM fremsatte efter den anden ændringsafgørelse, hvorved SLM gjorde gældende, at underopdelingen af bøden i den oprindelige afgørelse var urigtig, henset til den metode, som Kommissionen har fremstillet i retningslinjerne af 2006.

455 I øvrigt frifindes Kommissionen.

Sagens omkostninger

456 Det fremgår af procesreglementets artikel 134, stk. 3, at hvis hver af parterne henholdsvis taber eller vinder på et eller flere punkter, bærer hver part sine egne omkostninger. Retten kan dog, hvis dette efter omstændighederne findes begrundet, beslutte, at en part, ud over at bære sine egne omkostninger, skal betale en del af modpartens omkostninger.

457 Under de foreliggende omstændigheder bestemmes, henset til nedsættelsen af den bøde, som sagsøgerne er pålagt af Kommissionen, og den omstændighed, at SLM i den oprindelige stævning påberåbte sig et anbringende vedrørende en tilsidesættelse af det lovbestemte loft på 10% af omsætningen, som selskabet frafaldt efter den anden ændringsafgørelse, at Kommissionen bærer sine egne omkostninger og betaler to tredjedele af SLM's omkostninger og en tredjedel af Ori Martins omkostninger, der således bærer resten af deres egne omkostninger.

På grundlag af disse præmisser

udtaler og bestemmer

RETTEN (Sjette Afdeling):

1) Sagerne T-389/10 og T-419/10 forenes med henblik på dommen.

2) Artikel 1, nr. 16), i Kommissionens afgørelse K(2010) 4387 endelig af 30. juni 2010 om en procedure efter artikel 101 TEUF og EØS-aftalens artikel 53 (sag COMP/38344 – Forspændingsstål), som ændret ved Kommissionens afgørelse K(2010) 6676 endelig af 30. september 2010 og ved Kommissionens afgørelse K(2011) 2269 endelig af 4. april 2011, annulleres, for så vidt som Siderurgica Latina Martin SpA (SLM) tilregnes deltagelse i en række aftaler og former for samordnet praksis i sektoren for forspændingsstål på det indre marked og i Det Europæiske Økonomiske Samarbejdsområde (EØS) fra den 10. februar 1997 til den 14. april 1997.

3) Artikel 2, nr. 16), i afgørelse K(2010) 4387 endelig, som ændret ved afgørelse K(2010) 6676 endelig og afgørelse K(2011) 2269 endelig, annulleres.

4) Den bøde, der er pålagt SLM, nedsættes fra 19,8 mio. EUR til 19 mio. EUR, hvoraf 13,3 mio. EUR pålægges solidarisk med Ori Martin SA. Som følge af det lovbestemte loft på 10% af den samlede omsætning, der er fastsat i artikel 23, stk. 2, i forordning (EF) nr. 1/2003, fastsættes den endelige bøde, der pålægges SLM i medfør af det individuelle ansvar, til 1,956 mio. EUR.

5) I øvrigt frifindes Europa-Kommissionen.

6) Kommissionen bærer sine egne omkostninger og betaler to tredjedele af SLM's omkostninger og en tredjedel af Ori Martins omkostninger.

7) SLM bærer en tredjedel af sine egne omkostninger.

8) Ori Martin bærer to tredjedele af sine egne omkostninger.

Frimodt Nielsen Dehousse Collins

Afsagt i offentligt retsmøde i Luxembourg den 15. juli 2015.

Underskrifter